

Fiskální výhled České republiky

listopad 2025

Fiskální výhled České republiky
listopad 2025

Ministerstvo financí ČR
odbor Hospodářská politika
Letenská 15, 118 10 Praha 1

Tel.: 257 041 111

E-mail: Fiscal.Outlook@mfcz.cz

ISSN 1804-7998 (on-line)

Vychází 1× ročně, zdarma

Elektronický archiv:
<http://www.mfcz.cz/FiskalniVyhled>

Fiskální výhled

České republiky

listopad 2025

Obsah

Úvod a shrnutí	1
1 Makroekonomický rámec fiskální predikce	2
2 Hospodaření sektoru vládních institucí	5
2.1 Saldo, strukturální saldo a výdajové rámce	6
2.2 Příjmy sektoru vládních institucí	9
2.3 Výdaje sektoru vládních institucí	12
2.4 Dluh sektoru vládních institucí	15
2.5 Analýza citlivosti	17
3 Mezinárodní srovnání	19
3.1 Saldo a dluh veřejných financí v zemích EU v roce 2024 a 2025	19
3.2 Financování dluhu veřejných financí v zemích EU	20
4 Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému	26
4.1 Vývoj parametrických změn důchodového systému	26
4.2 Projekce důchodového systému	26
5 Nové fiskální pravidlo EU ve světle soudobých hrozeb	29
5.1 Charakter nového fiskálního rámce a pravidla	30
5.2 Problémy nového fiskálního rámce EU	33
5.3 Financování obrany a fiskální pravidlo	35
Přehled literatury a použitých zdrojů	43
A Tabulková příloha	49
B Slovníček pojmů	54
C Seznamy tematických kapitol a boxů předchozích Fiskálních výhledů ČR	55

Fiskální výhled ČR je zpracováván v odboru Hospodářská politika MF ČR, od roku 2016 vychází jedenkrát ročně, zpravidla v listopadu. Zahrnuje predikci na běžný a následující rok (tj. do roku 2026), u některých ukazatelů pak i výhled na další 2 roky (tj. do roku 2028). Publikace je dostupná na internetových stránkách MF ČR na adrese:

<http://www.mfcr.cz/FiskalniVyhled>

Rádi přivítáme relevantní připomínky nebo náměty, které poslouží ke zkvalitnění publikace a přiblíží ji potřebám uživatelů. Případné připomínky prosím zasílejte na adresu:

Fiscal.Outlook@mfcr.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Porovnání scénářů Fiskálního výhledu a jarní Fiskální prognózy	3
Tabulka 2.1: Nastavení fiskální politiky.....	5
Tabulka 2.1.1: Hospodaření sektoru vládních institucí.....	7
Tabulka 2.2.1: Výhled příjmů sektoru vládních institucí.....	10
Tabulka 2.2.2: Příjmová diskreční opatření	10
Tabulka 2.3.1: Výhled výdajů sektoru vládních institucí.....	13
Tabulka 2.3.2: Výdajová diskreční opatření.....	13
Tabulka 2.4.1: Hrubý konsolidovaný dluh sektoru vládních institucí	15
Tabulka 2.5.1: Základní a modelové scénáře makroekonomických simulací	18
Tabulka 4.1: Základní makroekonomické a demografické předpoklady a projekce penzijních výdajů	27
Tabulka 5.1: Výpočet čistých výdajů a pohybů kontrolního účtu	39
Tabulka 5.2: Kategorie obranných produktů a zařízení podporovaných v rámci nástroje SAFE	39
Tabulka 5.3: Odvození „rozšířeného“ kontrolního účtu – členský stát bez uplatněných ochranných opatření.....	40
Tabulka 5.4: Odvození „rozšířeného“ kontrolního účtu – členský stát bez uplatněných ochranných opatření.....	41
Tabulka A.1: Příjmy sektoru vládních institucí.....	49
Tabulka A.2: Daňové příjmy sektoru vládních institucí.....	50
Tabulka A.3: Výdaje sektoru vládních institucí	51
Tabulka A.4: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů	51
Tabulka A.5: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů	52
Tabulka A.6: Saldo a dluh sektoru vládních institucí zemí EU.....	52
Tabulka A.7: Transakce sektoru vládních institucí zemí EU za rok 2024	53

Seznam grafů

Graf 1.1: Reálný HDP	4
Graf 1.2: Nominální HDP v důchodové struktuře	4
Graf 1.3: Nominální spotřeba domácností	4
Graf 1.4: Nominální investice	4
Graf 1.5: Míra nezaměstnanosti	4
Graf 1.6: Odpracované hodiny.....	4
Graf 1.7: Spotřebitelské ceny.....	4
Graf 1.8: Produkční mezera	4
Graf 2.1.1: Saldo sektoru vládních institucí	8
Graf 2.1.2: Celkové a strukturální saldo, cyklická složka.....	8
Graf 2.1.3: Jednorázová a přechodná opatření	8
Graf 2.1.4: Strukturální saldo a jeho zákonné limity.....	8
Graf 2.1.5: Fiskální úsilí a fiskální impuls	8
Graf 2.1.6: Celkový fiskální impuls.....	8
Graf 2.1.7: Příjmový fiskální impuls	8
Graf 2.1.8: Výdajový fiskální impuls.....	8
Graf 2.2.1: Struktura daňových příjmů	11
Graf 2.2.2: Vývoj daňových příjmů	11
Graf 2.2.3: Zdanění spotřeby	11
Graf 2.2.4: Zdanění práce	11
Graf 2.2.5: Zdanění kapitálu	11
Graf 2.2.6: Daňová diskreční opatření	11
Graf 2.2.7: Ostatní příjmy	11

Graf 2.2.8: Daňové a sociální příjmy dle subsektorů	11
Graf 2.3.1: Struktura celkových výdajů	14
Graf 2.3.2: Vývoj výdajů	14
Graf 2.3.3: Náhrady zaměstnancům	14
Graf 2.3.4: Peněžitě sociální dávky	14
Graf 2.3.5: Výdajová diskreční opatření	14
Graf 2.3.6: Investice vládních institucí	14
Graf 2.3.7: Úrokové výdaje	14
Graf 2.3.8: Výdaje na konečnou spotřebu	14
Graf 2.4.1: Dluh sektoru vládních institucí	16
Graf 2.4.2: Změna dluhové kvóty	16
Graf 2.4.3: Vládní dluh podle typu instrumentu	16
Graf 2.4.4: Hrubý a čistý dluh sektoru vládních institucí	16
Graf 2.4.5: Potřeba financování státního dluhu	16
Graf 2.4.6: Výnosy státních dluhopisů dle splatnosti	16
Graf 2.4.7: Struktura státních dluhopisů dle držitele	16
Graf 2.4.8: Struktura státních dluhopisů dle typu	16
Graf 3.1: Saldo ve vybraných zemích EU	25
Graf 3.2: Strukturální saldo ve vybraných zemích EU	25
Graf 3.3: Změna příjmů v letech 2023–2024	25
Graf 3.4: Změna výdajů v letech 2023–2024	25
Graf 3.5: Dluh ve vybraných zemích EU	25
Graf 3.6: Změna zadlužení v letech 2024–2025	25
Graf 3.7: Výnosy dluhopisů ČR a zemí EU	25
Graf 3.8: Předběžná alokace prostředků z nástroje SAFE	25
Graf 4.1: Míra závislosti a podíl populace 85+/65+	28
Graf 4.2: Příjmy, výdaje a saldo systému	28
Graf 4.3: Výdaje dle minulé a současné projekce	28
Graf 4.4: Výdaje a alternativní scénáře produktivity	28
Graf 4.5: Výdaje a alternativní scénář doby dožití	28
Graf 4.6: Výdaje a alternativní scénář míry plodnosti	28
Graf 4.7: Výdaje a alternativní scénáře věkové hranice	28
Graf 4.8: Výdaje a alternativní scénáře migrace	28
Graf 5.1: Výdaje na obranu ve státech EU/NATO (2024)	38
Graf 5.2: Veřejný dluh v EU (2024)	38
Graf 5.3: Výdaje na obranu – srovnání metodiky COFOG a NATO (2023)	38
Graf 5.4: Struktura obranných výdajů dle metodiky COFOG (2023)	38
Graf 5.5: Saldo veřejných financí v EU (2024)	38
Graf 5.6: Obranné výdaje dle NATO (2025)	38

Seznam použitých zkratk

b. c.	běžné ceny
CZK	kódové označení české koruny
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
EK	Evropská komise
ESA 2010	Evropský systém národních a regionálních účtů z roku 2010
EU, EU27	Evropská unie (svým pokrytím zahrnuje všech 27 zemí)
EUR	kódové označení eura
HDP	hrubý domácí produkt
MF ČR	Ministerstvo financí ČR
p. a.	per annum (za rok)
p. b.	procentní bod
s. c.	stálé ceny

Seznam kódů použitých zemí

AT – Rakousko, BE – Belgie, BG – Bulharsko, CY – Kypr, CZ – Česká republika, DE – Německo, DK – Dánsko, EE – Estonsko, ES – Španělsko, FI – Finsko, FR – Francie, GR – Řecko, HR – Chorvatsko, HU – Maďarsko, IE – Irsko, IT – Itálie, LT – Litva, LU – Lucembursko, LV – Lotyšsko, MT – Malta, NL – Nizozemsko, PL – Polsko, PT – Portugalsko, RO – Rumunsko, SE – Švédsko, SI – Slovinsko, SK – Slovensko

Značky použité v tabulkách

Pomlčka (–) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval nebo zápis není z logických důvodů možný.

Uzávěrka datových zdrojů

Makroekonomické datové zdroje v této publikaci jsou vztaženy k 31. říjnu 2025, fiskální data k 1. listopadu 2025, mezinárodní srovnání k 22. říjnu 2025 a výnosy státních dluhopisů k 10. říjnu 2025.

Poznámka

Součtové údaje publikované v tabulkách mohou být v některých případech zatíženy nepřesností na posledním desetinném místě vzhledem k zaokrouhlování.

Úvod a shrnutí

Období posledních let bylo pro českou společnost, hospodářství i veřejné finance mimořádně náročné. Po sérii vnějších šoků, včetně pandemie onemocnění covid-19 a válečného konfliktu na Ukrajině, čelila ekonomika zvýšené nejistotě, narušeným dodavatelským řetězcům a vysoké inflaci. Tyto faktory přispěly k poklesu ekonomické aktivity a k následné stagnaci. Od roku 2024 je patrný trend pozvolného oživení, kdy česká ekonomika loni vzrostla o 1,2 % a letos by měl růst zrychlit na 2,4 %. V dalších letech se očekává stabilní růst přibližně na této úrovni.

Rozsáhlá rozpočtová opatření v reakci na krizové situace, včetně těch trvalejšího charakteru zejména v daňové a sociální oblasti, vedly k významnému prohloubení strukturální nerovnováhy veřejných financí. V reakci na tento vývoj vláda zahájila konsolidaci veřejných financí na úrovni státního rozpočtu. Od roku 2024 realizuje konsolidační balíček obsahující více než 60 opatření s cílem snížit strukturální deficit o více než 1 % HDP. V roce 2024 došlo i přes nárůst výdajů na obranu k poklesu strukturálního schodku o 0,9 procentního bodu a celkové saldo sektoru vládních institucí dosáhlo úrovně -2,0 % HDP. Česká republika se tak zařadila mezi členské státy Evropské unie, vůči nimž nebyl zahájen postup při nadměrném schodku.

Pro rok 2025 se očekává pokles deficitu sektoru vládních institucí těsně pod úroveň 2 % HDP, přičemž obdobná úroveň by měla být dosažena i v roce 2026. Tyto hodnoty mimo jiné zohledňují postupný růst výdajů na obranu v souladu s novým závazkem členů Severoatlantické aliance či zvýšené investice do dopravní infrastruktury. Strukturální deficity by měly dosahovat hodnot odpovídajícím fiskálnímu pravidlu obsaženým v zákoně o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Pro roky výhledu zákon předpokládá další snižování strukturálních schodků až k úrovni maximálně 1 % HDP v roce 2028.

Výdajové rámce na rok 2026 původně umožnily vládě sestavit návrh státního rozpočtu a státních fondů se schodkem 236,9 mld. Kč. Tato hodnota vyplývá z Rozpočtové strategie sektoru veřejných institucí z dubna 2025 a následných zákonem povolených úprav ze srpna téhož roku. Výdaje bylo možné rovněž navýšit o dodatečných 30,7 mld. Kč v důsledku novely zákona o rozpočtových pravidlech, která povoluje až do roku 2033 veškeré obranné výdaje nad 2 % HDP financovat nad rámec výdajových limitů daných zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Dále byly hotovostní výdaje státního rozpočtu navýšeny o půjčku ve výši 18,3 mld. Kč společností Elektrárna Dukovany II, a.s., která je investorem výstavby nových jaderných zdrojů v České republice. Konečný deficit navrženého státního rozpočtu na rok 2026 tak činí 286 mld. Kč.

Schodkové hospodaření očekáváme i u zdravotních pojišťoven, zatímco místní rozpočty by měly dál pokračovat ve vykazování přebytků. Deficity sektoru vládních institucí se projeví i v růstu zadlužení, které by během let 2025 a 2026 mohlo vzrůst o více než dva procentní body. Na konci roku 2026 by tak míra zadlužení měla dosáhnout hodnoty 45,3 % HDP.

Z hlediska střednědobého a dlouhodobého vývoje veřejných financí bylo schváleno několik významných opatření v oblasti důchodového systému. V první řadě šlo

o změny v oblasti předčasných důchodů (zprísňení podmínek přiznání a zvýšení penalizace), systému valorizací (zohlednění jedné třetiny růstu reálných mezd namísto jedné poloviny, nevalorizování procentní části u předčasných důchodů), statutární věkové hranice pro odchod do důchodu (další postupné zvyšování až na hranici 67 let) a úpravy výpočtu nově přiznávaných důchodů (snížení zápočtu příjmů do první redukční hranice a pokles míry započítání každého roku pojištění). Celkový dopad těchto opatření se v dlouhém horizontu odhaduje na přibližně 2 % HDP.

V loňském druhém čtvrtletí byl v Evropské unii zaveden reformovaný rámec správy hospodářských záležitostí, jehož součástí je i nové fiskální pravidlo v podobě dráhy čistých výdajů. Čisté výdaje vychází z celkových veřejných výdajů, ale nejsou v nich zahrnuty výdaje na úroky z dluhu, výdaje spojené s projekty Evropské unie ani jednorázová či jiná přechodná opatření. Nad rámec toho se výdaje snižují z titulu legislativní nebo administrativní změny, která má negativní dopad na veřejné příjmy, a naopak. Tematická kapitola této publikace přináší analýzu specifických částí tohoto pravidla. Navazuje tak na kapitolu z minulého roku, která popisovala širší změny evropského fiskálního rámce vyplývající z nové unijní legislativy.

Kapitola také ilustruje aplikaci únikové doložky na konkrétním praktickém příkladu u výdajů na obranu a upozorňuje na její dílčí problematické aspekty. O výjimku z pravidla doposud požádalo 16 zemí Evropské unie. Aktuálně je v jejím rámci možné uplatnit výdaje na obranu v letech 2025 až 2028, které kumulativně až o 1,5 % HDP převyšují úroveň referenčního roku. V případě České republiky jde o rok 2021. Metodicky jsou ovšem tyto výdaje opřeny o vládní finanční statistiku evropského systému národních účtů, který má odlišné pokrytí obranných výdajů i způsob zachycení pořízení vojenské techniky v čase.

1 Makroekonomický rámec fiskální predikce

Makroekonomický rámec fiskální predikce pracuje se scénářem, v němž nedojde k významnější eskalaci válek na Ukrajině a na Blízkém východě. Dále předpokládá, že dodavatelské řetězce budou v horizontu predikce fungovat bez významnějších problémů a že v obchodních vztazích mezi EU a USA nedojde k jiným než již dojednaným změnám celních sazeb. Mimoto vycházíme z předpokladu nezměněných politik.

Podle předběžného odhadu Českého statistického úřadu (ČSÚ, 2025c) se **reálný hrubý domácí produkt** ČR, očištěný o sezónní a kalendářní vlivy, ve 3. čtvrtletí 2025 zvýšil mezičtvrtletně o 0,7 % a meziročně o 2,7 %. Ve 2. čtvrtletí 2025, pro které jsou k dispozici detailní údaje o struktuře růstu, HDP meziročně (bez očištění) vzrostl o 2,3 %.

V roce **2025** by se HDP mohl **zvýšit o 2,4 %**, především zásluhou akcelerace spotřebních výdajů domácností, které stimuluje nárůst reálných příjmů a zlepšený spotřebitelský sentiment odrážející se v nižší míře úspor. K růstu ekonomiky by měla v menší míře přispět také akumulace zásob a spotřeba vlády. V roce **2026** by česká ekonomika mohla **vzrůst o 2,2 %** díky investiční aktivitě a pokračující dynamice spotřeby domácností. Nárůst domácí poptávky současně posílí dovoz, zatímco export bude tlumen působením cel ze strany USA. V dalších letech by pak hospodářská aktivita mohla růst o 2,5 % zásluhou domácí i zahraniční poptávky.

Reálná **spotřeba domácností** by se letos mohla zvýšit o 3,1 % a v roce 2026 o 3,0 %. V obou letech predikce bude mít na spotřebu domácností pozitivní vliv pokračující růst reálných mezd. V příštím roce výrazněji podpoří výdaje domácností také pokles míry úspor, která ale přesto setrvá značně nad svým dlouhodobým průměrem. Dynamiku spotřeby, především nízkopříjmových domácností, by měl v horizontu predikce naopak tlumit mírný nárůst nezaměstnanosti. V dalších letech by růst spotřeby domácností mohl mírně zpomalovat na 2,6 % v roce 2027 a 2,3 % v roce 2028.

Tvorba hrubého fixního kapitálu by v roce 2025 měla kvůli přetrvávajícímu negativnímu sentimentu firem spojenému s nejistotami v hospodářské a zahraniční politice americké administrativy vzrůst jen o 0,2 %. Soukromou investiční aktivitu by měly stále limitovat zpožděné dopady dřívějších restriktivních měnových podmínek. Pozitivně by měl letos působit růst veřejných investičních výdajů včetně investic financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost či klasickými fondy EU. Pro příští rok počítáme se zvýšením investiční aktivity o 3,0 % díky hospodářskému oživení v eurozóně a očekávanému zlepšení sentimentu mezi podniky. S relativně silnými tempy růstu pak makroekonomický rámec fiskální predikce počítá i pro roky 2027 a 2028. Od roku 2026 se bude stále silněji odrážet v investiční aktivitě i výstavba nových jaderných bloků.

V letošním roce očekáváme obnovenou akumulaci zásob díky vyšší poptávce po výrobních vstupech. Příspěvek **změny zásob** k růstu HDP bude kladný. V dalších letech

– při pokračujícím ekonomickém růstu – již nejsou předpokládány výraznější změny. Od roku 2026 tudíž očekáváme jejich neutrální dopad do HDP.

Meziroční **inflace** se v dosavadním průběhu roku pohybovala poblíž inflačního cíle. Zatímco růst cen služeb zůstával výrazně zvýšený, u zboží byl naopak utlumený, a to zejména vlivem zlevnění energií – elektřiny, zemního plynu i pohonných hmot. V horizontu predikce bude inflační tlaky nadále mírnit měnová politika. Protiinflačně bude působit také očekávaný pokles dolarové ceny ropy a posilování koruny. Naopak proinflační faktory představuje pokračující dynamický růst mezd a přetrvávající zvýšená cenová dynamika u služeb, a to především vlivem silného růstu nákladů vlastnického bydlení a nájemného z bytu. Průměrná míra inflace by letos mohla dosáhnout 2,4 % a v roce 2026 mírně klesnout na 2,3 %. V letech 2027 a 2028 by se měla i nadále držet v blízkosti 2% inflačního cíle.

Na **trhu práce** se navzdory mírnému nárůstu nezaměstnanosti projevují dílčí nerovnováhy související s nedostatkem pracovníků. Poptávka po práci ve službách a stavebnictví zůstává silná a zmírňuje dopady problémů v některých průmyslových odvětvích. Míra nezaměstnanosti by se tak měla zvyšovat jen mírně – v letošním roce v průměru na 2,7 % a v roce 2026 na 2,8 %. V dalších letech očekáváme vlivem růstu ekonomiky její postupný pokles. Zaměstnanost (v metodice národních účtů) by se měla v letošním roce díky zrychlujícímu hospodářskému růstu dále zvyšovat, i přesto, že strukturální nerovnováhy na trhu práce mohou přispívat k růstu nezaměstnanosti. V roce 2026 očekáváme její nepatrný nárůst. Opačným směrem bude působit meziroční úbytek populace v produktivním věku a přetrvávající problémy v průmyslových odvětvích, a to i v důsledku celní politiky USA. V delším horizontu pak očekáváme postupný mírný pokles zaměstnanosti v důsledku nepříznivého demografického vývoje. Přetrvávající nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce se promítá do silné dynamiky mezd a platů. Objem mezd a platů by se letos mohl zvýšit o 7,1 % a v roce 2026 o 5,9 % v důsledku zmírnění napjaté situace na trhu práce. V dalších letech by růst mohl zpomalit k hodnotám v blízkosti 5 %.

Růst reálného HDP zůstával v posledních letech pod úrovní dynamiky růstu **potenciálního produktu**. Hlavními příčinami byly především vysoká inflace spojená s utlumenou spotřebou domácností a také restriktivní měnová politika. S postupným oživením růstu dochází k pozvolnému uzavírání záporné produkční mezery, které by mělo být ukončeno na přelomu let 2026 a 2027. Potenciální růst by se v celém horizontu Fiskálního vý-

hledu mohl postupně zrychlovat z 1,4 % v roce 2025 do blízkosti 2 % v roce 2028. Jeho dynamika by měla být tažena zvýšením trendové složky souhrnné produktivity a investiční aktivitou. Kladný příspěvek výrobního faktoru práce by se měl s ohledem na pokles populace v produktivním věku dále snižovat, v letech výhledu je očekáván jeho neutrální dopad.

Makroekonomický rámec fiskální predikce je zatížen množstvím **rizik**, která v úhrnu považujeme za **vychýlená směrem dolů**. Významným rizikem je geopolitické napětí, zejména v souvislosti s probíhajícími válečnými konflikty na Ukrajině a Blízkém východě. Nejistotu představují také cla a jiné překážky v mezinárodním obchodě, které mohou negativně ovlivnit výkonnost značně otevřeně české ekonomiky. V kontextu se zhor-

šením geopolitické situace či zaváděním mezinárodních obchodních bariér jsou některá odvětví stejně jako cenová stabilita vystavena hrozbě možného obnovení problémů v dodavatelských řetězcích. Určitým ohrožením pro cenovou stabilitu je perzistence vysokého růstu cen ve službách a s tím úzce související dynamický vývoj cen nemovitostí. Nejistoty pramení z volatility cen energií a surovin, mimo jiné v souvislosti se zelenou transformací, narůstající četností a intenzitou extrémních klimatických jevů a také s energetickou náročností české ekonomiky a její závislostí na dovozech. Rizika pro predikci představují případné změny v nastavení fiskálních politik, fiskální expanzivní balíček v Německu a navyšování obranných výdajů v zemích EU.

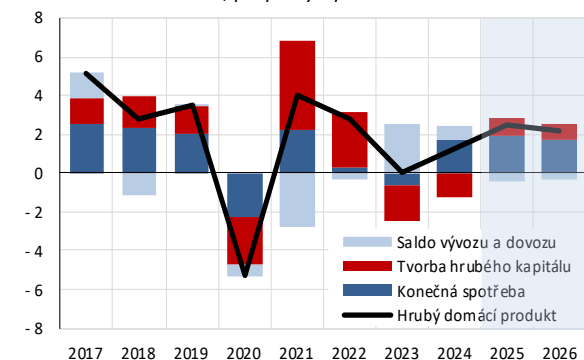
Tabulka 1.1: Porovnání scénářů Fiskálního výhledu a jarní Fiskální prognózy

		Fiskální výhled (listopad 2025)					Fiskální prognóza (květen 2025)				
		2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026	2027	2028
Vnější předpoklady											
Reálný HDP EU	změna v %	1,0	1,5	1,5	2,0	2,0	1,0	0,9	1,6	1,8	1,8
Cena ropy (Brent)	USD/barel	80,6	70,1	65,5	65,4	66,3	80,6	71,8	68,0	67,1	67,0
Měnový kurz USD/EUR	USD/EUR	1,08	1,13	1,19	1,20	1,22	1,08	1,08	1,11	1,13	1,14
Měnový kurz CZK/EUR	CZK/EUR	25,1	24,7	24,3	24,0	23,7	25,1	24,9	24,5	24,2	23,8
Reálné veličiny											
HDP	změna v %	1,2	2,4	2,2	2,5	2,5	1,1	2,0	2,4	2,6	2,5
Spotřeba domácností	změna v %	2,4	3,1	3,0	2,6	2,3	2,2	3,6	3,2	2,5	2,3
Spotřeba vládních institucí	změna v %	3,2	2,1	1,6	2,0	2,0	3,3	2,0	1,4	2,0	2,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	změna v %	-2,8	0,2	3,0	2,5	3,2	-1,2	0,7	3,1	2,5	3,6
Příspěvek efektivní domácí poptávky	p. b.	1,0	1,9	2,5	2,3	2,3	1,3	2,3	2,6	2,2	2,4
Příspěvek zahraničního obchodu	p. b.	0,7	-0,4	-0,3	0,2	0,2	0,7	-1,0	-0,5	0,2	0,1
Produkční mezera	%	-1,9	-0,8	-0,1	0,4	0,9	-1,8	-1,2	-0,3	0,4	1,0
Ostatní											
HDP v běžných cenách	mld. Kč	8057	8510	8940	9379	9826	8011	8391	8787	9208	9635
Harmonizovaný index spotřeb. cen	změna v %	2,7	2,3	2,0	2,1	2,1	2,7	2,3	2,2	2,2	2,1
Zaměstnanost	změna v %	0,6	0,9	0,1	-0,2	-0,1	0,3	0,2	0,1	-0,2	-0,1
Míra nezaměstnanosti	%	2,6	2,7	2,8	2,6	2,4	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4
Objem mezd a platů	změna v %	6,8	7,1	5,9	5,0	4,7	6,3	6,6	5,6	4,9	4,6
Sektor vládních institucí											
Příjmy	% HDP	40,8	40,9	40,2	39,2	38,8	40,8	40,9	40,2	39,3	39,0
Daň z přidané hodnoty	změna v %	2,5	6,3	4,7	4,0	4,5	2,5	5,7	4,6	3,7	4,5
Spotřební daně	změna v %	10,3	0,9	2,5	1,4	0,0	10,3	1,1	2,1	2,0	-0,2
Daň z příjmů fyzických osob	změna v %	11,7	6,1	5,4	4,5	5,8	11,9	4,5	3,6	4,7	5,2
Daň z příjmů právnických osob	změna v %	11,9	6,1	-8,3	5,9	6,7	6,1	3,6	-6,8	6,0	6,8
Příspěvky na sociální zabezpečení	změna v %	8,6	6,5	6,3	4,7	4,5	8,6	6,0	5,5	4,6	4,4
Výdaje	% HDP	42,9	42,8	42,1	41,0	40,6	43,0	43,1	42,2	41,2	40,8
Náhrady zaměstnancům	změna v %	5,0	6,5	7,6	4,5	4,3	4,9	6,3	5,0	4,5	4,2
Mezispotřeba	změna v %	9,0	4,8	1,5	4,0	4,5	8,7	3,7	1,5	4,0	4,5
Naturální sociální transfery	změna v %	10,1	4,6	4,5	4,0	4,2	11,9	5,5	3,8	4,0	4,2
Sociální dávky jiné než naturální	změna v %	4,4	2,0	3,5	2,4	2,2	4,4	2,7	2,8	1,9	2,3
Tvorba hrubého fixního kapitálu	změna v %	1,7	8,5	4,1	-5,3	5,4	1,5	7,7	1,2	-5,7	5,4
Saldo	% HDP	-2,0	-1,9	-1,9	-1,9	-1,8	-2,2	-2,2	-2,0	-1,9	-1,8
Strukturální saldo	% HDP	-1,7	-1,9	-1,8	-2,0	-2,1	-1,9	-1,9	-1,8	-2,1	-2,1
Dluh	% HDP	43,3	43,9	45,3	45,8	46,4	43,6	44,5	45,5	45,2	45,1

Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.1: Reálný HDP

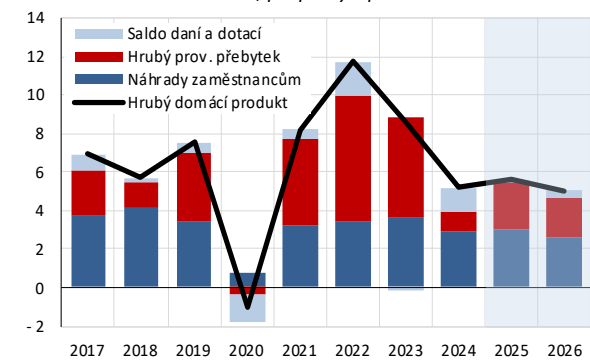
změna reálného HDP v %, příspěvky v p. b.



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.2: Nominální HDP v důchodové struktuře

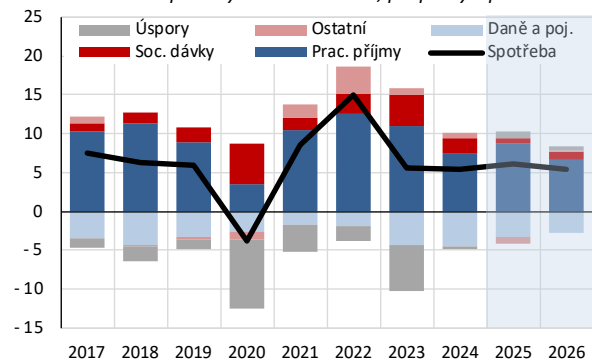
změna nominálního HDP v %, příspěvky v p. b.



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.3: Nominální spotřeba domácností

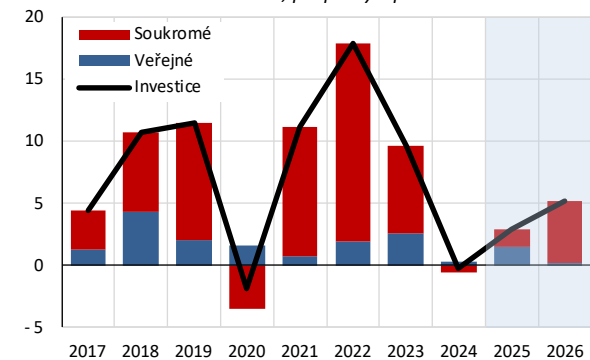
změna nominální spotřeby domácností v %, příspěvky v p. b.



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.4: Nominální investice

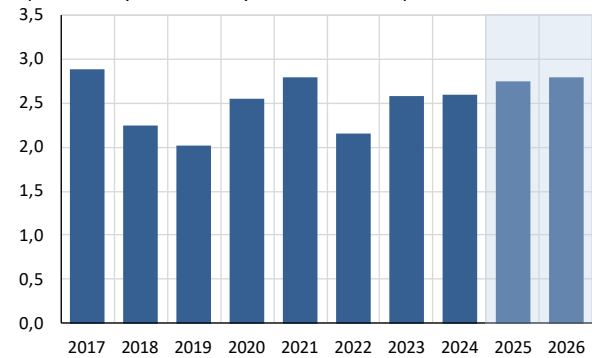
změna nominálních investic v %, příspěvky v p. b.



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.5: Míra nezaměstnanosti

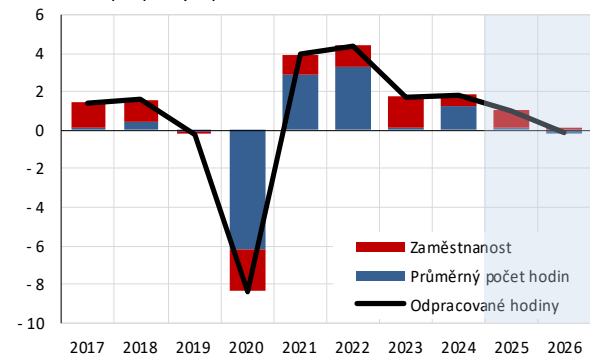
% pracovní síly, metodika Výběrového šetření pracovních sil



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.6: Odpracované hodiny

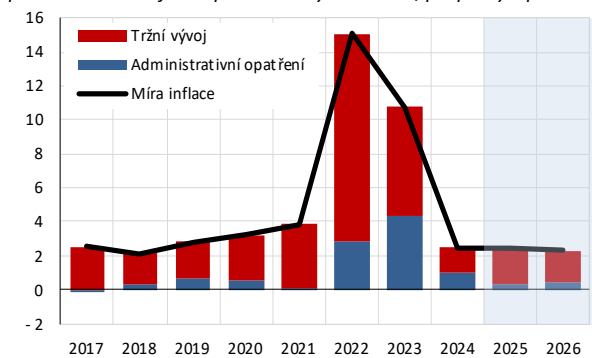
změna v %, příspěvky v p. b., metodika národních účtů



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.7: Spotřebitelské ceny

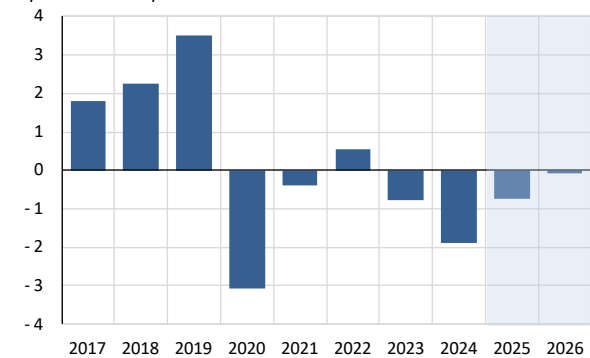
průměrná míra inflace spotřebitelských cen v %, příspěvky v p. b.



Zdroj: MF ČR (2025b).

Graf 1.8: Produkční mezera

% potenciálního produktu



Zdroj: MF ČR (2025b).

2 Hospodaření sektoru vládních institucí

Fiskální rámec ČR vychází z nového znění Paktu o stabilitě a růstu a zároveň ze zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. K uvedenému zákonu byla připravena novela, která má zajistit plnou kompatibilitu s revidovanými pravidly Paktu. Nastavení veřejných financí ČR tak v současnosti stojí na dvou komplementárních pilířích – výdajovém pravidlu, vyjádřeném prostřednictvím růstu upravených výdajů sektoru vládních institucí, a strukturálním saldu představujícím maximální přípustný strukturální schodek.

Oba pohledy byly integrovány do vládou schváleného Fiskálně-strukturálního plánu České republiky (usnesení vlády č. 722/2024), který nahradil dříve zpracovávaný Konvergenční program České republiky. Fiskálně-strukturální plán obsahuje trajektorii čistých výdajů pro období 2024–2028, tedy časovou řadu růstu upravených výdajů sektoru vládních institucí. V plánu navržená trajektorie byla schválena Radou EU a současně je plně v souladu s ustanoveními § 10 a § 10a zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Podle nich má strukturální deficit sektoru vládních institucí každoročně klesat o 0,5 p. b., a to až do dosažení strukturálního schodku ve výši 1 % HDP v roce 2028.

První vyhodnocení plnění nových fiskálních pravidel stanovených ve Fiskálně-strukturálním plánu a schválených Radou EU dopadlo pro ČR příznivě. V roce 2024 skončily veřejné finance s deficitem 2,0 % HDP, který ve strukturálním vyjádření činil 1,7 % HDP. Schodek dosáhl o 1 p. b. lepší hodnoty, než požadoval zákon i evropská legislativa. Podle vyjádření EK (2025g) byly čisté výdaje v roce 2024 meziročně stabilní (oproti Radou EU stanovenému maximálnímu růstu 5,3 %).

Pro rok 2025 se očekává, že tempo čistých výdajů (v metodice EK) dosáhne růstu 4 až 5 %, což povede k částečnému snížení vytvořené rezervy z předchozího roku. Kumulativně však zůstává stav veřejných financí doposud příznivý. V následujících letech se nicméně nedá vyloučit postupné čerpání této rezervy.

Predikce Fiskálního výhledu předpokládá, že deficit sektoru vládních institucí se bude v horizontu výhledu po-

hybovat těsně pod hranicí 2 % HDP. Bezprostřední vývoj bude významně ovlivněn hospodářskou politikou nové vlády, která vzejde z říjnových voleb. V letech výhledu bude nicméně nezbytné přijmout konsolidační opatření, která zajistí dodržení fiskálních pravidel stanovených jak v národní legislativě, tak v revidovaném evropském rámci.

Nositelem většiny deficitního hospodaření zůstává státní rozpočet, který realizuje rozhodující část stabilizační a redistribuční funkce hospodářské politiky a reaguje fiskální expanzí v obdobích ekonomických poklesů či krizí. Konsolidační úsilí vlády bylo proto zaměřeno na optimalizaci příjmové a výdajové strany primárně státního rozpočtu. Ostatní složky ústředních vládních institucí hospodaří převážně vyrovnaně nebo vykazují mírné přebytky. Deficit státního rozpočtu by měl být částečně kompenzován přebytkovými saldy místních rozpočtů, která se dlouhodobě pohybují kolem 0,7 % HDP. Předpokládáme, že se na této úrovni udrží i v horizontu predikce a výhledu.

Zdravotní pojišťovny hospodařily v uplynulých letech převážně deficitně (s výjimkou roku 2022). Tento trend bude s vysokou pravděpodobností pokračovat i v nejbližších letech. Krytí by mělo být zajištěno využitím rezerv a zůstatků zdravotních pojišťoven, přičemž postupně by mělo docházet k mírnému snižování deficitu. V projekci výhledu se očekává, že zdravotní pojišťovny budou vykazovat záporné saldo na úrovni 0,1 % HDP.

Tabulka 2.1: Nastavení fiskální politiky

v % HDP, fiskální úsilí v procentních bodech

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
							Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Saldo sektoru vládních institucí	0,3	-5,6	-5,0	-3,1	-3,7	-2,0	-1,9	-1,9	-1,9	-1,8
Cyklická složka podle metody OECD	1,2	-1,1	-0,1	0,2	-0,3	-0,7	-0,3	0,0	0,1	0,3
Jednorázové a přechodné operace	0,0	-2,2	-1,5	-0,9	-0,9	0,3	0,3	-0,1	0,0	0,0
Strukturální saldo podle metody OECD	-0,9	-2,3	-3,3	-2,4	-2,6	-1,7	-1,9	-1,8	-2,0	-2,1
Fiskální úsilí podle metody OECD	-1,1	-1,4	-1,0	0,9	-0,2	0,9	-0,2	0,0	-0,2	-0,1
Cyklická složka salda podle metody ECB	1,9	-0,5	0,1	-0,5	-0,6	-0,6	-0,1	0,1	0,4	0,6
Strukturální saldo podle metody ECB	-1,6	-3,0	-3,5	-1,7	-2,2	-1,8	-2,0	-2,0	-2,3	-2,4
Fiskální úsilí podle metody ECB	-1,3	-1,4	-0,6	1,9	-0,6	0,4	-0,2	0,0	-0,3	-0,2

Pozn.: Rozdílný vývoj cyklické složky salda (a tedy i strukturálního salda) podle metod Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Evropské centrální banky je způsoben tím, že metoda Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj pracuje s cyklem definovaným pomocí mezery výstupu, metoda druhá modeluje cyklické chování citlivých položek vládních příjmů a výdajů vzhledem k cyklickému průběhu dílčích makroekonomických bází (mzdy a jiné příjmy z pracovní činnosti v soukromém sektoru, čistý provozní přebytek, spotřeba domácností a nezaměstnanost). Ty mají odlišný cyklický vývoj než HDP.

Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce a výpočty MF ČR.

2.1 Saldo, strukturální saldo a výdajové rámce

Hospodaření sektoru vládních institucí ovlivňuje od roku 2024 konsolidační úsilí vlády. Spolu se zmenšováním záporné produkční mezery a oživující se ekonomikou predikujeme, že v letošním roce se schodek sníží na 1,9 % HDP. Ve strukturálním vyjádření, tzn. po očištění o vliv hospodářského cyklu a o jednorázové či přechodné operace, očekáváme schodek na 1,9 % HDP.

Odhad hospodaření v tomto roce se opírá o údaje ze čtvrtletních národních účtů za 1. a 2. čtvrtletí, ale také o dosavadní vývoj pokladního plnění klíčových částí veřejných rozpočtů. Hotovostní saldo státního rozpočtu za dosavadních 10 měsíců roku skončilo schodkem 183,1 mld. Kč. Meziroční zlepšení salda o 17,6 mld. Kč pozitivně ovlivnilo inkaso daní, do kterého se promítl jak vliv schválených daňových změn, tak i růst mezd a platů v ekonomice. Po očištění o příjmy a výdaje na projekty z EU a finančních mechanismů činil schodek 179,2 mld. Kč (MF ČR, 2025c). Hospodaření státních fondů (bez prostředků proplácených skrze Modernizační fond) ke konci srpna vykázalo přebytek 7,3 mld. Kč, tzn. meziročně o 3,3 mld. Kč lepší výsledek. Přebytek místních rozpočtů ke konci září dosáhl 70,6 mld. Kč, čili o 8 mld. Kč méně než za stejné období v loňském roce. Hospodaření zdravotních pojišťoven skončilo v témže období téměř 3 mld. Kč deficitem, což představuje meziroční zlepšení o 2,3 mld. Kč (MF ČR, 2025d).

Nastavení rozpočtové a fiskální politiky vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 a zároveň z novely zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti (zákon č. 349/2023 Sb.), jež kodifikovala maximální hodnoty strukturálních deficitů pro roky 2024 až 2027. Výdajový rámec na rok 2024 vycházel z hodnoty 2,75 % HDP, následně se strukturální deficit každoročně snižuje o 0,5 p. b. (viz výše).

V následujících letech očekáváme, že saldo veřejných financí setrvá na -1,9 % HDP, resp. že se bude nacházet na obdobné výši. Výhled na roky 2027 a 2028 je daný především makroekonomickým vývojem, vliv dosud známých diskrečních opatření je zanedbatelný. Celkové saldo bude ovlivněno i aplikací národní únikové doložky na financování obranyschopnosti země. Nicméně pro dodržení limitů zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti bude nutná v následujících letech další konsolidace.

Predikované deficity veřejných financí budou opět determinovány státním rozpočtem. Vláda Petra Fialy

schválila návrh státního rozpočtu pro rok 2026 se schodkem 286 mld. Kč (usnesení vlády č. 717/2025). V něm je plánováno 50 mld. Kč na dvě specifické oblasti. Obranné výdaje v návrhu státního rozpočtu přesahují minimum 2 % HDP dle § 1 odst. 1 zákona č. 177/2023 Sb., o financování obrany, o celkem 30,7 mld. Kč. V souladu s § 8 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, je možné navýšit obranné výdaje nad rámec zákonného minima 2 % HDP, aniž by tato skutečnost kolidovala s výdajovými rámci. Současně se rozpočtuje 18,3 mld. Kč na půjčku společnosti Elektrárna Dukovany II a. s., kterou se bude financovat výstavba dvou nových jaderných zdrojů v Dukovanech. Deficitní státní rozpočty (261 mld. Kč v roce 2027 a ve výši 271 mld. Kč v roce 2028) jsou plánované i ve střednědobém výhledu (usnesení vlády č. 718/2025).

Státní rozpočet a státní fondy se však rozpočtují v hotovostním vyjádření. Pro porovnání souladu se zákonem stanovenými limity je proto nutné částky upravit do aktuální metodiky Evropského systému národních a regionálních účtů z roku 2010. Tedy přiřadit toky období, s nímž věcně a časově souvisí, bez ohledu na skutečný pohyb prostředků, očistit výdaje o poskytnuté půjčky apod. Rovněž se saldo upraví o cyklickou složku a jednorázová či jiná přechodná opatření, aby bylo vyjádřeno ve strukturálním pojetí. Z tohoto pohledu pak výše zmíněné deficity plní zákonné maximální hodnoty. Výjimku tvoří pouze výdaje na obranu (viz úprava zákona o rozpočtových pravidlech). Deficity ve střednědobém výhledu jsou však odrazem nastavení zákona, nikoliv aktuálního nastavení příjmové a výdajové strany státního rozpočtu.

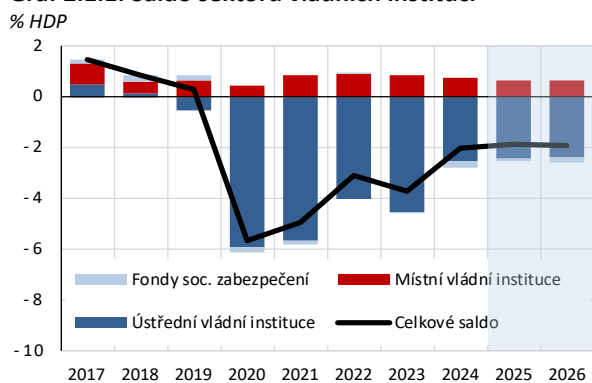
Meziroční změnu strukturálního salda a další položky můžeme také využít pro odhad **fiskálního impulsu**. Ten kvantifikuje dopad fiskální politiky na reálnou ekonomiku. V roce 2025 se fiskální politika nese v duchu mírného podpůrného působení na ekonomiku. Ke kladnému fiskálnímu impulsu přispívá na straně příjmů zejména zaostávající růst daní ze spotřeby v poměru k HDP, který je na straně výdajů mírně kompenzován vlivy, z nichž nejvýrazněji se projevuje pomalejší růst sociálních dávek. Pro příští rok predikujeme, že fiskální impuls nabyde mírně vyšší hodnoty. Měl by být primárně determinován vývojem na příjmové straně, neboť s koncem letošního roku dojde k ukončení daně z neočekávaných zisků. Naproti tomu v roce 2027 dojde k obratu danému dominantně poklesem investic spolufinancovaných z EU.

Tabulka 2.1.1: Hospodaření sektoru vládních institucí

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
								<i>Predikce</i>	<i>Predikce</i>	<i>Výhled</i>	<i>Výhled</i>
Příjmy celkem	% HDP	40,7	40,6	40,1	39,9	40,0	40,8	40,9	40,2	39,2	38,8
	změna v %	6,6	-1,2	6,8	11,3	8,7	7,5	5,9	3,1	2,3	3,8
Výdaje celkem	% HDP	40,4	46,3	45,0	43,0	43,7	42,9	42,8	42,1	41,0	40,6
	změna v %	8,2	13,4	5,4	6,7	10,4	3,2	5,4	3,3	2,3	3,7
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	0,3	-5,6	-5,0	-3,1	-3,7	-2,0	-1,9	-1,9	-1,9	-1,8
Ústřední vládní instituce	% HDP	-0,5	-5,9	-5,7	-4,0	-4,5	-2,5	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
Místní vládní instituce	% HDP	0,6	0,5	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Fondy sociálního zabezpečení	% HDP	0,2	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1

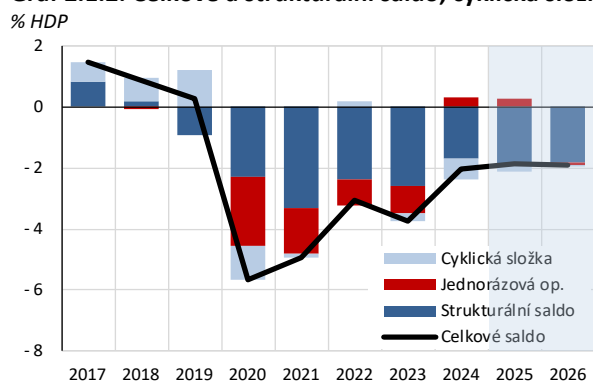
Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.1.1: Saldo sektoru vládních institucí



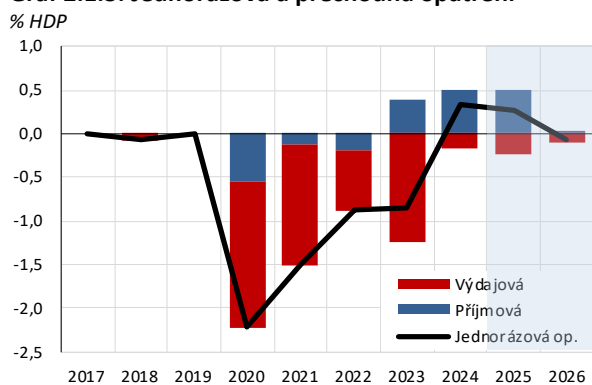
Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.1.2: Celkové a strukturální saldo, cyklická složka



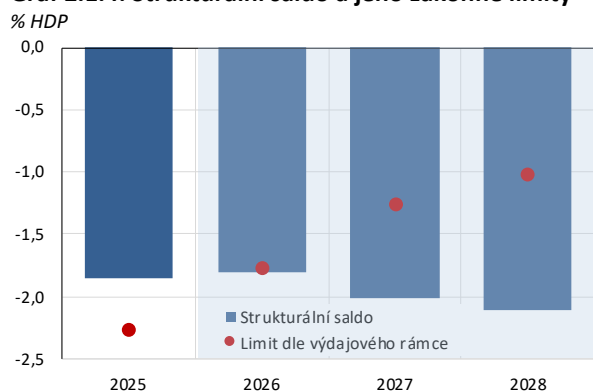
Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.1.3: Jednorázová a přechodná opatření



Zdroj: MF ČR.

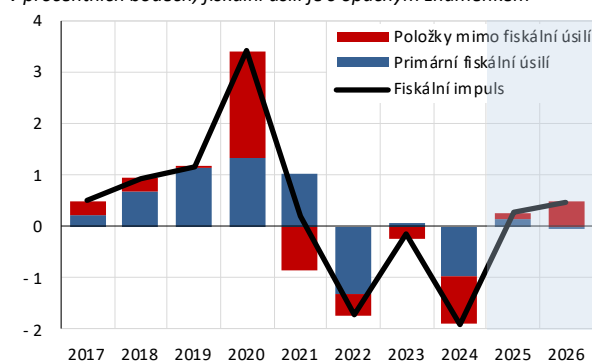
Graf 2.1.4: Strukturální saldo a jeho zákonné limity



Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.5: Fiskální úsilí a fiskální impuls

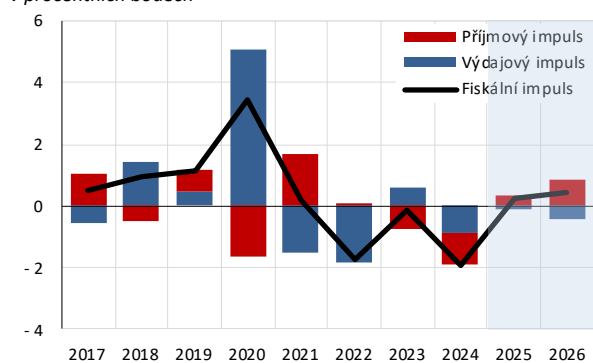
v procentních bodech, fiskální úsilí je s opačným znaménkem



Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.6: Celkový fiskální impuls

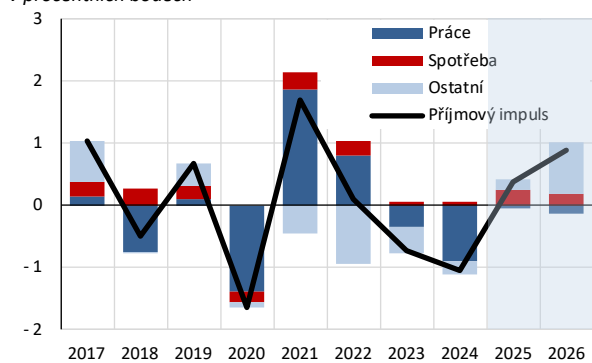
v procentních bodech



Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.7: Příjmový fiskální impuls

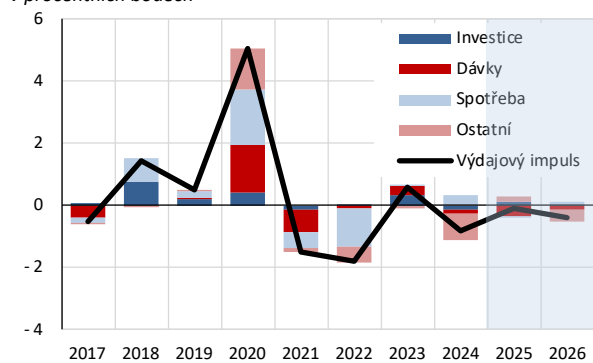
v procentních bodech



Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.8: Výdajový fiskální impuls

v procentních bodech



Zdroj: MF ČR.

2.2 Příjmy sektoru vládních institucí

Celkové příjmy sektoru vládních institucí by měly v roce 2025 vzrůst o 5,9 % a dosáhnout téměř 41 % HDP. Predikovaný růst daňových a pojistných příjmů o 5,7 % v kombinaci s očekávaným tempem nominálního HDP patrně povede k setrvání daňové kvóty na 34,9 % HDP. V následujících 2 letech pak předpokládáme postupné zpomalování dynamiky celkových příjmů, v poměrovém vyjádření by měly dokonce klesat až k úrovni pod 39 % HDP v roce 2028. Spolu s tím by se měla snižovat i daňová kvóta k 34 % HDP na konci horizontu výhledu.

Výnos **daně z příjmů fyzických osob** determinovaný růstem objemu mezd a platů je nadále pozitivně ovlivněn dříve zavedenými opatřeními v rámci konsolidačního balíčku (zákon č. 349/2023 Sb.). Naproti tomu zákon č. 462/2023 Sb. daňově zvýhodnil podmínky u produktů spoření na stáří s dodatečným vlivem –0,5 mld. Kč v roce 2025. Od příštího roku očekáváme pozitivní efekt zavedení jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele (zákon č. 323/2025 Sb.), které by mělo spolu s novelou zákona o zaměstnanosti (zákon č. 152/2025 Sb.) vést k efektivnějšímu výběru daní a poplatků, lepšímu sdílení informací mezi resorty a k potírání nelegálního zaměstnávání. V oblasti podpory bydlení se od roku 2026 zavádí možnost odpočtu úroků z úvěrů u poplatníka v bytovém družstvu s vlivem –0,3 mld. Kč (zákon č. 176/2025 Sb.). Tento efekt by však měl být téměř vykompenzován zrušením osvobození manažerských bytů od zdanění (zákon č. 349/2023 Sb.). Dynamiku daně brzdí vývoj daně z kapitálových výnosů v důsledku poklesu úrokových sazeb u spořicích produktů. Výsledkem všech těchto faktorů je zpomalení růstu výnosu daně z příjmů fyzických osob z loňských 11,7 % na letošních 6,1 % a pokračující zvolnění dynamiky na průměrných 5,2 % v letech 2026–2028.

Od výdělků v ekonomice se odvíjejí také **příspěvky na sociální zabezpečení**, jejichž letošní očekávané 6,5% tempo by mělo v následujících letech postupně zpomalovat až k 4,5 % v závěru horizontu výhledu. Dodatečný přírůstek konsolidačního balíčku ve výši 8 mld. Kč je v tomto roce realizován z titulu postupného zvyšování minimálního vyměřovacího základu osob samostatně výdělečně činných, k jehož dalšímu navýšení s odhadovaným vlivem kolem 6 mld. Kč by podle aktuálně platného právního stavu mělo dojít i v roce 2026. Naopak zavedení slevy na důchodovém pojištění pro pracující důchodce a zvýhodnění tzv. dlouhodobého investičního produktu by v roce 2025 mělo být spojeno s rozpočtovým dopadem kolem –4 mld. Kč (zákon č. 417/2024 Sb.), resp. –0,6 mld. Kč (zákon č. 462/2023 Sb.). Podobně jako u daně z příjmů fyzických osob předpokládáme od roku 2026 pozitivní vliv zrušení osvobození manažerských bytů od zdanění (0,6 mld. Kč), zavedení jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele či nové úpravy zákona o zaměstnanosti (2,9 mld. Kč). Dynamiku příspěvků na zdravotní pojištění dále určuje

platba za státního pojištění. Z titulu stabilizované míry inflace predikujeme pro rok 2025 navýšení této platby o cca 2,4 mld. Kč a v dalších letech by se měl meziroční nárůst pohybovat mezi 3–5 mld. Kč.

Výnos **daně z příjmů právnických osob** by měl růst v tomto roce relativně pomaleji o 6,1 %. Za zpomalením stojí mimo jiné klesající výnos daně z neočekávaných zisků, který se v plné míře projeví s koncem účinnosti tohoto mimořádného zdanění v meziročním poklesu korporátní daně v roce 2026 o více než 8 % (zákon č. 366/2022 Sb.). Prohlubující se záporný efekt je spojen s osvobozením výnosů ze státních dluhopisů, které snižuje letošní daňový výnos meziročně o 1,3 mld. Kč a o dalších 1,2 mld. Kč pak v roce 2026. Navýšení odpočtu výdajů na výzkum a vývoj a zvýšení hranice pro jednorázový odpis pohledávky by mělo představovat výpadek příjmů od roku 2026 kolem 1 mld. Kč (zákon č. 360/2025 Sb.). Dorovnávací daň, zajišťující minimální úroveň zdanění velkých nadnárodních a vnitrostátních skupin, navyšuje akruální daňový výnos v letošním roce o dodatečnou 1 mld. Kč (zákon č. 416/2023 Sb.).

Růst spotřeby domácností podpořený vyššími reálnými výdělky determinuje výnos **daně z přidané hodnoty**, který by se měl letos zvýšit o 6,3 %. V něm se promítá i dodatečný efekt konsolidačním balíčkem zvýšených spotřebních daní s dopadem 0,7 mld. Kč v roce 2025 a ještě mírně navýšeným v roce 2026. Novela zákona o dani z přidané hodnoty (zákon č. 461/2024 Sb.) řeší mimo jiné úpravu u finančních služeb či v oblasti nedobytných pohledávek s výsledným předpokládaným pozitivním vlivem kolem 0,3 mld. Kč v roce 2025, který by se však měl v roce 2026 změnit v záporný příspěvek a v každém dalším roce se prohlubovat o dalších 0,7 mld. Kč. Naproti tomu v závěru horizontu výhledu by změny v uplatnění nároku na odpočet u veřejnoprávních médií měly přinést odhadem do 0,5 mld. Kč (zákon č. 461/2024 Sb.). V letech 2026–2028 očekáváme zpomalení tempa daně na průměrných 4,4 %.

Výnos **spotřebních daní** ve vymezení národní legislativou by měl letos růst o necelé 1 %, v příštích 2 letech průměrně o 2 % a v posledním roce výhledu zůstat konstantní. Postupná úprava zdanění tabákových výrobků vyplývající z konsolidačního balíčku by měla navýšovat roční výnos o 2–3 mld. Kč v letech 2025–2027. Balíček dále zvýšil sazby daně z lihu, což by mělo přinést meziročně dodatečných 0,6 mld. Kč v tomto roce, resp. 0,2 mld. Kč v roce příštím.

Prohlubující se negativní fiskální dopad zavedení rejstříku vyloučených osob by se měl promítnout do výnosu **daně z hazardních her** v roce 2025 o dodatečných –0,3 mld. Kč (zákon č. 186/2016 Sb.). Novela zákona o hazardních hrách (zákon č. 349/2023 Sb.) mimo jiné rozšířila okruh osob zapisovaných do tohoto rejstříku o ty, vůči nimž je vedeno exekuční řízení (předpokládaný

výpadek příjmů cca 3,5 mld. Kč v roce 2027 navýšený o dalších 2,5 mld. Kč od roku 2028). Od května 2025 účinné zvýšení **koncesionářských poplatků** a rozšíření okruhu poplatníků by mělo do veřejných rozpočtů přinést 0,8 mld. Kč letos a dalších 0,4 mld. Kč příští rok (zákon č. 119/2025 Sb.). Naproti tomu úprava **silniční daně** povede ke snížení výnosu od roku 2025 o cca 0,4 mld. Kč (zákon č. 218/2025 Sb.).

Vývoj příjmových **transferů** do velké míry reflektuje průběh realizace projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU z programového období 2021–2027. Podstatnou roli sehrávají také prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost, jejichž čerpání bude ukončeno v roce

2026. Příjmy z **úroků**, včetně těch z poskytnutých půjček v rámci řízení likvidity státní pokladny, by měly vykázat klesající trend kopírující vývoj úrokových sazeb. Vyšší příjmy z **dividend** od státem vlastněných společností v roce 2025 jsou následovány předpokladem o jejich meziročním poklesu v roce 2026 a poté setrváním ve stabilní výši do konce horizontu výhledu. Navýšení sazeb mýtného, jakož i zvýšení dálničního poplatku a zavedení jeho pravidelné valorizace, přinese do veřejných rozpočtů v roce 2025 odhadem více než 2 mld. Kč, další cca 1 mld. Kč v roce 2026 a dodatečné stovky milionů v letech 2027–2028 (zákon č. 349/2023 Sb., nařízení vlády č. 40/2024 Sb., č. 299/2024 Sb. a č. 327/2025 Sb.).

Tabulka 2.2.1: Výhled příjmů sektoru vládních institucí

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
								Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Příjmy celkem	mld. Kč	2394	2366	2528	2814	3060	3290	3483	3590	3674	3815
	změna v %	6,6	-1,2	6,8	11,3	8,7	7,5	5,9	3,1	2,3	3,8
Daňové příjmy	mld. Kč	1179	1137	1174	1305	1418	1542	1619	1636	1695	1768
	změna v %	6,6	-3,5	3,2	11,2	8,6	8,7	5,0	1,0	3,6	4,3
Daně z výroby a dovozu	mld. Kč	688	651	705	767	806	857	893	923	946	973
	změna v %	6,3	-5,3	8,2	8,8	5,0	6,4	4,2	3,4	2,5	2,8
Daň z přidané hodnoty	mld. Kč	435	422	464	537	573	587	624	653	679	710
	změna v %	6,6	-3,0	9,7	15,8	6,7	2,5	6,3	4,7	4,0	4,5
Spotřební daně	mld. Kč	168	157	162	159	158	175	176	181	183	183
	změna v %	1,7	-6,4	2,6	-1,8	-0,3	10,3	0,9	2,5	1,4	0,0
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	mld. Kč	491	485	469	538	612	684	726	713	749	795
	změna v %	7,0	-1,0	-3,5	14,9	13,7	11,8	6,1	-1,8	5,1	6,2
Daň z příjmů fyzických osob	mld. Kč	287	298	228	243	279	312	331	349	365	386
	změna v %	10,2	3,6	-23,4	6,7	14,8	11,7	6,1	5,4	4,5	5,8
Daň z příjmů právnických osob	mld. Kč	192	177	229	284	321	359	381	350	370	395
	změna v %	2,9	-8,1	29,7	23,8	13,1	11,9	6,1	-8,3	5,9	6,7
Sociální příspěvky	mld. Kč	895	909	1 013	1 084	1 169	1 270	1 353	1 438	1 505	1 573
	změna v %	7,3	1,6	11,4	7,0	7,8	8,6	6,5	6,3	4,7	4,5
Důchody z vlastnictví	mld. Kč	32	34	36	76	96	83	81	70	68	64
	změna v %	-7,5	5,6	5,0	112,8	26,1	-13,1	-2,7	-13,2	-3,3	-6,1
Ostatní	mld. Kč	288	286	305	349	377	395	429	446	406	410
	změna v %	6,6	-0,7	6,6	14,3	8,2	4,7	8,7	3,9	-9,0	1,1
Příjmy z EU	mld. Kč	64	65	67	78	85	83	103	109	60	55
	změna v %	6,8	2,2	3,2	16,2	9,3	-3,1	24,9	5,5	-45,0	-9,2
Daňová kvóta	% HDP	35,2	35,1	34,7	33,9	33,8	34,9	34,9	34,4	34,1	34,0

Pozn.: Spotřební daně jsou očištěny o dotace na obnovitelné zdroje energie.

Zdroj: ČSÚ (2025b). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 2.2.2: Příjmová diskreční opatření

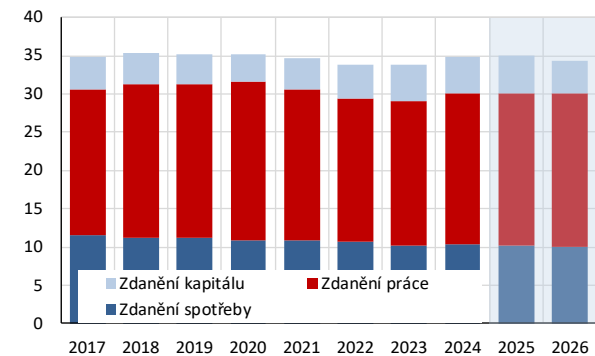
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
								Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Opatření na příjmové straně celkem	mld. Kč	0,0	-39,3	-81,1	-24,3	46,4	67,6	18,0	-27,1	-0,7	-3,4
Zdanění práce	mld. Kč	0,3	-30,2	-69,1	-10,1	3,5	25,4	8,3	11,0	0,4	0,1
Zdanění kapitálu	mld. Kč	-	-13,7	-2,4	-12,7	53,3	18,1	-0,2	-42,2	-0,2	-1,1
Zdanění spotřeby	mld. Kč	-0,3	6,8	-12,0	-1,4	-10,2	21,0	8,1	3,0	-1,3	-2,7
Ostatní příjmy	mld. Kč	-0,0	-2,3	2,3	-0,1	-0,2	3,1	1,8	1,1	0,4	0,4

Pozn.: Údaje zobrazují meziroční diskreční změny opatření na příjmové straně veřejných rozpočtů. Kladné hodnoty značí zlepšení salda.

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.2.1: Struktura daňových příjmů

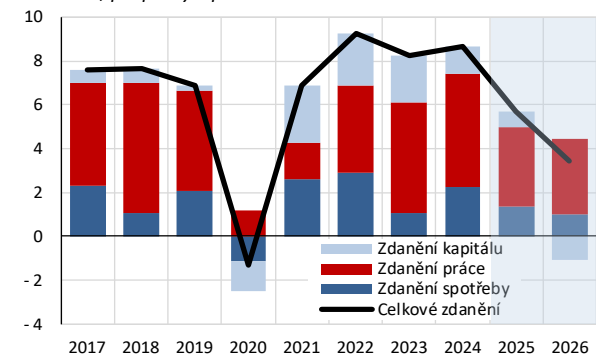
% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.2: Vývoj daňových příjmů

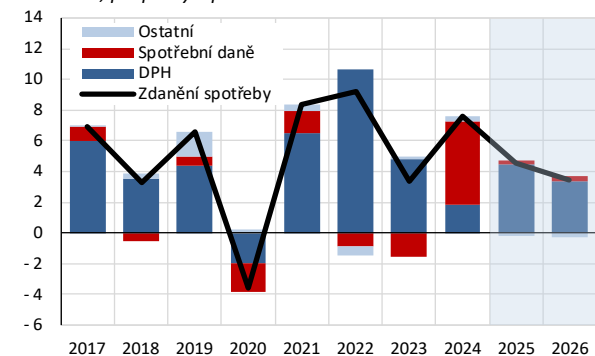
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.3: Zdanění spotřeby

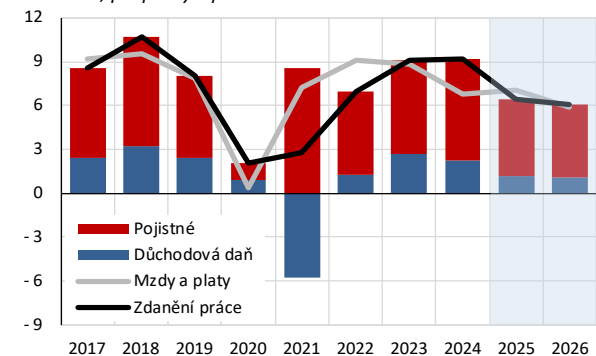
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.4: Zdanění práce

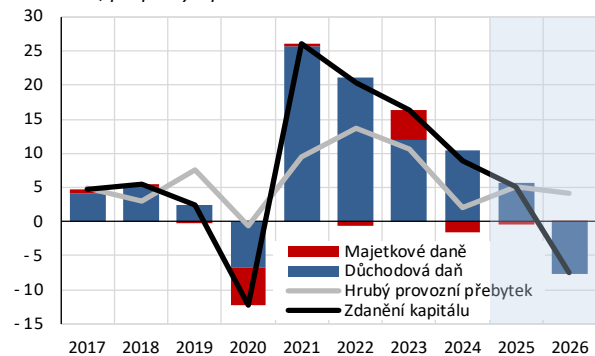
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.5: Zdanění kapitálu

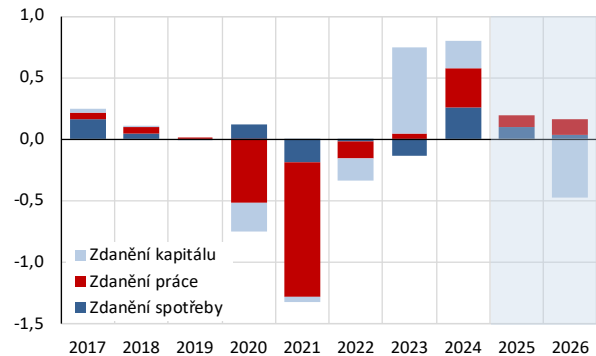
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.6: Daňová diskreční opatření

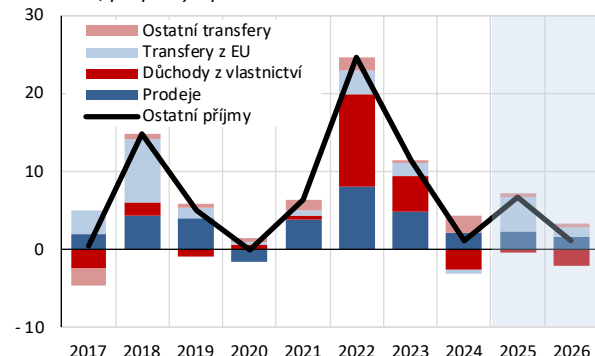
% HDP



Zdroj: MF ČR.

Graf 2.2.7: Ostatní příjmy

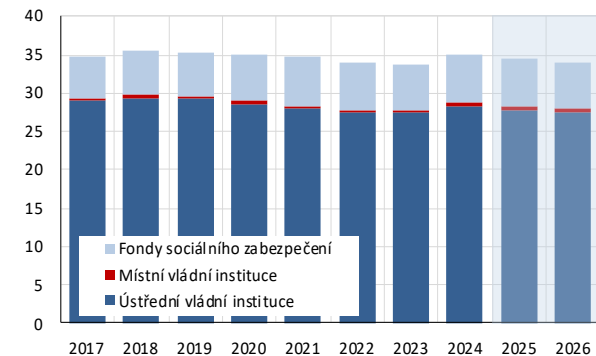
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.8: Daňové a sociální příjmy dle subsektorů

% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

2.3 Výdaje sektoru vládních institucí

Celkové výdaje sektoru vládních institucí by v roce 2025 měly vzrůst o 5,4 %, avšak v poměrovém vyjádření zůstávají v podstatě beze změny pod 43 % HDP. V dalších letech by se měly postupně snižovat až pod 41 % HDP v roce 2028, což odpovídá úrovni před rokem 2020.

Tempo **výdajů na konečnou spotřebu** by letos mělo zvolnit na 5,7 % a s dalším zpomalením na 5,4 % počítáme v roce 2026. V obou letech výhledu očekáváme jejich růst o 4,7 %. Letošní dynamika **mezispotřeby** by měla zbrzdít na 4,8 % a být tlumena úsporami v oblasti provozních výdajů státu. Naopak mírně ji navyšují náklady na opravy majetku poškozeného povodněmi v září 2024. Další zvolnění tempa mezispotřeby očekáváme i v roce 2026. V letech výhledu předpokládáme postupné zrychlování dynamiky v důsledku realizace projektů spolufinancovaných z prostředků EU v rámci programového období 2021–2027 či výdajů na obranu (Graf 2.3.8).

Letošní očekávanou 6,5% dynamiku **náhrad zaměstnancům** táhnou platy valorizované podle průměrné mzdy – platy ústavních činitelů, soudců a státních zástupců byly navýšeny o 6,95 % (zákon č. 57/2025 Sb.), tarify pedagogických pracovníků o 7 %. Ostatním zaměstnancům ve veřejných službách a správě vzrostly tarify plošně o 1 400 Kč (nařízení vlády č. 466/2024 Sb.). V neposlední řadě vojákům a bezpečnostním sborům rostly tarify, ale i různé příplatky a příspěvky. Objem vyplacených náhrad ovlivnil také nárůst minimální mzdy a na ni navázané úrovně zaručeného platu (nařízení vlády č. 285/2024 Sb.). V predikci na rok 2026 počítáme kromě automatické valorizace platů vybraných skupin veřejných zaměstnanců primárně s meziročním navýšením objemu prostředků určených na platy o 7,8 %, který je obsažen v návrhu státního rozpočtu na rok 2026 (usnesení vlády č. 717/2025). Výsledkem je růst náhrad zaměstnancům o 7,6 %. V dalších dvou letech by se jejich tempo mělo držet mezi 4–5 %, opět s podstatným vlivem automaticky valorizovaných platů.

V roce 2025 očekáváme zvolnění dynamiky **naturálních sociálních transferů** na 4,6 % a podobné tempo by si měly zachovat i v roce 2026. V letech výhledu předpokládáme další zpomalení na úroveň kolem 4 % v souladu s očekávanými příjmy zdravotních pojišťoven a jejich mírně záporným hospodařením. Významnou složkou ovlivňující v posledních letech tempo naturálních sociálních transferů je příspěvek na bydlení by měl vlivem rostoucích reálných disponibilních příjmů domácností a nižších cen energií poklesnout. Z hlediska systému se navíc stává součástí jedné dávky státní sociální pomoci (zákon č. 151/2025 Sb.).

Ve skladbě **peněžitých sociálních dávek** (Graf 2.3.4) mají rozhodující podíl penzijní dávky. Od ledna 2025 byly důchody valorizovány na základě zákonného valorizačního vzorce s navýšením základní výměry o 260 Kč a procentní výměry o 0,6 % (nařízení vlády č. 282/2024 Sb.

a č. 283/2024 Sb.). Následně se od ledna 2026 zvýší základní výměra o 240 Kč a procentní výměra o 2,6 % (nařízení vlády č. 364/2025 Sb. a č. 365/2025 Sb.). Průměrný starobní důchod tak vzroste o 668 Kč měsíčně. Na dynamiku penzijních dávek bude v dalších letech působit očekávaný růst cenového indexu životních nákladů důchodců, zatímco růst reálných mezd by neměl do konce horizontu výhledu hrát roli. Negativní dopad spojený se zavedením příplatků za každé vychované dítě by se měl v letech 2025–2026 dále zvyšovat vždy o cca 0,5 mld. Kč (zákon č. 323/2021 Sb.). Účinnost úpravy výplatního období důchodů z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní, a s tím spojené zrušení jednorázového doplatku při pravidelné lednové valorizaci, bylo o 2 roky odloženo, přičemž mělo přinést cca 1 mld. Kč v závěru horizontu výhledu (zákon č. 321/2023 Sb. a č. 214/2025 Sb.).

Zvýšení rodičovského příspěvku o 50 tis. Kč (v případě vícerčat o 75 tis. Kč) pro děti narozené od 1. ledna 2024 by mělo být spojeno s postupným navyšováním vyplacených prostředků vždy o 1,5–2 mld. Kč v letech 2025–2027 (zákon č. 407/2023 Sb.). Naproti tomu v posledních letech klesá počet příjemců rodičovského příspěvku. Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí přinesla změny v oblasti náhradní rodinné péče s dopadem dalších –0,5 mld. Kč v roce 2025 (zákon č. 242/2024 Sb.).

Humanitární dávka pro osoby s dočasnou ochranou včetně nákladů na bydlení zatíží státní rozpočet v letošním roce ve výši cca 9,4 mld. Kč. S obdobnou částkou počítáme i v příštích letech. Pokračující úpravy týkající se příspěvku na péči si v roce 2025 vyžádají kolem 4 mld. Kč (zákon č. 164/2024 Sb. a 38/2025 Sb.), v roce 2026 pak dalších cca 1,5 mld. Kč (zákon č. 360/2025 Sb.). Úpravy parametrů podpor v nezaměstnanosti a podpor při rekvalifikaci povedou k meziročnímu navýšení výdajů odhadem o 2,8 mld. Kč v roce 2026 (zákon č. 120/2025 Sb.). Svou roli bude hrát i vývoj na trhu práce, kdy očekáváme mírně vyšší míru nezaměstnanosti. Ve vývoji dávek sociálního zabezpečení se v metodice národních účtů odráží i růst platby za státního pojištění. Výsledkem všech výše popsaných faktorů v sociální oblasti by měl vzrůst objem peněžitých sociálních dávek v roce 2025 o 2 % a v příštím roce o 3,5 %. V letech výhledu by se jejich tempo mohlo postupně stabilizovat ke 2 %.

Letošní dynamiku **dotací** determinuje podpora obnovitelných zdrojů energie a výdaje na dopravní obslužnost. V návaznosti na zavedení valorizačního mechanismu minimální mzdy počítáme se zvýšením maximální částky příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a s tím souvisejícími dodatečnými nároky na státní rozpočet ve výši 1,4 mld. Kč v roce 2025, resp. 1,2 mld. Kč v roce 2026 (nařízení vlády č. 471/2024 Sb.). Tyto vlivy převáží nad efektem úspor v dotacích z konsolidačního balíčku. V dalších letech by jejich výše v poměrovém vyjádření měla mírně klesat pod 2 % HDP.

V letošním roce očekáváme nárůst běžných i kapitálových **transferů** o 9,3 % na úroveň 2,3 % HDP. Do dynamiky se promítají o 7,7 mld. Kč vyšší odvody do rozpočtu EU, platba České pošty ve výši 3 mld. Kč či programy v souvislosti s loňskými povodněmi. Naopak snížením maximální výše příspěvku na stavební spoření kleslo zatížení státního rozpočtu o cca 2 mld. Kč (zákon č. 349/2023 Sb.). Celkové transfery by se v poměrovém vyjádření měly stabilizovat na úrovni kolem 2 % HDP.

Tempo **investic do fixních aktiv** letos pravděpodobně výrazně zrychlí na 8,5 % (Graf 2.3.6). Investiční aktivitu táhnou investice místních vládních institucí, jejichž meziroční dynamika za první dvě čtvrtletí tohoto roku dosáhla téměř 20 %. Investice ústřední vlády za stejné období meziročně vzrostly o 5,5 %, zejména na obranu a do-

pravní infrastrukturu. Investice do těchto odvětví pak budou stěžejní i v dalších letech. Z hlediska financování počítáme s projekty z Národního plánu obnovy, které by měly být v příštím roce ukončeny. Vliv hrají rovněž evropské strukturální a investiční fondy v souladu s danou fází jejich cyklu. Výsledkem je předpokládaný růst celkových investic v roce 2026 o 4,1 %. Pokles o více než 5 % poklesem v roce 2027 je způsoben absencí Národního plánu obnovy.

Rostoucí veřejný dluh a úroveň úrokových sazeb vedou k dalšímu nárůstu **úrokových výdajů**, které by v roce 2025 měly vzrůst o 6,6 %, avšak v poměrovém vyjádření zůstat na 1,3 % HDP (Graf 2.3.7). Na této úrovni by pak měly setrvat až do roku 2027 a na úplném konci horizontu výhledu mírně vzrůst na 1,4 % HDP.

Tabulka 2.3.1: Výhled výdajů sektoru vládních institucí

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
								Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Výdaje celkem	mld. Kč	2 377	2 696	2 840	3 031	3 346	3 454	3 640	3 761	3 849	3 991
	změna v %	8,2	13,4	5,4	6,7	10,4	3,2	5,4	3,3	2,3	3,7
Náhrady zaměstnancům	mld. Kč	576	633	676	690	739	776	826	889	929	969
	změna v %	10,5	10,0	6,8	2,1	7,0	5,0	6,5	7,6	4,5	4,3
Mezispotřeba	mld. Kč	339	346	354	394	430	469	492	499	519	542
	změna v %	4,6	2,1	2,4	11,3	9,2	9,0	4,8	1,5	4,0	4,5
Sociální dávky jiné než naturální	mld. Kč	709	821	859	937	1 037	1 083	1 105	1 144	1 171	1 197
	změna v %	7,7	15,8	4,7	9,1	10,6	4,4	2,0	3,5	2,4	2,2
Naturální sociální transfery	mld. Kč	177	205	219	226	258	284	297	310	323	337
	změna v %	10,9	15,8	7,1	2,9	14,2	10,1	4,6	4,5	4,0	4,2
Důchody z vlastnictví	mld. Kč	40	44	46	79	99	108	115	118	126	138
	změna v %	1,2	7,9	4,8	72,4	25,5	8,7	6,6	3,1	6,7	9,4
Dotace	mld. Kč	128	173	200	151	207	156	179	175	177	179
	změna v %	7,3	35,1	15,8	-24,7	37,0	-24,6	14,7	-2,2	1,5	0,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mld. Kč	253	277	287	320	370	377	409	426	403	425
	změna v %	12,6	9,6	3,8	11,2	15,9	1,7	8,5	4,1	-5,3	5,4
Kapitálové transfery	mld. Kč	37	68	56	51	40	39	44	30	31	31
	změna v %	-2,4	84,9	-17,7	-7,5	-22,5	-1,8	11,6	-30,7	2,0	-0,3
Ostatní výdaje	mld. Kč	119	130	142	183	167	163	175	170	169	174
	změna v %	5,9	8,6	9,5	28,5	-8,7	-2,5	7,5	-2,7	-0,3	2,9

Zdroj: ČSÚ (2025b). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 2.3.2: Výdajová diskreční opatření

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
								Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Opatření na výdajové straně celkem	mld. Kč	-57,3	-187,6	2,0	17,2	-69,7	120,8	-53,2	-3,3	-2,6	0,8
Sociální dávky	mld. Kč	-17,3	-49,4	19,7	-31,0	7,7	11,0	-7,9	-7,6	-2,6	1,1
Náhrady zaměstnancům*	mld. Kč	-39,8	-40,6	-13,3	3,5	-25,7	-8,5	-48,4	-7,8	-0,3	-0,2
Zdravotnictví	mld. Kč	-	-24,7	5,9	12,5	-1,4	-3,3	-	-	-	-
Dotace	mld. Kč	-1,6	-44,9	-12,3	45,9	-76,8	117,8	7,5	-1,1	-0,1	-0,1
Kapitálové transfery	mld. Kč	5,6	-27,4	8,8	4,0	13,3	0,3	-2,8	3,5	-	-
Ostatní výdaje	mld. Kč	-4,3	-0,5	-6,7	-17,6	13,2	3,4	-1,6	9,7	0,4	-0,0

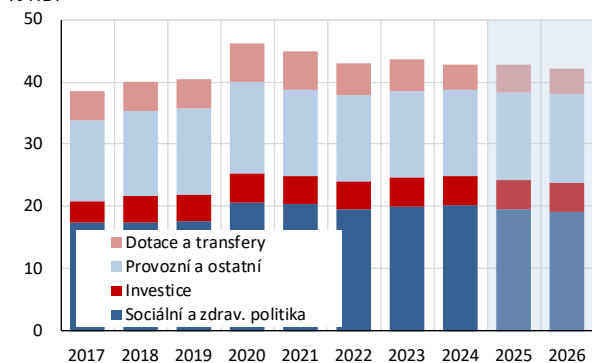
Pozn.: Údaje zobrazují meziroční diskreční změny opatření na výdajové straně veřejných rozpočtů. Kladné hodnoty značí zlepšení salda.

* Náhrady zaměstnancům se aktualizují až po dosažení konečné dohody pro návrh státního rozpočtu na rok t+1.

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.3.1: Struktura celkových výdajů

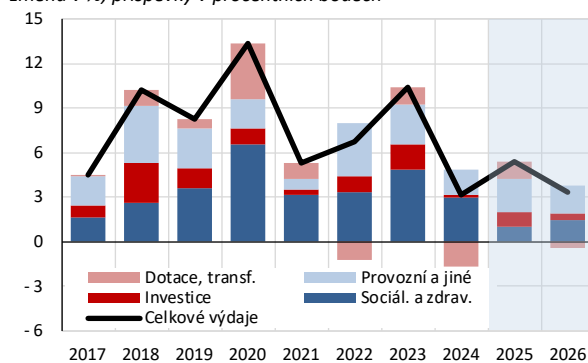
% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.2: Vývoj výdajů

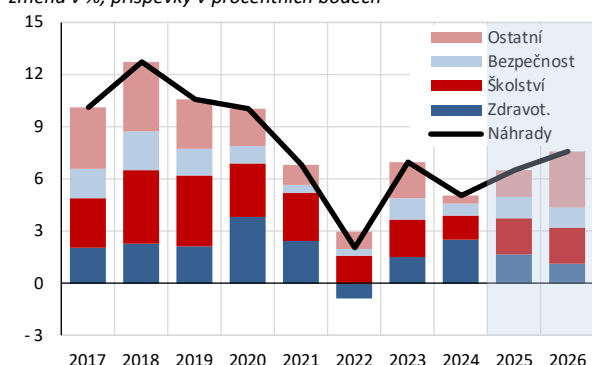
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.3: Náhrady zaměstnancům

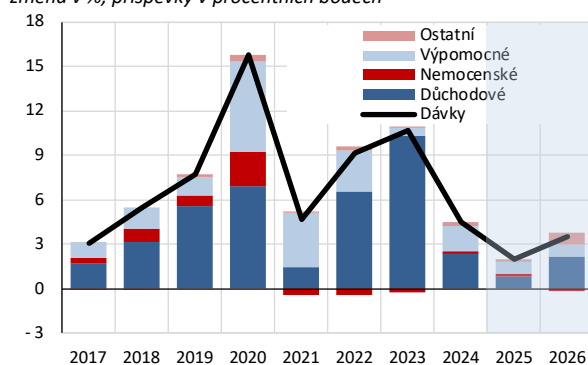
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.4: Peněžité sociální dávky

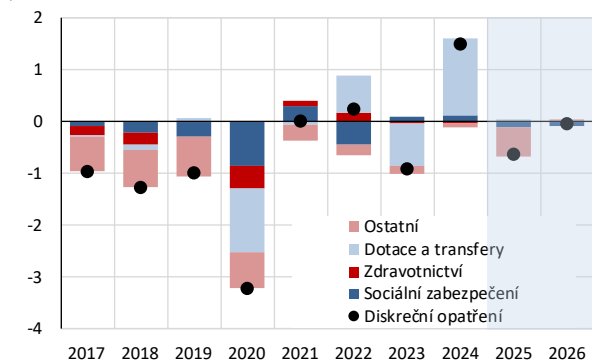
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.5: Výdajová diskreční opatření

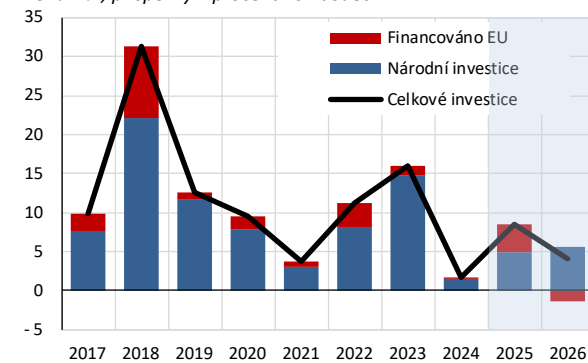
% HDP



Zdroj: MF ČR.

Graf 2.3.6: Investice vládních institucí

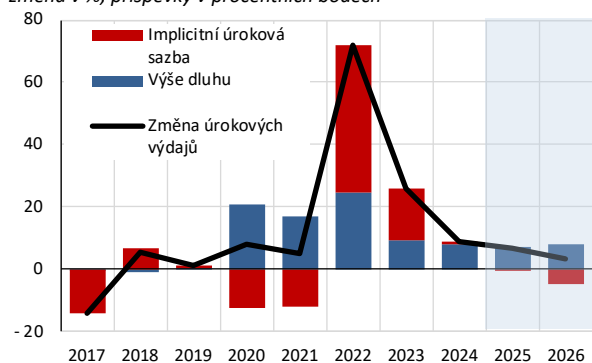
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.7: Úrokové výdaje

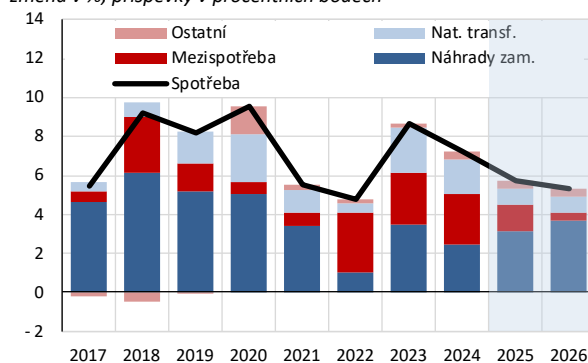
změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.8: Výdaje na konečnou spotřebu

změna v %, příspěvky v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025b). Predikce MF ČR.

2.4 Dluh sektoru vládních institucí

Deficitní hospodaření sektoru vládních institucí se promítá do **výše dluhu**, která se na konci roku 2025 bude pohybovat kolem 44 % HDP (Graf 2.4.1). V příštím roce očekáváme nárůst zadlužení o 1,3 p. b. na 45,3 % HDP. V letech výhledu predikujeme postupné zvyšování dluhové kvóty, která v roce 2028 může dosáhnout 46,4 % HDP.

ČR by tak měla po celou dobu výhledu plnit referenční kritérium Smlouvy o fungování EU pro dluh (**maastrichtské kritérium** 60 % HDP). Úroveň dluhové kvóty také plní **národní pravidlo** dané zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, jež posuzuje výši dluhu sektoru vládních institucí očištěnou o rezervu peněžních prostředků vzniklou financováním státního dluhu vůči hranici 55 % HDP (Tabulka 2.4.1).

Z hlediska příspěvků ke změně dluhu budou v roce 2025 dominantním faktorem **úrokové náklady**, které by v poměrovém vyjádření v letošním roce i v následujících letech měly setrvávat na 1,3 % HDP, resp. 1,4 % HDP v roce 2028. To vychází jednak ze struktury dluhu a jeho refinancování a rovněž z očekávaného vývoje úrokových měr. Predikce počítá se stabilizací výnosů státních dluhopisů. Desetiletá úroková míra pro konvergenční účely se pohybuje do konce výhledu v rozmezí průměrné hodnoty 4,3 % až 4,4 % p. a. Výnosy 5letých dluhopisů by z predikovaných 3,8 % p. a. v roce 2025 a 2026 měly v letech výhledu klesnout na 3,7 % p. a. Méně význam-

ným faktorem je **primární deficit**, neboť oproti letům 2020 až 2023 je jeho příspěvek výrazně nižší. V příštím roce vzhledem k plánovaným investicím očekáváme, že ještě lehce vzroste, ale v letech výhledu by měl jeho příspěvek opět začít postupně klesat. U ostatních faktorů hraje nezanedbatelnou roli návratná finanční výpomoc v souvislosti s výstavbou nových jaderných zdrojů. Vzhledem k požadavku na dodržení hodnot strukturálních sald stanovených zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti však bude nutná konsolidace, která představuje k této prognóze pozitivní riziko (MF ČR, 2024e).

Současná predikce nepočítá s žádnými významnějšími privatizačními příjmy podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

Největší podíl na zadlužení sektoru vládních institucí mají ústřední vládní instituce (Tabulka 2.4.1), jejichž dluh by měl v roce 2025 dosáhnout 3 763 mld. Kč. Tvořil by tím cca 98 % celkového (nekonsolidovaného) dluhu sektoru vládních institucí. Dluh místních vládních institucí by měl v roce 2025 dosáhnout 76 mld. Kč a v následujících letech z důvodu predikovaného přebytkového hospodaření mírně klesat až na očekávaných 73 mld. Kč v roce 2028. Fondy sociálního zabezpečení sice vykazují dlouhodobě zanedbatelnou míru zadluženosti, vzhledem k predikovanému hospodaření ale očekáváme mírné zvyšování jejich dluhu.

Tabulka 2.4.1: Hrubý konsolidovaný dluh sektoru vládních institucí

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
								Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Vládní instituce celkem	mld. Kč	1 740	2 150	2 567	2 998	3 234	3 488	3 738	4 047	4 296	4 559
Ústřední vládní instituce	mld. Kč	1 793	2 223	2 661	3 105	3 352	3 505	3 763	4 068	4 340	4 620
Místní vládní instituce	mld. Kč	84	87	87	89	86	83	76	76	75	73
Fondy sociálního zabezpečení	mld. Kč	0	1	1	0	1	1	1	2	2	2
Poměr dluhu vládních institucí k HDP	% HDP	29,6	36,9	40,7	42,5	42,2	43,3	43,9	45,3	45,8	46,4
Příspěvky ke změně poměru dluhu k HDP											
Změna dluhu	p. b.	-2,1	7,3	3,8	1,8	-0,3	1,1	0,6	1,3	0,5	0,6
Primární deficit	p. b.	-1,0	4,9	4,2	2,0	2,4	0,7	0,5	0,6	0,5	0,4
Úroky	p. b.	0,7	0,7	0,7	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4
Růst HDP v běžných cenách	p. b.	-2,2	0,3	-2,8	-4,3	-3,4	-2,1	-2,3	-2,1	-2,1	-2,1
Ostatní faktory¹⁾	p. b.	0,4	1,4	1,7	3,0	-0,6	1,1	1,1	1,5	0,8	0,9
Dluh podle zákona č. 23/2017 Sb. ²⁾	% HDP	29,6	36,9	40,7	42,5	42,2	43,3	43,9	45,3	45,8	46,4
Likvidní finanční aktiva ³⁾	% HDP	13,6	15,8	18,8	17,5	17,7	17,7	17,1	16,2	15,4	14,7
Čistý finanční dluh ⁴⁾	% HDP	15,9	21,1	21,9	25,0	24,6	25,6	26,9	29,0	30,4	31,7

1) Ostatní faktory tvoří rozdíly hotovostního a akruálního principu, čisté pořízení finančních aktiv a přecenění a další.

2) Dluh sektoru veřejných institucí dle zákona č. 23/2017 Sb. je roven rozdílu dluhu sektoru vládních institucí a rezervy volných peněžních prostředků vytvářených dle zákona č. 218/2000 Sb.

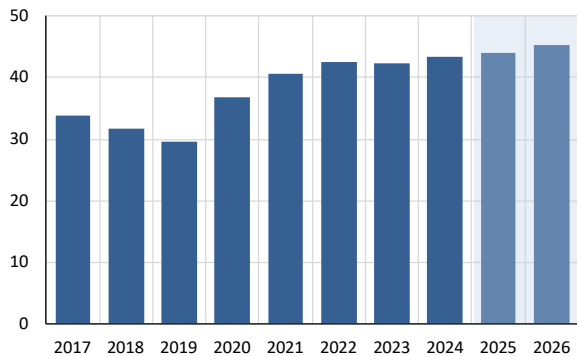
3) Likvidní finanční aktiva zahrnují měnové zlato, zvláštní práva čerpání, oběživo a vklady, cenné papíry jiné než účasti (v tržní hodnotě) a účasti kótované na burze cenných papírů.

4) Čistý finanční dluh je rozdílem mezi dluhem dle zákona č. 23/2017 Sb. a likvidními finančními aktivy.

Zdroj: ČSÚ (2025b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.4.1: Dluh sektoru vládních institucí

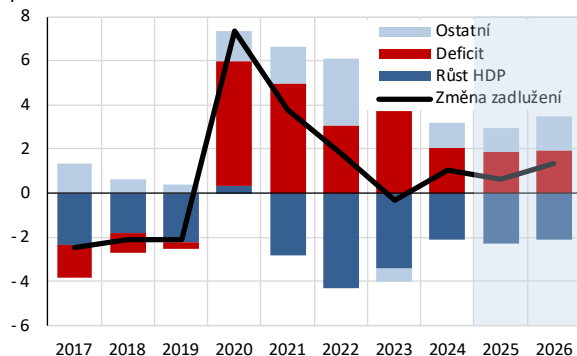
% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.2: Změna dluhové kvóty

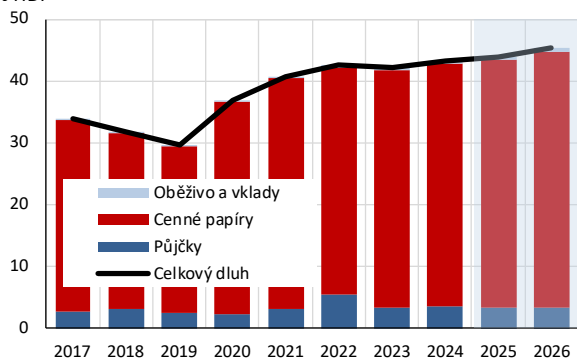
v procentních bodech



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.3: Vládní dluh podle typu instrumentu

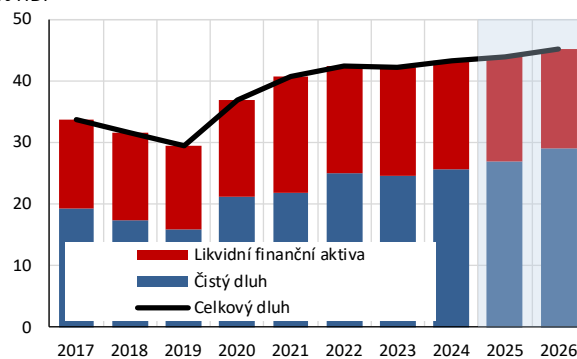
% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.4: Hrubý a čistý dluh sektoru vládních institucí

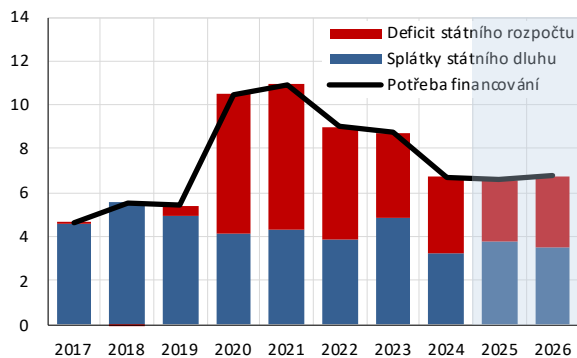
% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a, 2025b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.5: Potřeba financování státního dluhu

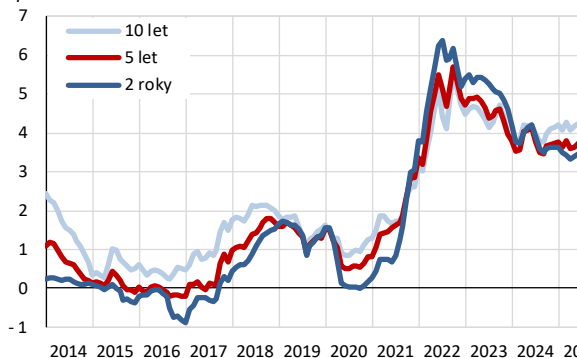
% HDP



Zdroj: ČSÚ (2025a), MF ČR. Predikce MF ČR.

Graf 2.4.6: Výnosy státních dluhopisů dle splatnosti

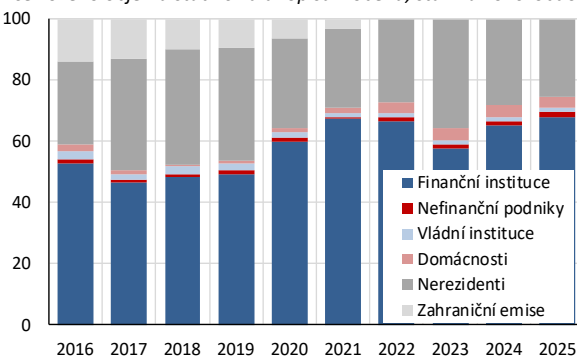
% p. a.



Zdroj: ČNB (2025).

Graf 2.4.7: Struktura státních dluhopisů dle držitele

% celkového objemu státních dluhopisů v oběhu, stav na konci období

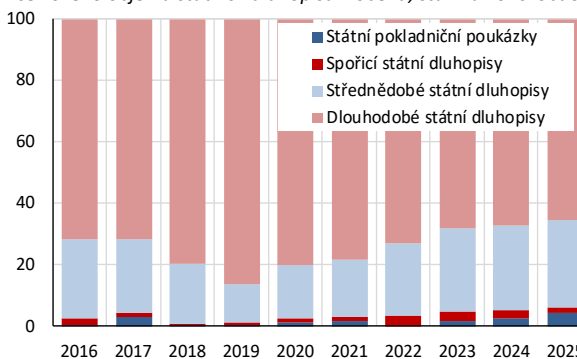


Pozn.: V roce 2025 jde o stav ke konci září.

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.4.8: Struktura státních dluhopisů dle typu

% celkového objemu státních dluhopisů v oběhu, stav na konci období



Pozn.: V roce 2025 jde o stav ke konci září.

Zdroj: MF ČR.

2.5 Analýza citlivosti

Analýza citlivosti je kalkulována pomocí dynamického stochastického modelu všeobecné rovnováhy vytvořeného MF ČR. Alternativní scénáře se zaměřují na některé aktuální otázky možného budoucího vývoje. První scénář uvažuje nižší ekonomický růst v EU a jeho dopady na vysoce otevřenou českou ekonomiku závislou na vnějším prostředí. Druhý alternativní scénář hodnotí možné náhlé zvýšení úrokových sazeb. Oba alternativní scénáře jsou odvozeny od základního scénáře Fiskálního výhledu. V obou případech předpokládáme odchýlení se od základního scénáře vždy v prvním pololetí roku 2026.

Ekonomický vývoj u obchodních partnerů v EU je pro hospodářský růst malé otevřené ekonomiky ČR podstatný. **První scénář** předpokládá pomalejší růst HDP v EU v roce 2026 o 2,6 p. b., což odpovídá směrodatné odchylce v období let 2002–2024.

Snížení zahraniční poptávky po domácích produktech by se v první fázi projevilo poklesem čistého exportu. Následný tlak na depreciaci měny by ovšem prostřednictvím dražších importů negativní efekty na čistý export tlumil. Horší výsledek zahraničního obchodu by se projevil ve zpomalení růstu reálného HDP ČR o cca 0,7 p. b. v roce 2026 oproti základnímu scénáři. Nižší růst zisků firem z titulu slabšího exportu by zpomalil růst investic o 0,7 p. b. Nižší produkce firem by se také negativně promítla do poptávky po práci a následně do redukce tempa růstu nominálních mezd. Negativní důchodový efekt v podobě relativně nižších mezd a výnosů z kapitálu by z růstu spotřeby domácností ubral 0,2 p. b.

Dopady na saldo sektoru vládních institucí jsou v prvním roce výhledu negativní ve výši 0,3 p. b., v dalších letech je pak diference maximálně 0,1 p. b. Nižší hospodářský výkon má na straně příjmů dopad na daně a pojistné, na straně výdajů pak vede zejména ke zvýšení výdajů na dávky v nezaměstnanosti. V letech výhledu se v zákonné valorizaci dávek důchodového pojištění projevuje nižší inflace. Míra zadlužení by pak vzrostla o 0,4 p. b. více než v základním scénáři. Kromě vyššího deficitu by se zde promítla nižší úroveň nominálního HDP v celém horizontu.

Dynamický model v **druhém scénáři** simuluje dodatečné zpřísnění monetární politiky pro rok 2026 o 1,8 p. b. nad rámec daný základním scénářem. Tato hodnota odpovídá směrodatné odchylce vývoje krátkodobé úrokové míry v období od roku 2002 do roku 2024.

Restriktivnější měnová politika by měla mírně negativní efekt na ekonomický vývoj. Tlak na zhodnocení české měny by vedl ke zdražení vývozů, zatímco importované zboží by se stalo relativně levnějším. Zpomalení exportu o 0,5 p. b. by vzhledem k vysoké dovozní náročnosti vývozu vytvářelo tlak na pokles importu. Podobně by působily nižší tržby a pokles zisku ekonomických subjektů. Výsledkem by bylo mírné snížení dynamiky importu oproti základnímu scénáři.

Další negativní vliv na spotřebu představují nižší příjmy domácností z titulu pomalejšího růstu mezd. Vyšší úroková míra by navíc domácnosti motivovala spořit, a odkládat tedy spotřebu do budoucna. Restriktivní měnová politika by tak ve výsledku vedla ke snížení tempa růstu spotřeby domácností o 0,2 p. b.

Ziskovost firem by se v důsledku poklesu zahraniční i domácí poptávky snížila. Firmy by na pokles zisků a zdražení úvěrů reagovaly zpomalením růstu investic o 0,3 p. b. Zpomalení agregátní poptávky by dále vedlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti oproti základnímu scénáři o 0,3 p. b., a také k nižší dynamice mezd.

Vzhledem k negativnímu dopadu vyšší úrokové míry na investice, spotřebu a export by výsledný dopad do růstu HDP byl taktéž negativní, a to v rozsahu 0,2 p. b. Vyšší růst úrokových měr a pomalejší růst produktu by vedly ke snížení míry inflace o 1,0 p. b.

Dopady na veřejné finance jsou u tohoto scénáře relativně menší než u prvního scénáře. Efekty na příjmy a výdaje se vzájemně téměř kompenzují, nejvýznamnější položky výdajů, tedy sociální výdaje, rostou méně z důvodu nižší dynamiky inflace a reálných mezd. Ve výsledku se míra zadlužení sektoru vládních institucí na konci horizontu výhledu liší od základního scénáře pouze o 0,2 p. b.

Tabulka 2.5.1: Základní a modelové scénáře makroekonomických simulací

		2025	2026	2027	2028
		Odhad	Predikce/ Simulace	Výhled/ Simulace	Výhled/ Simulace
Hrubý domácí produkt	změna v %, s.c.	2,4	2,2	2,5	2,5
Spotřeba domácností	změna v %, s.c.	3,1	3,0	2,6	2,3
Tvorba hrubého fixního kapitálu	změna v %, s.c.	0,2	3,0	2,5	3,2
Export zboží a služeb	změna v %, s.c.	3,8	2,9	4,5	3,1
Import zboží a služeb	změna v %, s.c.	4,8	3,7	4,6	3,2
Index spotřebitelských cen	změna v %	2,4	2,3	2,3	2,1
Zaměstnanost	změna v %	1,1	0,0	-0,2	-0,1
Objem mezd a platů	změna v %	7,1	5,9	5,0	4,7
Míra nezaměstnanosti	%	2,7	2,8	2,6	2,4
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-1,9	-1,9	-1,9	-1,8
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	43,9	45,3	45,8	46,4
Alternativní scénář I. - pomalejší růst v EU v roce 2026					
Hrubý domácí produkt	změna v %, s.c.	2,4	1,4	2,6	2,5
Spotřeba domácností	změna v %, s.c.	3,1	2,8	2,5	2,3
Tvorba hrubého fixního kapitálu	změna v %, s.c.	0,2	2,3	2,2	3,2
Export zboží a služeb	změna v %, s.c.	3,8	1,0	4,4	3,1
Import zboží a služeb	změna v %, s.c.	4,8	2,4	4,3	3,1
Index spotřebitelských cen	změna v %	2,4	2,2	2,3	2,1
Zaměstnanost	změna v %	1,1	-0,2	-0,1	-0,1
Objem mezd a platů	změna v %	7,1	5,4	5,0	4,7
Míra nezaměstnanosti	%	2,7	3,0	2,6	2,4
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-1,9	-2,2	-2,0	-1,8
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	43,9	45,7	46,3	46,9
Alternativní scénář II. - nárůst domácí úrokové míry					
Hrubý domácí produkt	změna v %, s.c.	2,4	1,9	2,5	2,5
Spotřeba domácností	změna v %, s.c.	3,1	2,8	2,5	2,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	změna v %, s.c.	0,2	2,7	2,7	3,3
Export zboží a služeb	změna v %, s.c.	3,8	2,3	4,2	3,0
Import zboží a služeb	změna v %, s.c.	4,8	3,6	4,5	3,1
Index spotřebitelských cen	změna v %	2,4	1,3	1,8	1,8
Zaměstnanost	změna v %	1,1	0,0	-0,2	-0,1
Objem mezd a platů	změna v %	7,1	5,8	5,0	4,7
Míra nezaměstnanosti	%	2,7	3,1	2,6	2,4
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-1,9	-1,9	-1,9	-1,8
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	43,9	45,5	46,0	46,7

Zdroj: MF ČR (2025b). Predikce, výpočty a simulace MF ČR.

3 Mezinárodní srovnání

Posilování výdajů na obranu v důsledku pokračujícího geopolitického napětí, opatření související se změnou klimatu nebo naopak odstraňování následků přírodních katastrof vyvolávají po odeznění pandemie další tlaky na veřejné finance v řadě zemí EU. Restriktivní měnová politika centrálních bank v EU zaměřená na snížení vysoké míry inflace v nedávných letech zvýšila výnosy státních dluhopisů, což má v kombinaci s jejich vysokou nabídkou v důsledku deficitního hospodaření ústředních vládních institucí za následek rostoucí výdaje na obsluhu státního dluhu.

3.1 Saldo a dluh veřejných financí v zemích EU v roce 2024 a 2025

Saldo v poměru k HDP se v roce 2024 meziročně zlepšilo ve 13 zemích EU včetně ČR (nejvíce v Itálii o 3,8 p. b., která ovšem vykázala v roce 2023 nejvyšší deficit), ve 14 zemích EU se naopak zhoršilo (hlavně v Rumunsku o 2,6 p. b.). Dánsko, Irsko, Kypr a Portugalsko vykazují i nadále přebytek, většina dokonce meziročně vyšší, přebytku navíc dosáhlo i Lucembursko a Řecko. Naopak nejhlubší schodek vykázalo Rumunsko s 9,3 % HDP, dále pak Polsko s 6,5 % HDP, Francie s 5,8 % HDP, Slovensko s 5,5 % HDP a Maďarsko s 5,0 % HDP. S výjimkou Itálie tedy země, které hospodařily s nejvyššími deficity i rok předtím.

Za rok 2024 se nad referenční hodnotou Smlouvy o fungování EU ocitlo 11 zemí (o 1 více než v roce 2023 – přibýlo Rakousko a Finsko, naopak ubyla ČR). Na všechny tyto země kromě Finska a Španělska je uvalena **procedura při nadměrném schodku**.¹ Po deaktivaci všeobecné únikové klauzule ke konci roku 2023 se opět aplikují běžná pravidla uvedené procedury upravená reformovaným fiskálním rámcem EU.

Za rok 2025 se podle podzimní notifikace vládního deficitu a dluhu očekává nejvyšší deficit opět v Rumunsku (8,4 % HDP), a dále nad 5 % HDP ještě v Polsku, Belgii, Francii a na Slovensku. Ve srovnání s poměrovými saldy za rok 2024 se zlepšení predikuje ve 12 zemích EU včetně ČR, nejvíce v Rumunsku a Maďarsku (snížení vysokých deficitů o 0,9, resp. 0,8 p. b.). Naopak nejvýraznější meziroční zhoršení salda v poměrovém vyjádření se očekává v Dánsku a Irsku, nicméně jen v podobě snížení přebytku. Přebytkovými zeměmi by za rok 2025 měly zůstat Dánsko, Irsko, Kypr, Portugalsko a Řecko.

Deficit veřejných financí pod referenční hodnotou Paktu o stabilitě a růstu je pro letošní rok predikován v 15 zemích včetně ČR. Bulharsko a Itálie prognózují své deficity na hranici 3 % HDP. U Německa se očekává, že schodkové kritérium za rok 2025 patrně nesplní.

Snížování výše dluhu sektoru vládních institucí v poměru k HDP před rokem 2020 bylo pandemickými faktory včetně zhoršení ekonomického vývoje velmi razantně narušeno. Nyní ve většině zemí po kulminaci dluhové kvóty v letech 2020 a 2021 nastává obrat a zadlužení se snižuje, někde dokonce velmi razantně, nebo se alespoň jeho další zvyšování zpomaluje. V některých zemích (Dánsko, Irsko, Kypr, Řecko) se podařilo v roce 2024 snížit dluh i v absolutní výši a totéž se dále očekává v těchto zemích i na konci roku 2025. Kypr by měl snížit dluh dokonce pod předkrizovou úroveň z roku 2019.

V roce 2024 se podařilo veřejné zadlužení snížit 11 zemím EU, nejvíce v Řecku (přes 10 p. b.) a na Kypru (o 8,4 p. b.). Naopak nejvíce, přes 5 p. b., vzrostlo relativní veřejné zadlužení v Polsku, Rumunsku a ve Finsku. Rumunsko a Polsko zaznamenaly také nejvyšší nárůst absolutní výše dluhu (o 23,0 %, resp. 19,0 %; pro srovnání v ČR dluh absolutně vzrostl o 7,9 %, tedy stejným tempem jako o rok dříve). Dluhové fiskální kritérium 60 % HDP za rok 2024 splnilo 15 členských zemí EU včetně ČR, kdy oproti předchozímu roku přibýlo Chorvatsko. Vyšší dluh, než je roční HDP, dosahují setrvale veřejné finance v Řecku, Itálii, Francii, Belgii a také ve Španělsku.

V roce 2025 se meziroční zlepšení relativního zadlužení očekává opět v 10 zemích EU, nejvíce v Řecku a na Kypru, kde se spolu s Irskem a Dánskem predikuje i meziroční snížení dluhu v absolutním vyjádření. Naopak nejsilněji má relativní výše dluhu sektoru vládních institucí podle predikce za rok 2025 vzrůst v Litvě, Bulharsku, Polsku a Rumunsku. V těchto zemích také vzroste i absolutní výše dluhu, přes 15 %. To platí zejména pro dosud nízko zadlužené Bulharsko (o 29,5 %). Na konci roku 2025 by mělo své veřejné zadlužení mít pod referenční hranici 60 % HDP opětovně celkem 15 zemí včetně ČR, jen Slovensko bude vystřídáno Kyprem, kde pro srovnání byl na konci roku 2020 dluh ve výši 113,6 % HDP. Pokud srovnáme predikovaný konec roku 2025 s předkrizovým rokem 2019, dluh by se v relativním vyjádření měl snížit v 8 zemích, v nejvyšší míře na Kypru a v Řecku (přes 35 p. b.), a dále v Portugalsku a Irsku (přes 23 p. b.), v Chorvatsku (o 14 p. b.), v Dánsku (o 4,6 p. b.), v Nizozemsku (o 3,7 p. b.) a ve Švédsku (o 0,5 p. b.). Na Kypru se navíc za toto období sníží dluh i v absolutním vyjádření (o 6,5 %).

¹ Dne 26. července 2024 rozhodla Rada EU o existenci nadměrného schodku v Belgii, Francii, Itálii, Maďarsku a Polsku, na Maltě a na Slovensku. Doporučení ke snížení schodku jim byla do konce roku 2024 adresována prostřednictvím stanoveného růstu čistých výdajů v jejich fiskálně-strukturálních plánech. Podobně se tak stalo nově i v Rakousku, na které byla procedura nadměrného schodku uvalena dne 8. července 2025. Procedura, trvající od roku 2020, stále není uzavřena s Rumunskem z důvodu pokračujících vysokých schodků.

3.2 Financování dluhu veřejných financí v zemích EU

Hrubá výpůjční potřeba vlády je v zemích EU zajišťována primárně vydáváním státních dluhopisů. Z velké části je tvoří střednědobé a dlouhodobé fixně úročené domácí státní dluhopisy, doplňované prodeji státních dluhopisů denominovaných v zahraničních měnách, emisemi státních pokladničních poukázek, inflačními dluhopisy a v posledních letech i emisemi tzv. zelených dluhopisů (zejména Německo, Francie, Belgie či Maďarsko). Kromě dluhopisových instrumentů přijímají vlády zápůjčky a úvěry od mezinárodních institucí.

3.2.1 Dluhopisové financování v zemích eurozóny

Na výnosy státních dluhopisů působí celá řada faktorů, z nichž mezi nejvýznamnější lze zařadit měnovou a fiskální politiku či geopolitickou situaci v dané zemi. Evropská centrální banka (ECB) v rámci měnové politiky ovlivňuje prostřednictvím svých nástrojů výnosy státních dluhopisů v zemích eurozóny několika kanály. Skrze první kanál reaguje ECB svojí základní úrokovou sazbou (depozitní sazba) primárně na vývoj míry inflace v zemích eurozóny, čímž následně ovlivňuje zejména krátký konec výnosové křivky státních dluhopisů. Zvýšením depozitní sazby na její historicky nejvyšší úroveň (4 % p. a.) v září 2023 dochází od června 2024 k jejímu postupnému snižování až na současnou hodnotu 2 % p. a. Druhý kanál spočívá v programech nákupu státních dluhopisů ze strany ECB, které byly významně využívány např. v období pandemie covid-19. Ke konci roku 2024 byly již všechny reinvestice státních dluhopisů v rámci Nouzového pandemického programu nákupu aktiv (PEPP) ukončeny a objem portfolia PEPP se snižuje v průměru o cca 7,5 mld. eur měsíčně. Od roku 2023 se rovněž snižuje objem portfolia Programu nákupu aktiv veřejného sektoru (PSPF), v roce 2025 v průměru o cca 22 mld. eur měsíčně.

V roce 2024 vykazovala výnosová křivka státních dluhopisů v zemích eurozóny stále inverzní tvar na jejím krátkém i střednědobém konci (v segmentu doby do splatnosti do 5 let), kdy v této části výnosové křivky dosahovaly výnosy vyšších úrovní než u dlouhých splatností. Během minulého roku pak díky pokračování uvolněné měnové politiky ECB docházelo k významnému paralelnímu posunu výnosové křivky státních dluhopisů na jejím krátkém konci směrem dolů (např. u státních pokladničních poukázek se výnosy do splatnosti snížily o cca 0,8 p. b.), naopak na dlouhém konci (v segmentu splatnosti od 10 let) se výnosy udržovaly prakticky na stejné úrovni, což souvisí s růstem tzv. časové premie² státních dluhopisů. U výnosů desetiletých státních dlu-

hopisů pro konvergenční účely (dále jen „desetileté státní dluhopisy“) došlo v loňském roce k jejich průměrnému meziročnímu poklesu o 0,3 p. b. Největší pokles výnosů byl zaznamenán v zemích jižní Evropy (na Kypru o 0,8 p. b., v Řecku o 0,7 p. b. a v Itálii o 0,6 p. b.), kdy u těchto zemí je vyšší snížení výnosů dáno mj. jejich vysokou úrovní v roce 2023³. I přes tento relativně významný meziroční pokles 10letých výnosů byl např. v **Itálii** dosahován stále vysoký průměrný aukční výnos do splatnosti (3,4 % p. a.) střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů, které italská vláda primárně využila pro financování hrubé výpůjční potřeby (cca 68 % celkového objemu hrubé emise státních dluhopisů). Tyto aukce byly doplněny emisemi státních pokladničních poukázek s průměrným aukčním výnosem 3,4 % p. a. Na financování přesně vymezených výdajů státního rozpočtu se za extrémně vysoké poptávky ze strany investorů rovněž podílely i zelené dluhopisy, jejichž podíl na celkovém objemu státních dluhopisů v oběhu vzrostl na 1,9 %. V **Řecku** rovněž došlo k poklesu průměrného aukčního výnosu o 0,3 p. b. na 3,4 % p. a. při významném zvýšení průměrné doby do splatnosti (v průměru o 3,7 roků) emitovaných dluhopisů na 16,5 let. Řecká vláda v loňském roce kromě emisí státních pokladničních poukázek a 5letých, resp. 10letých státních dluhopisů, vydala novou emisi 30letého dluhopisu v objemu 3 mld. eur za průměrný výnos do splatnosti 4,3 % p. a., přičemž poptávka ze strany investorů byla více jak desetinásobná. I přes velký podíl státních pokladničních poukázek na financování hrubé výpůjční potřeby se řecké vládě stále daří udržovat vysokou dobu do splatnosti státního dluhu (18,8 let). Vyšších výnosů 10letých státních dluhopisů dosahovalo rovněž **Slovensko** (v průměru 3,5 % p. a.). Vláda více jak 40 % z celkového prodaného objemu státních dluhopisů realizovala prostřednictvím syndikovaných prodejů s průměrným výnosem do splatnosti 3,5 % p. a., v aukcích pak prodávala státní dluhopisy za téměř stejný výnos do splatnosti, avšak s významně delší dobou do splatnosti (v průměru 9,8 let). V loňském roce opět nebyly emitovány žádné státní pokladniční poukázky, domácí státní dluhopisy však byly doplněny dvěma emisemi státních dluhopisů denominovaných ve švýcarském franku⁴ v celkovém objemu 635 mil. CHF. Naopak nejnižších výnosů desetiletých státních dluhopisů ze zemí eurozóny opět dosáhlo **Německo** (2,3 % p. a.), což je však více než dvojnásobná úroveň ve srovnání s rokem

³ V těchto zemích dosahovaly výnosy desetiletých dluhopisů v roce 2023 v průměru o téměř 1 p. b. vyšší úrovně než ve zbytku eurozóny.

⁴ Přesněji prodej 4letého státního dluhopisu v objemu 325 mil. CHF s výnosem do splatnosti 1,5 % p. a. a 10letého státního dluhopisu v objemu 310 mil. CHF s výnosem do splatnosti 1,9 % p. a. Prodej dluhopisů ve švýcarském franku realizovala slovenská vláda po více jak 10 letech.

² Jedná se o dodatečnou kompenzaci, kterou investoři požadují za úrokové riziko spojené s držetím dluhopisů s dlouhou dobou do splatnosti místo série krátkodobých dluhopisů.

2022. Proto více jak polovinu hrubé výpůjční potřeby financovala německá vláda prostřednictvím krátkodobých diskontovaných a střednědobých státních dluhopisů, zatímco méně než 30 % hrubé výpůjční potřeby pak bylo financováno pomocí státních dluhopisů s delší dobou do splatnosti (9,7 let s průměrným výnosem do splatnosti 2,3 % p. a.). Od roku 2020 využívá vláda k financování „zelených“ rozpočtových výdajů také zelené dluhopisy, a to se splatností od 5 do 30 let. Objem těchto dluhopisů prodaných v loňském roce pokryl cca 2,9 % hrubé výpůjční potřeby německé vlády.

Kombinace inverzního a standardního tvaru výnosové křivky přetrvávala na dluhopisových trzích v zemích eurozóny i v prvním čtvrtletí **roku 2025**. Následně došlo i přes setrvalý inverzní tvar k poklesu výnosů do splatnosti na krátkém konci výnosové křivky, u dlouhých splatností naopak došlo k paralelnímu posunu výnosové křivky směrem nahoru o cca 0,4 p. b. Pokračováním poklesu krátkodobých výnosů státních dluhopisů a jejich růstu v delších splatnostech (cca od 15 let doby do splatnosti) docházelo ve druhém a třetím čtvrtletí 2025 k postupné „standardizaci“ tvaru výnosové křivky. V současnosti již má celá výnosová křivka státních dluhopisů klasický konkávní tvar. Výnosy 10letých státních dluhopisů v eurozóně se v průměru ke konci třetího čtvrtletí letošního roku meziročně prakticky nezměnily, avšak v jednotlivých zemích docházelo k jejich odlišným pohybům. K poklesu výnosů došlo zejména v zemích jižní Evropy v průměru o 0,2 p. b. (nejvíce v Chorvatsku a na Kypru o 0,3 p. b. nebo v Itálii o 0,2 p. b.), a to zejména díky snížení rizikové prémie vzhledem k pozitivnějšímu kreditnímu hodnocení. K velkému meziročnímu poklesu došlo také např. v **Estonsku** (v průměru o 0,3 p. b.), i přesto zde dosahují relativně vysokých úrovní (3,3 % p. a.). Proto také estonská vláda pro financování hrubé výpůjční potřeby zvýšila v posledních dvou letech emise státních pokladničních poukázek, které v letošním roce vydávala za průměrný aukční výnos 2 % p. a. Naopak letos doposud neuskutečnila žádnou emisi střednědobých či dlouhodobých státních dluhopisů. I přesto zaujímají tyto dluhopisy v dluhovém portfoliu v současnosti největší podíl (61 %). Relativně stabilní výnosy 10letých dluhopisů jsou v letošním roce dosahovány v **Řecku** (v průměru 3,4 % p. a.), což se také odrazilo ve více jak desetinásobné poptávce investorů při nové emisi deseti-letého státního dluhopisu s výnosem do splatnosti 3,6 % p. a. Řecká vláda rovněž realizovala při extrémně velké poptávce investorů prodej 30letého státního dluhopisu s výnosem do splatnosti 4,4 % p. a. Z hlediska splatnostní struktury je tak v letošním roce hrubá výpůjční potřeba pokryta téměř ve shodném poměru emisemi státních pokladničních poukázek a dlouhodobými státními dluhopisy. To se projevilo v meziročním poklesu celkového průměrného aukčního výnosu o 0,5 p. b. na 2,9 % p. a., čímž se daří řecké vládě držet implicitní sazbu z vládního dluhu (2,1 %) pod průměrem zemí EU. Prakticky stejné úrovně jako v Řecku dosahují výnosy 10letých státních dluhopisů ve **Francii** (v průměru 3,3 % p. a.), které se

meziročně zvýšily o 0,4 p. b. mj. z důvodu zhoršené fiskální pozice země či politické nestability, což se odrazilo ve snížení ratingového hodnocení země. S ohledem na změnu tvaru výnosové křivky ve srovnání s loňským rokem⁵ financovala vláda hrubou výpůjční potřebu z více jak třetiny celkového objemu hrubé emise státních dluhopisů emisemi dluhopisů s kratší dobou do splatnosti (do 5 let) s průměrným aukčním výnosem 2,5 % p. a. I přes vysokou úroveň výnosů je cca 40 % objemu hrubé emise tvořeno prodeji dlouhodobých státních dluhopisů (se splatností od 10 do 25 let), což je obdobná relace jako v loňském roce. Téměř 10 % pak připadá na prodeje velmi dlouhých státních dluhopisů (se splatností nad 30 let), a to při minimálně dvojnásobné poptávce investorů. Francouzská vláda rovněž významně využívá emise zelených dluhopisů pro financování „zelených způsobilých výdajů“, kdy v současné době je Francie největším emitentem zelených státních dluhopisů. Mírně vyšší výnosy 10letých státních dluhopisů jsou dosahovány na **Slovensku** (v průměru 3,4 % p. a.), kde vláda opět ani v letošním roce do financování hrubé výpůjční potřeby nezapojuje státní pokladniční poukázky, nýbrž výhradně střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy (s průměrným aukčním výnosem 3,5 % p. a. a dobou do splatnosti 11,3 let) a dlouhodobé půjčky (cca 11 % celkového dluhu)⁶. Tyto aukce byly doplněny syndikovanou emisí nového 15letého státního dluhopisu v objemu 3 mld. eur s výnosem do splatnosti 3,9 % p. a. Slovenská vláda rovněž v letošním roce realizovala první prodej státních dluhopisů pro občany v celkovém objemu 0,5 mld. eur⁷. Nejnižších výnosů 10letých státních dluhopisů v zemích eurozóny dosahuje i v letošním roce **Německo** (v průměru 2,6 % p. a.), a to i přes jejich meziroční růst o 0,2 p. b. To se projevilo i v růstu průměrného aukčního výnosu na 2,6 % p. a. při nezměněné době do splatnosti státních dluhopisů. Aukce „klasických“ dluhopisů doplňovaly emise zelených dluhopisů, kdy německá vláda plánuje v letošním roce pokrýt těmito dluhopisy cca 4 % celkové emisní činnosti. Byl vydán nový 10letý zelený dluhopis s výnosem do splatnosti 2,6 % p. a. a také při více jak dvojnásobné poptávce investorů znovuotevřena emise 30letého zeleného dluhopisu s výnosem do splatnosti 2,7 % p. a. Mírný meziroční pokles v objemu aukcí je vládou realizován u diskontovaných pokladničních poukázek, které však i nadále zaujímají cca 30% podíl celkového objemu hrubé emise státních dluhopisů.

⁵ Došlo ke změně inverzního tvaru na krátkém konci, kdy se výrazně snížily krátkodobé výnosy do 1 roku a zároveň došlo k paralelnímu posunu výnosové křivky směrem nahoru ve splatnostech cca od 3 let. V současnosti má výnosová křivka již konkávní tvar.

⁶ Jde např. o úvěr od EIB ve výši 240 mil. eur na financování projektů digitalizace a zelené tranzice.

⁷ Prodávaly se 2leté státní dluhopisy „Investor“ s výnosem do splatnosti 3 % p. a. a 4leté státní dluhopisy „Patriot“ s výnosem do splatnosti 3,3 % p. a.

3.2.2 Dluhopisové financování mimo eurozónu

V zemích mimo eurozónu se výnosy 10letých státních dluhopisů **v roce 2024** z velmi vysokých úrovní dosažených v roce 2023 meziročně snížily v průměru o 0,4 p. b. Největší meziroční pokles byl zaznamenán v Maďarsku (o cca 1 p. b.), v ČR (o 0,5 p. b.) či Dánsku (o 0,4 p. b.), naopak v Bulharsku výnosy meziročně vzrostly o 0,2 p. b. I přes tento pokles dosahovaly výnosy 10letých státních dluhopisů v **Maďarsku** (v průměru 6,5 % p. a.) nejvyšších hodnot ze všech zemí EU. Tvar maďarské výnosové křivky se v loňském roce diametrálně změnil, kdy díky uvolněné měnové politice centrální banky⁸ došlo k razantnímu poklesu výnosů na krátkém konci výnosové křivky, naopak v delších splatnostech se křivka posunula nahoru. To se projevilo ve splatnostní struktuře emisí státních dluhopisů, kdy cca 47 % objemu prodaných dluhopisů v aukcích bylo do splatnosti 5 let, a také vysokým podílem státních pokladničních poukázek. Prodeje domácích státních dluhopisů byly doplněny několika prodeji zahraničních dluhopisů, a to jednak konvenčních dluhopisů – 12letého státního dluhopisu denominovaného v americkém dolaru (2,5 mld. USD), státního dluhopisu denominovaného v japonském jenu (38,3 mld. JPY), ale také zelených dluhopisů – 10letého dluhopisu denominovaného v japonském jenu (1,3 mld. JPY) a 5,5letého dluhopisu denominovaného v euru (1,5 mld. eur). V **ČR** docházelo v důsledku sbližování měnových politik České národní banky a ECB v podobě snižování úrokových sazeb k „utažení“ spreadu mezi 10letým německým a českým státním dluhopisem na průměrnou výši 160 bazických bodů. Průměrný aukční výnos do splatnosti domácích střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se tak snížil na 3,9 % p. a. při souvztáhném navýšení jejich průměrné doby do splatnosti na 9,7 let. I přes zdvojnásobení hrubé emise státních dluhopisů se splatností do 5 let zaujímají střednědobé a dlouhodobé dluhopisy významný podíl na hrubé výpůjční potřebě. Na domácím trhu byl rovněž prodán 3letý eurodluhopis v objemu 750 mil. eur s průměrným aukčním výnosem do splatnosti 2,6 % p. a. Aukce střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů byly doplněny státními pokladničními poukázkami, a to jak denominovaných v domácí měně (s průměrným aukčním výnosem 4,1 % p. a.), tak v eurech (3,5 % p. a.).

V roce 2025 dochází opět k meziročnímu růstu výnosů 10letých státních dluhopisů, kdy ke konci třetího čtvrtletí se jedná v průměru o 0,2 p. b. Nejvíce rostly výnosy v Rumunsku (o 0,7 p. b.) a Maďarsku (o 0,5 p. b.), přičemž v těchto zemích se pohybují na nejvyšších úrovních ze všech zemí EU. Jedná se o země, kde výnosy státních dluhopisů jsou zatíženy vysokou rizikovou premií⁹

z důvodu vysokých deficitů veřejných financí, přetrvávající vysoké inflace či vyššího politického rizika. V důsledku toho pak Maďarsko (6,1 %), Rumunsko (5 %) a Polsko (5 %) dosahují nejvyšších hodnot implicitní sazby z vládního dluhu ze všech zemí EU. Proto **maďarská** vláda i v letošním roce plánuje primárně realizovat emise státních dluhopisů se splatností do 10 let (cca 40 % celkového objemu hrubé emise dluhopisů), doplněné státními pokladničními poukázkami a retailovými státními dluhopisy. V průběhu roku pak byl upraven emisní plán pro krytí hrubé výpůjční potřeby navýšením objemu prodáváných dluhopisů na zahraničních trzích na úkor domácích dluhopisů. Na zahraničních trzích byly prodány jednak konvenční dluhopisy – 10letý eurodluhopis v objemu 1,5 mld. eur, tři dluhopisy denominované v americkém dolaru (v celkovém objemu 4 mld. USD) a dva tzv. Panda dluhopisy denominované v renminbi (v celkovém objemu 5 mld. CNY), ale také i zelený dluhopis – 15letý dluhopis v objemu 1 mld. eur. Maďarsko tak patří k největším emitentům zelených dluhopisů ve střední Evropě. K růstu výnosů 10letých státních dluhopisů dochází v letošním roce i v **ČR** (v průměru o 0,3 p. b.), což se projevilo v růstu průměrného aukčního výnosu domácích střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů na 4,1 % p. a. při souvztáhném snížení doby do splatnosti o 0,8 roku na 8,9 let. Tento pokles je dán snížením podílu hrubé emise dluhopisů ve splatnostním segmentu nad 10 let, naopak u státních dluhopisů se splatností do 5 let dosahuje jejich hrubá emise obdobných relací jako v loňském roce. Potřeba financování je dále pokryta emisemi státních pokladničních poukázek, kdy jsou opět realizovány aukce jak v domácí měně (s průměrným výnosem do splatnosti 3,3 % p. a.), tak pro krátkodobé pokrytí eurové potřeby financování také v eurech (2,2 % p. a.). V říjnu byly také poprvé vydány dvě pilotní emise tzv. sociálních státních dluhopisů¹⁰ v celkovém objemu 13,9 mld. Kč, kdy získané prostředky budou alokovány na způsobitelné sociální výdaje státního rozpočtu. V důsledku flexibilní strategie financování je tak vládě umožněno dosahovat relativně stabilní implicitní sazby z vládního dluhu (3,2 %), což je o 0,7 p. b. více než průměr zemí EU. V **Polsku** se výnosy 10letých státních dluhopisů ke konci třetího čtvrtletí meziročně prakticky nezměnily, zůstávají však na vysoké úrovni (v průměru 5,6 % p. a.), a to i přes proces snižování úrokových sazeb ze strany polské centrální banky¹¹. Hrubá výpůjční potřeba je primárně financována emisemi střednědobých a dlouhodobých domácích státních dluhopisů, jejichž průměrný aukční výnos se v letošním

⁸ Maďarská centrální banka zahájila ve čtvrtém čtvrtletí 2023 proces snižování základní úrokové sazby z 13 % na 6,5 %, která je nezměněna od září 2024.

⁹ Rozdíl oproti desetiletému německému státnímu dluhopisu činí v roce 2025 v případě Rumunska i Maďarska cca 440 bazických bodů.

¹⁰ Konkrétně šlo o 10letý sociální státní dluhopis v objemu 6,9 mld. Kč s průměrným výnosem do splatnosti 4,4 % p. a. a 5letý sociální státní dluhopis v objemu 7 mld. Kč s průměrným výnosem do splatnosti 3,9 % p. a.

¹¹ V průběhu letošního roku polská centrální banka snížila základní úrokovou sazbu celkem čtyřikrát, a to z 5,75 % na současnou úroveň 4,5 %.

roce meziročně snížil o 0,1 p. b. na 5,2 % p. a. Z hlediska splatnostní struktury jsou v současnosti upřednostňovány domácí státní dluhopisy s kratší dobou do splatnosti (průměrná doba do splatnosti emitovaných nových dluhopisů meziročně klesla na 6,3 let). Naopak na zahraničních trzích polská vláda prodává státní dluhopisy s delší splatností, kdy ke konci třetího čtvrtletí uskutečnila 6 prodejů státních dluhopisů denominovaných v eurech (za průměrný výnos 3,4 % p. a.) a americkém dolaru (za 5,2 % p. a.). Po 5 letech jsou do financování výpůjční potřeby zapojeny, při více jak dvojnásobné poptávce investorů, také státní pokladniční poukázky za průměrný aukční výnos 5 % p. a. Naopak nejnižších výnosů ze všech zemí EU je dosahováno ve Švédsku (2,4 % p. a.) a Dánsku (2,3 % p. a.). Ve **Švédsku** tvoří hlavní podíl na financování výpůjční potřeby vlády fixně úročené domácí střednědobé a dlouhodobé dluhopisy, u kterých došlo k meziročnímu navýšení podílu prodaných státních dluhopisů ve splatnostním segmentu do 5 let na úkor dluhopisů v segmentu od 5 až 10 let. Největší podíl na financování mají státní dluhopisy se splatností od 10 do 15 let (43 % hrubé emise dluhopisů), v letošním roce dokonce švédská vláda prodala i „superdlouhý“ státní dluhopis v objemu 250 mil. SEK se splatností 46 let za průměrný výnos 2,9 % p. a. a 20letý státní dluhopis v objemu 750 mil. SEK s výnosem 2,8 % p. a. Avšak prodeje konvenčních dluhopisů se splatností nad 15 let zaujímají pouze marginální podíl ve financování hrubé výpůjční potřeby. Domácí dluhopisy jsou doplňovány prodeji státních dluhopisů na zahraničních trzích. V roce 2025 byl realizován prodej 3letého státního dluhopisu denominovaného v eurech (2 mld. eur za výnos do splatnosti 2,1 % p. a. při více jak desetinasobné poptávce ze strany investorů), přičemž se jedná o první eurobenchmarkovou emisi státního dluhopisu od roku 2018. Na vyrovnání výkyvů ve výpůjční potřebě jsou pak emitovány státní pokladniční poukázky, které byly prodávány za průměrný výnos do splatnosti 2,1 % p. a. V **Dánsku** byly realizovány aukce státních dluhopisů ve splatnostním segmentu 2 a 10 let s průměrným výnosem 2,2 % p. a., které byly doplněny třemi aukcemi 30letého státního dluhopisu s průměrným výnosem 2,7 % p. a. Společně se střednědobými a dlouhodobými dluhopisy jsou emitovány také státní pokladniční poukázky. Od roku 2022 se na financování výdajů spojených s podporou obnovitelných zdrojů energie a se zelenou tranzicí podílejí i zelené dluhopisy s dobou do splatnosti 10 let, kdy od září 2025 budou vydávány v souladu s evropským standardem pro zelené dluhopisy (EuGB Standard) a budou plně odpovídat taxonomii EU, což zajistí jejich vysokou úroveň transparentnosti a důvěryhodnosti. Aukce domácích státních dluhopisů doplňují i prodeje státních dluhopisů denominovaných v cizí měně, kdy v letošním roce byl uskutečněn prodej 2letého státního dluhopisu v objemu 1,5 mld. USD.

3.2.3 Ostatní financování v zemích EU

V EU existují země s významným podílem **půjček na financování**. Z národních podzimních notifikací deficitu a dluhu sektoru vládních institucí vyplývá, že v roce 2024 tvořily půjčky významnou část veřejného dluhu v Řecku (71,9 % celkového dluhu), Estonsku (43,4 %), na Kypru (40,7 %) a ve Švédsku (35,5 %). V Řecku se podíl půjček (od Mezinárodního měnového fondu a ze stabilizačních mechanismů EU) na financování dluhu v posledních letech snižuje z důvodu již standardní emisní činnosti na dluhopisových trzích. V Estonsku i přes 17% průměrný meziroční růst absolutní výše vládního dluhu za poslední tři roky dochází k razantnímu poklesu půjček z důvodu krytí vládního dluhu primárně prostřednictvím emisí státních dluhopisů. Naopak nejnižší podíl půjček na celkovém dluhu v zemích EU byl v loňském roce v Dánsku (7,9 %) a v ČR (8,2 %).

Země EU rovněž financují specifické investice a reformy čerpáním zvýhodněných půjček z několika nástrojů EU. Nejvýznamnější je dočasný **Nástroj pro oživení a odolnost**, v rámci kterého členské státy požádaly o půjčky ve výši 291 mld. eur¹². Ke konci srpna 2025 byly vyplaceny půjčky ve výši 141 mld. eur, což je cca 49 % celkového požadovaného objemu půjček. Největší podíl z celkové alokace hodlá využít Itálie, která ze schváleného objemu půjček ve výši 122,6 mld. eur vyčerpala 89,4 mld. eur, a to především na dosažení udržitelného a inkluzivního růstu (21,8 mld. eur) a zelenou tranzicí (18,6 mld. eur). Ve větším objemu plánují využít půjčky také Španělsko (83,2 mld. eur, čerpáno 16,3 mld. eur) nebo Polsko (34,5 mld. eur, čerpáno 13,5 mld. eur). Nižší objem půjček pak plánuje čerpat Rumunsko (vyčerpáno 4,3 mld. eur z alokace 14,9 mld. eur), Řecko (11,4 mld. eur z alokace 17,7 mld. eur) nebo Portugalsko (3,4 mld. eur z alokace 5,9 mld. eur). ČR požádala o půjčku v celkové výši 0,4 mld. eur, z nichž již bylo čerpáno 232 mil. eur, především na financování investic v oblasti digitální transformace (95,5 mil. eur), dosažení udržitelného a inkluzivního růstu (68,5 mil. eur) či investice v oblasti zdravotnictví (47,7 mil. eur).

V květnu 2025 bylo přijato Nařízení Rady (EU) č. 2025/1106, kterým se zřídil nový nástroj **Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE)**¹³ s celkovou alokací 150 mld. eur. Jeho cílem je poskytovat členským státům finanční podporu formou úvěrů¹⁴, které jim umožní realizovat

¹² Podle původního Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/241 činila maximální možná alokace pro půjčky 360 mld. eur v cenách roku 2018, což v cenách roku 2022 činilo cca 385,8 mld. eur. Ke konci roku 2023 členské země zažádaly o půjčky ve výši cca 291 mld. eur.

¹³ Jedná se o jeden z pilířů plánu EK ReArm Europe/Připravenost 2030 a Bíle knihy o budoucnosti evropské obrany, které poskytují rámec pro uvolnění více než 800 mld. eur během 4 let na obranné výdaje v zemích EU.

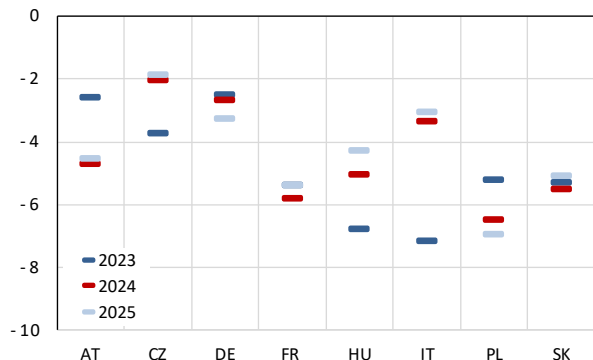
¹⁴ Půjčky se splatností maximálně 45 let, kdy obranné produkty získané prostřednictvím těchto půjček jsou osvobozeny od DPH.

naléhavé a významné veřejné investice do evropského obranného průmyslu s cílem rychle zvýšit jeho výrobní kapacitu a zlepšit včasnou dostupnost obranných produktů. Členské státy mající zájem o poskytnutí půjčky z tohoto nástroje musí žádost zaslat EK do konce listopadu 2025 a předložit vnitrostátní investiční plán popisující využití případné finanční pomoci. Podle předběžného

rozdělení celkové alokace by největší část obdrželo Polsko (43,7 mld. eur), Rumunsko (16,7 mld. eur) a Francie s Maďarskem (16,2 mld. eur). ČR by mohla získat půjčku ve výši 2,1 mld. eur, přičemž vláda projevila nezávazný zájem o zapojení do tohoto nástroje, avšak o skutečném využití půjčky doposud nerozhodla.

Graf 3.1: Saldo ve vybraných zemích EU

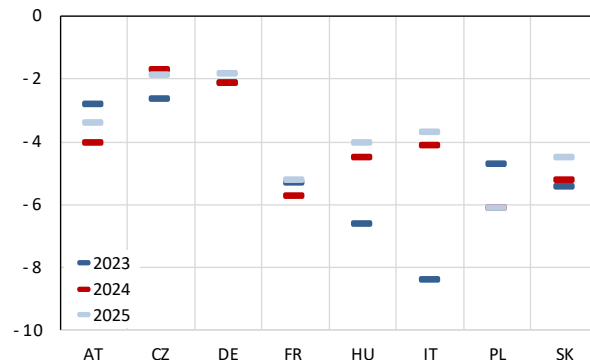
% HDP



Zdroj: Eurostat (2025b). Údaje za ČR ČSÚ (2025a, 2025b) a MF ČR.

Graf 3.2: Strukturální saldo ve vybraných zemích EU

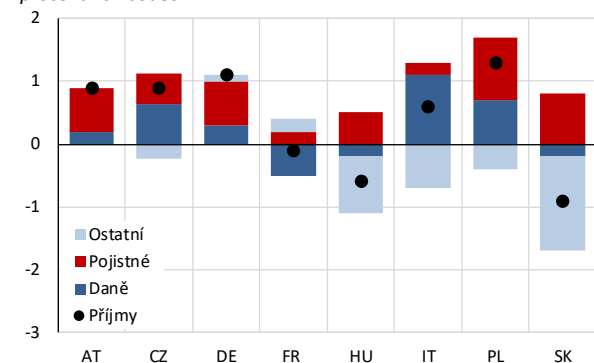
% HDP



Zdroj: EK (2025a). Údaje za ČR ČSÚ (2025a, 2025b) a MF ČR.

Graf 3.3: Změna příjmů v letech 2023–2024

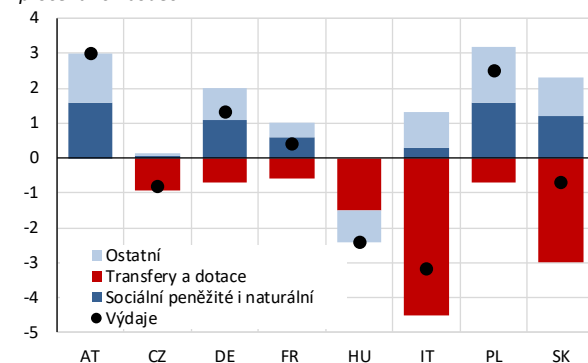
v procentních bodech HDP



Zdroj: Eurostat (2025a, 2025b). Údaje za ČR ČSÚ (2025a, 2025b).

Graf 3.4: Změna výdajů v letech 2023–2024

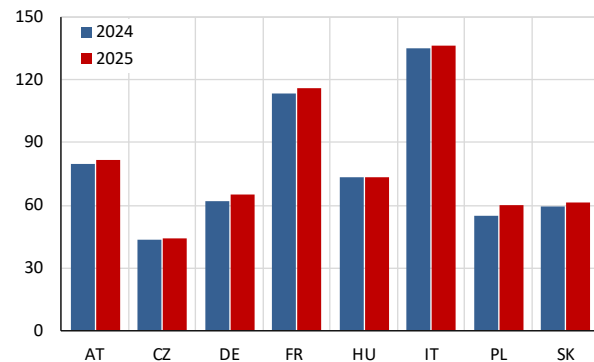
v procentních bodech HDP



Zdroj: Eurostat (2025a, 2025b). Údaje za ČR ČSÚ (2025a, 2025b).

Graf 3.5: Dluh ve vybraných zemích EU

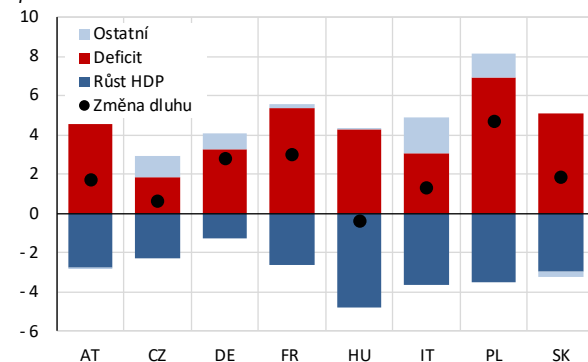
% HDP



Zdroj: Eurostat (2025b). Údaje za ČR ČSÚ (2025a, 2025b) a MF ČR.

Graf 3.6: Změna zadlužení v letech 2024–2025

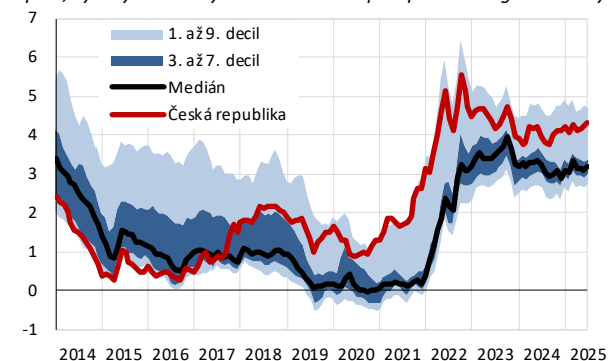
v procentních bodech HDP



Zdroj: Eurostat (2025b). Údaje za ČR ČSÚ (2025a, 2025b) a MF ČR.

Graf 3.7: Výnosy dluhopisů ČR a zemí EU

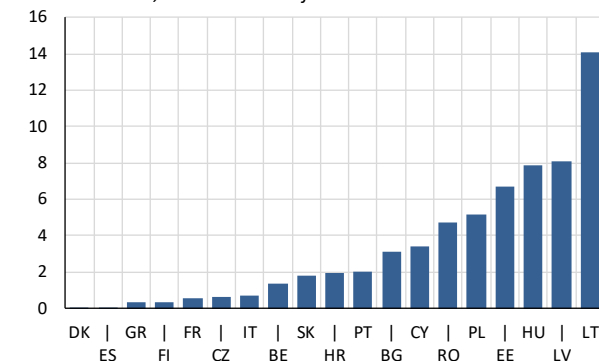
% p. a., výnosy desetiletých státních dluhopisů pro konvergenční účely



Zdroj: ECB (2025).

Graf 3.8: Předběžná alokace prostředků z nástroje SAFE

% HDP roku 2024, stav alokace k říjnu 2025



Zdroj: Eurostat (2025a); EK (2025h).

4 Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému

Dlouhodobá udržitelnost patří mezi soustavně diskutované a sledované otázky českých veřejných financí. Největší riziko představuje demografický vývoj. Proces stárnutí populace se projevuje již v současné době a v několika následujících dekádách významně zvýší poměr osob v důchodovém věku k ekonomicky aktivní populaci. V nedávné době došlo k přijetí několika úprav v důchodovém systému, které výrazně redukovaly náklady stárnutí projevující se zejména po roce 2040.

4.1 Vývoj parametrických změn důchodového systému

Z parametrů důchodového systému je v první řadě nutné zmínit **statutární důchodový věk**. S účinností od 1. ledna 2025 (zákon č. 417/2024 Sb.) došlo zatím k poslední změně, kterou se věk odchodu do důchodu zvyšuje. U osob narozených v roce 1973 dojde ke sjednocení důchodového věku na 65 letech a 8 měsících. Následně se bude důchodový věk zvyšovat, dokud nedojde postupně k dosažení věku odchodu do důchodu v 67 letech pro osoby narozené v roce 1989 a později. Ministerstvo práce a sociálních věcí je přesto nadále zákonem č. 582/1991 Sb. pověřeno, aby v pravidelných pětiletých intervalech zhodnotilo důchodový věk a případně navrhlo úpravu jeho výše tak, aby pojištěnci strávili v průměru čtvrtinu svého života ve starobním důchodu. Pokud má pojištěnec nedostatečný počet let pojištění (avšak alespoň 15 let bez náhradních dob nebo 20 let), tak je jeho věk odchodu do důchodu navýšen o 2 roky (zákon č. 417/2024 Sb.).

Vývoj statutárního věku odchodu do důchodu má vliv i na podmínky permanentních **vdovských a vdoveckých důchodů**, u nichž je věková hranice svázána se starobními důchody. U **předčasných důchodů** se hranice zkrátila na dobu tří let před statutárním věkem odchodu do důchodu. Zároveň se zpřísnila penalizace za předčasný odchod do důchodu v prvních dvou letech (penalizace se zvyšuje na 1,5 % výpočtového základu za každé čtvrtletí) a prodlužuje se doba pojištění potřebná pro nárok na 40 let (zákon č. 270/2023 Sb.). V případě dosažení minimálně 45 let pojištění bude dle zákona č. 417/2024 Sb. docházet u předčasných důchodů k polovičnímu krácení (tedy 0,75 % výpočtového základu za každé čtvrtletí).

Valorizace důchodů je stanovena součtem růstu indexu životních nákladů důchodců a jedné třetiny růstu reálných mezd (zákon č. 270/2023 Sb.). Provádí se jednou ročně k 1. lednu s výjimkou situace, kdy inflace dosáhne alespoň 5 % od konce předchozího rozhodného období pro valorizaci. V mimořádných termínech se zvyšuje procentní výměra a zavádí dočasný příspěvek v jednotné výši, které v obou případech odpovídají 30 % cenového nárůstu. Zbylé zvýšení podle inflace se pak provede v lednu následujícího roku. V rámci valorizace důchodů existuje s účinností od roku 2017 možnost diskrece (zákon č. 212/2016 Sb.). Nedosahuje-li zvýšení průměrného důchodu při zákonné valorizaci výše 2,7 %, je vláda oprávněna k úpravě důchodů svým nařízením až na tuto hodnotu. V ostatních případech se postupuje podle zákonného valorizačního vzorce. U valorizací důchodů existuje omezení v případě předčasných důchodů (zákon č. 270/2023 Sb.). Od doby přiznání předčasné penze až do dosažení řádného věku odchodu do důchodu se tyto důchody v jejich procentních výměrách nevalorizují.

Důchodová reforma (zákon č. 417/2024 Sb.) přinesla řadu dalších změn, z nichž dlouhodobou udržitelnost důchodového systému (vedle zvýšení důchodového věku) posilují úpravy výpočtu nově přiznaných důchodů. První změnou je snížení míry zápočtu příjmů do první redukční hranice ze 100 na 90 % v rámci vyměřovacího základu. Druhou změnou je pak snížení výše procentní výměry za každý rok pojištění z 1,5 % na 1,45 %. Obě změny budou nabíhat postupně a cílového stavu bude v obou případech dosaženo v roce 2035.

4.2 Projekce důchodového systému

Aktuální populační projekce Eurostatu (2023) předpovídá pokles počtu obyvatel ČR v dlouhém období do roku 2070 oproti posledním údajům za rok 2024 o 3,1 %. Míra závislosti měřená jako podíl osob starších 65 let k osobám v produktivním věku má do roku 2070 dosáhnout přibližně 47 %. Vývoj není jen důsledkem poklesu počtu osob v produktivním věku, ale rovněž zvyšování průměrné doby dožití. Podíl osob ve věku 85 let a starších k počtu osob ve věku 65 let a starších se má v horizontu projekce více než zdvojnásobit (Graf 4.1).

Trend dlouhodobých penzijních projekcí je primárně určen demografickým vývojem a zákonem stanoveným věkem odchodu do důchodu. Z toho vyplývá, že výdaje na důchody by měly v relaci k HDP po počátečním poklesu vykazovat stabilní úroveň okolo 8 % do poloviny 30. let. Poté do důchodu začínají odcházet silné ročníky ze 70. let 20. století, což vede k nárůstu výdajů na více než 9,2 % HDP těsně před rokem 2060. Následuje mírný pokles na 8,7 % HDP na konci horizontu projekce v roce 2070 (Tabulka 4.1), který je však limitován zastavením zvyšování důchodového věku (podle platné legislativy)

od roku 2056. Pokles výdajů je dán demografickými faktory, kdy budou do důchodu odcházet slabší ročníky narozené v 90. letech 20. století i na začátku milénia a nahrazovat ročníky silnější.

Dlouhodobé projekce MF ČR pracují s konstantními **příjmy důchodového systému** v souladu se stálým podílem náhrad zaměstnancům na HDP a konstantní sazbou pojistného. Vývoj v posledních letech se nesl ve znamení významných deficitů důchodového systému, který se v roce 2023 prohloubil až k 1 % HDP. Stabilizací situace od roku 2024, kdy saldo v důsledku nižších valorizací a solidního růstu příspěvků na důchodové pojištění činilo -0,6 % HDP, by se deficit měl postupně eliminovat. Následně do poloviny 30. let projektujeme vyrovnané saldo, které by se poté mělo zhoršovat vlivem demografického vývoje až k -1,2 % HDP kolem roku 2060 (Graf 4.2). V poslední dekádě projekce (viz výše) by měl deficit klesnout o cca 0,5 p. b.

Ve srovnání s předchozími projekcemi EK (2024c) očekáváme v současnosti výrazně nižší poměr výdajů k HDP (Graf 4.3), a to zhruba o 1,8 % HDP ve svém vrcholu (EK 2025). Dominantním faktorem je schválení druhé části důchodové reformy (zákon č. 417/2024 Sb.), která přináší snížení výdajů ve výši až 1,7 % HDP. Největší úspory vyplývají z úpravy mechanismu zvyšování důchodového věku na 67 let do poloviny 50. let (0,8 % HDP) a ze změn ve výpočtu nově přiznaných důchodů (0,8 % HDP). Relativně menší úspory (0,2 % HDP) přináší zrušení bonifikace v podobě procentního navýšení vyplácené penze za práci v důchodovém věku, pokud daná osoba současně pobírá plný starobní důchod. Nicméně toto opatření doprovází zrušení povinnosti platit příspěvky na sociální zabezpečení s mírným negativním dopadem na příjmy penzijního systému (0,1 % HDP). Zároveň některá opatření důchodové reformy mírně působí ve směru zvýšení penzijních výdajů. Snížení penalizace předčasného odchodu u osob majících dlouhou dobu pojištění (minimálně 45 let) vede ke zvýšení výdajů o 0,1 % HDP obdobně jako zvýšení minimální výše procentní výměry formou jejího navázání na průměrnou mzdu ve výši 10 %.

Předpoklady základního scénáře na tak dlouhý horizont jsou pochopitelně předmětem značné nejistoty. Změna

v předpokladech pak může mít poměrně velký význam pro hodnocení udržitelnosti systému. Z tohoto důvodu je kalkulováno několik alternativních scénářů vývoje.

Investice, které by zvýšily **tempo růstu souhrnné produktivity výrobních faktorů** o 0,2 p. b., by vedly ke snížení poměru penzijních výdajů k HDP o 0,2 p. b. Ve srovnatelném rozsahu by k růstu výdajů o 0,3 p. b. přispěl scénář poklesu dynamiky souhrnné produktivity. (Graf 4.4).

Vyšší **doba dožití obyvatel** o 2 roky by zvýšila výdaje na penze o 0,6 p. b. vlivem v průměru delšího období pobírání starobních penzí (Graf 4.5).

Nižší **míra plodnosti** o 20 % by zatížila důchodový účet vyššími výdaji o 0,7 p. b. (Graf 4.6). K míře plodnosti je třeba dodat, že od realizace demografické projekce klesla obdobně razantně, jako předpokládá tento citlivostní scénář. Zároveň platí, že při současném nastavení parametrů důchodového systému výdaje v daném horizontu při vyšší plodnosti relativně klesají, nicméně o to větší tlak na důchodový systém bude za jeho koncem, tedy po roce 2070, obzvláště při odchodu nedávné vlny silnějších ročníků narozených po roce 2005 do důchodu.

Výše **věkové hranice pro odchod do starobního důchodu** hraje ve vývoji výdajů nezanedbatelnou roli. Pokračování jejího růstu nad současnou zákonem stanovenou hranici 67 let v souladu s vývojem očekávané doby dožití by znamenalo snížení výdajových tlaků v dlouhém období až o 0,6 % HDP (Graf 4.7). Prakticky okamžité zastavení dalšího růstu a fixace hranice věku odchodu do důchodu na úrovni 63 let pro muže a 62 let pro ženy by pak naopak přinesly dodatečné výdajové tlaky na prohloubení deficitu systému až o 1,5 % HDP v roce 2070.

Poslední scénář pracuje s rozdílným předpokladem o vývoji **migračního salda**, které se v dlouhodobém horizontu základního scénáře pohybuje v průměru na úrovni okolo 25 tisíc osob. Ukazuje se, že o třetinu vyšší roční příliv obyvatel ze zahraničí by omezil výdaje v závěru horizontu projekcí o 0,3 % HDP (Graf 4.8). Naopak v případě o třetinu nižšího migračního salda by pak výdaje vzrostly o 0,3 % HDP více.

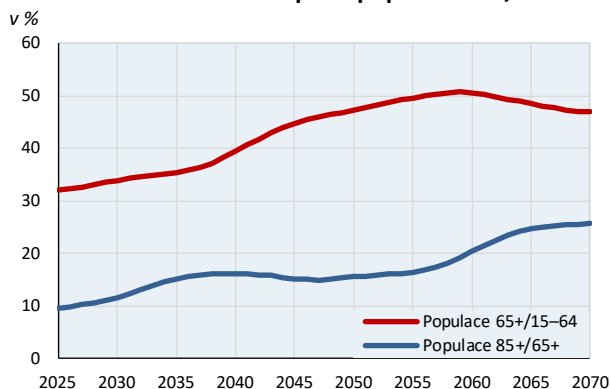
Tabulka 4.1: Základní makroekonomické a demografické předpoklady a projekce penzijních výdajů

		2023	2030	2040	2050	2060	2070
			Projekce	Projekce	Projekce	Projekce	Projekce
Hodinová produktivita práce	změna v %	0,7	1,6	2,3	2,0	1,6	1,2
Reálný HDP	změna v %	0,2	1,3	1,8	1,8	1,6	1,3
Míra participace (ve věku 20–64)	%	82,6	81,9	81,6	82,8	83,6	83,2
Míra nezaměstnanosti (ve věku 20–64)	%	2,6	2,6	2,7	2,7	2,6	2,7
Populace starší 65 let	% celkové populace	20,2	21,5	24,3	27,3	28,6	27,4
Důchody celkem	% HDP	8,7	8,0	8,4	9,1	9,2	8,7
Starobní důchody	% HDP	7,4	6,8	7,2	8,0	8,1	7,5
Invalidní důchody	% HDP	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Pozůstalostní důchody	% HDP	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5

Pozn.: Hodnoty v tabulce odpovídají předpokladům dlouhodobých projekcí v době jejich vzniku, tj. na počátku roku 2025.

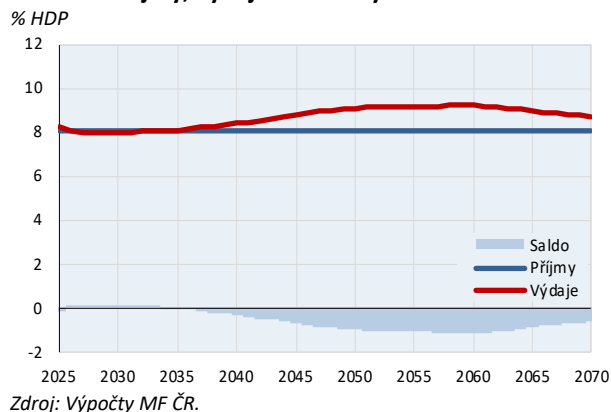
Zdroj: EK (2025b), Eurostat (2023). Výpočty MF ČR.

Graf 4.1: Míra závislosti a podíl populace 85+/65+



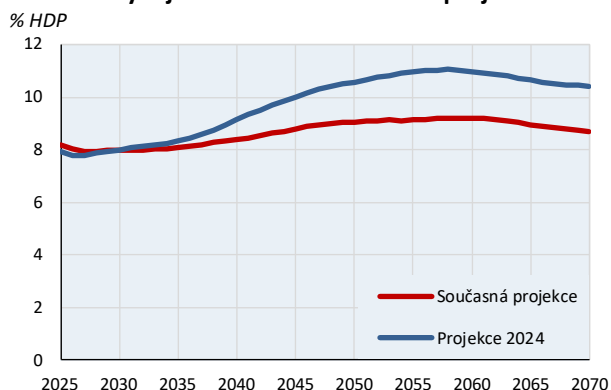
Zdroj: Eurostat (2023). Úprava MF ČR.

Graf 4.2: Příjmy, výdaje a saldo systému



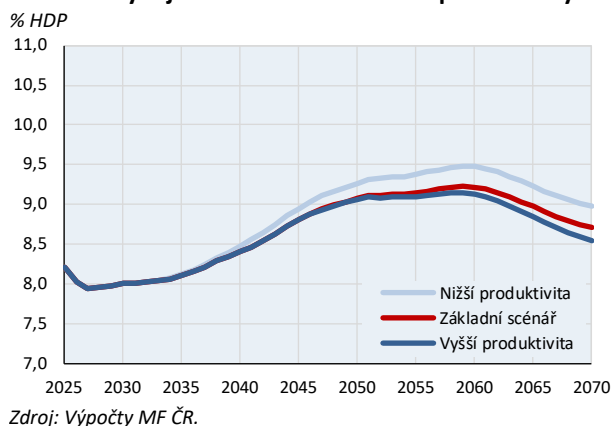
Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.3: Výdaje dle minulé a současné projekce



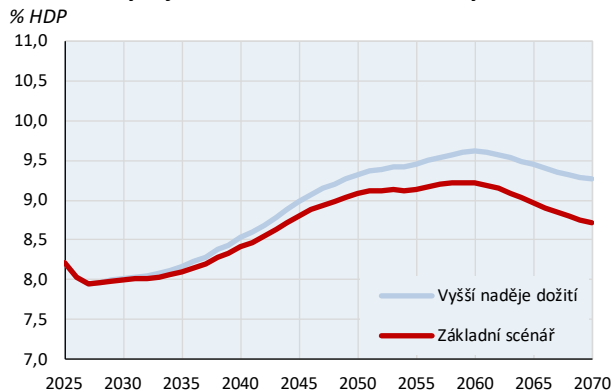
Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.4: Výdaje a alternativní scénáře produktivity



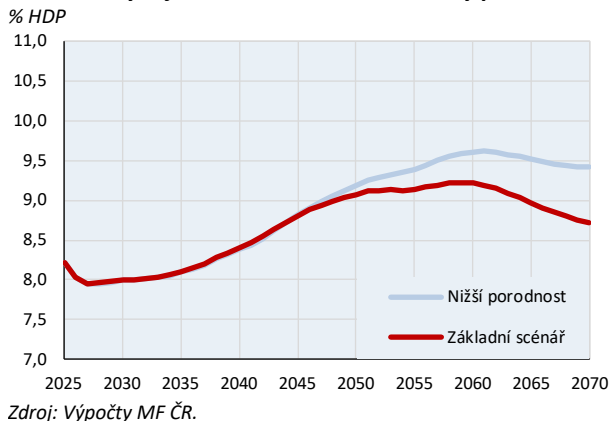
Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.5: Výdaje a alternativní scénář doby dožití



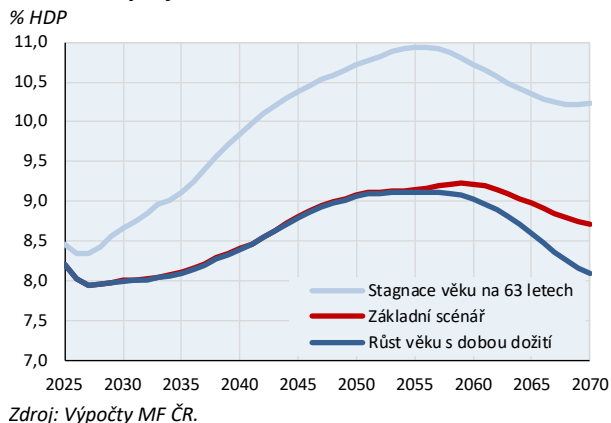
Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.6: Výdaje a alternativní scénář míry plodnosti



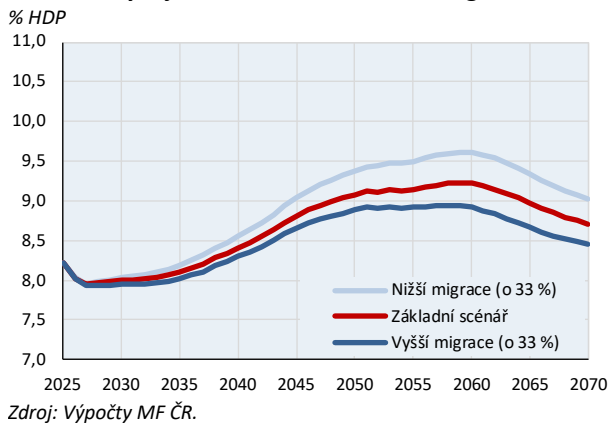
Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.7: Výdaje a alternativní scénáře věkové hranice



Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.8: Výdaje a alternativní scénáře migrace



Zdroj: Výpočty MF ČR.

5 Nové fiskální pravidlo EU ve světle soudobých hrozeb

Nové fiskální pravidlo, které je součástí širší reformy správy hospodářských záležitostí EU, vstoupilo v platnost na konci dubna 2024. Reforma klade důraz na udržitelnost veřejných financí, zároveň poskytuje členským státům větší flexibilitu při plánování investic a strukturálních reforem, včetně orientace na střednědobý horizont. V tomto kontextu může být na reformovaný rámec správy hospodářských záležitostí EU nahlíženo nejen jako na inovovaný nástroj rozpočtového dohledu, ale i jako na klíčový prvek koordinace hospodářských politik, strategické odolnosti a konkurenceschopnosti EU.

Kapitola se zaměřuje na hlavní prvky fiskálního rámce. Blíže rozebírá operativní složku fiskálních pravidel a analyzuje její slabé stránky. Kapitola rovněž demonstrovuje, jak se nový fiskální rámec může vypořádat s geopolitickými změnami a hrozbami, například v podobě mnohem větší pozornosti věnované posílení a zlepšování obranných kapacit jednotlivých států EU.

První fiskální pravidla začala pronikat do právních řádů států již od poloviny 19. století¹⁵, avšak cesta k jejich opravdovému rozšíření byla relativně dlouhá. Ještě na počátku 90. let minulého století mělo fiskální pravidlo formálně ukotveno pouze sedm států (Pirdal, 2017; Günaydin, Eser, 2009). Dnes je však již situace značně odlišná, svá fiskální pravidla zavedla značná část států i nadnárodních organizací. V členských státech EU je v současnosti účinných kolem 120 fiskálních pravidel různého typu (EK, 2024a). Také EU jakožto celek disponuje vlastními platnými fiskálními pravidly. Fiskální rámec EU je založen na pravidlech Paktu o stabilitě a růstu s cílem zajistit fiskální disciplínu členských států. Zahrnuje preventivní a korektivní část, přičemž druhá z nich umožňuje zahájit proceduru při nadměrném deficitu.

Před reformou fiskálního rámce v roce 2024 byl téměř celých 20 let klíčovým prvkem preventivní části střednědobý rozpočtový cíl (z angličtiny Medium-term Objective; dále MTO). Jednalo se o cílovou úroveň strukturálního salda každého členského státu, aktualizovanou vždy po třech letech. Systém byl nicméně kritizován v kontextu své celkové složitosti, zahrnující značné množství netransparentních rozhodovacích postupů a komplexních pravidel. Po velké hospodářské recesi a během dluhové krize v eurozóně byla pravidla dále zesložitěna, kdy tento rámec mj. obsahoval od roku 2011 tzv. referenční tempo růstu výdajů, jehož účelem bylo právě dosažení MTO nebo udržení se na jeho hodnotě. Referenční tempo růstu výdajů pak sloužilo jako předobraz dnes používané dráhy čistých výdajů.

V kontextu EU samozřejmě nelze opomenout referenční hodnoty ze Smlouvy o fungování EU, tedy numerické hodnoty pro deficit (maximálně 3 % HDP) a veřejný dluh (do 60 % HDP). Byť samotné nebyly předmětem reformy z loňského roku, změnil se způsob jejich dosažení či

nápravy. Stará pravidla trpěla na slabou vynutitelnost, procykličnost a nedostatečně bránila v redukci veřejných investic při úsporných politikách. Tyto problémy se staly impulsem pro přijetí nového fiskálního rámce, který klade důraz na dluhovou udržitelnost, střednědobé rozpočtové plány a větší flexibilitu fiskální politiky (MF ČR, 2024a).

V předvečer vypuknutí pandemie covid-19 spustila EK s novým vedením přezkum hospodářských záležitostí. V březnu 2020 byla v důsledku pandemie aktivována obecná úniková doložka z evropských fiskálních pravidel a do října 2021 se práce na přezkumu přerušily. V únoru 2022 zahájilo Rusko invazi na Ukrajinu a Evropy se zmocnila energetická krize. Platnost únikové doložky tak byla prodloužena, a nakonec zůstala aktivní i po celý rok 2023. I přes nepříznivé geopolitické klima se zintenzivnily práce na přezkumu hospodářských záležitostí (Papunen, 2024), jež byly fakticky završeny v prosinci 2023. V dubnu 2024 došlo ke schválení a vyhlášení tří legislativních aktů, které tvoří základ nového fiskálního rámce EU.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 tvoří základ nového systému mnohostranného rozpočtového dohledu a koordinace hospodářských politik v EU. Nahrazuje původní nařízení Rady (ES) č. 1466/97 a zavádí modernizovaný rámec, jenž má lépe zohledňovat rozdílné fiskální pozice jednotlivých členských států. Operativním fiskálním pravidlem se stává dráha čistých výdajů na období čtyř až sedmi let a MTO je opuštěn. Dráha čistých výdajů je obsahem národních fiskálně-strukturálních plánů. Plány být přizpůsobeny specifickým podmínkám každé země a zajišťovat udržitelnost veřejných financí odvozenou od referenčních hodnot Smlouvy o fungování EU. Pravidlo rovněž lépe pracuje se systémem únikových doložek.

Nařízení Rady (EU) 2024/1264 novelizuje nařízení (ES) č. 1467/97 a upravuje postup při nadměrném schodku, jedná se o korektivní část Paktu. Proces je přizpůsoben novému fiskálnímu rámci, proto jsou základem odchylky od dráhy čistých výdajů zaznamenávané na kontrolním účtu. Pokud je zahájen postup při nadměrném schodku na základě schodku, musí být nápravná dráha čistých výdajů v letech, kdy se očekává schodek přesahující 3 %

¹⁵ Jednalo se primárně o některé státy USA či od dvacátých let 20. století o některé kantony Švýcarska. Tzv. zlaté pravidlo umožňuje vládě zadlužovat se pouze za účelem financování investic a ve skutečnosti se jedná jen o „vylepšenou“ verzi zásady sestavování vyrovnaného rozpočtu. Logika pravidla stojí na tom, že veřejné investice přinášejí výnosy v delším časovém horizontu a neměly by být omezeny ročními příjmy (Ljungman, 2008; Kopits, 2001).

HDP, konzistentní s minimální roční korekcí strukturálního schodku o 0,5 % HDP. Je-li postup při nadměrném schodku zahájen z titulu dluhu, měla by být nápravná dráha čistých výdajů alespoň tak přísná jako v preventivní části Paktu a měla by napravit kumulované odchylky na kontrolním účtu v termínu stanoveném Radou EU. Pro státy eurozóny obsahuje nařízení rovněž pokuty za neplnění.

5.1 Charakter nového fiskálního rámce a pravidla

5.1.1 Dráha čistých výdajů a role primárního strukturálního salda

Nový rámec fiskální politiky se spoléhá na jediný operativní ukazatel – dráhu čistých výdajů, ke které se členské státy zavazují ve svých národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánech a již následně potvrzuje Rada EU. Čisté výdaje jsou definovány jako veřejné výdaje očištěné o úrokové výdaje, diskreční opatření na straně příjmů, výdaje na programy EU včetně národního financování, cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a jednorázová a jiná dočasná opatření. Růst čistých výdajů se pak vypočítá jako podíl absolutní meziroční změny čistých výdajů ponížených o diskreční příjmová opatření a čistých výdajů za minulý rok před očištěním o diskreční příjmová opatření (Tabulka 5.1).

Odchylky od dráhy čistých výdajů se zaznamenávají na kontrolním účtu ve formě salda. Debet kontrolního účtu nastane, jsou-li výsledné čisté výdaje dotčeného členského státu v daném roce nad úrovní dráhy čistých výdajů stanovené Radou EU, zatímco kredit je znamenán v případě, že jsou pozorované čisté výdaje dotčeného členského státu v daném roce pod úrovní dráhy čistých výdajů stanovené Radou EU. Kumulované saldo kontrolního účtu je potom součet ročních debetů a kreditů a je vyjádřen v procentech nominálního HDP daného roku. Při schválení nového národního fiskálně-strukturálního plánu Radou EU se účet vynuluje.

Pro účely sestavení dráhy čistých výdajů EK vydává u států se zadlužením nad 60 % HDP či deficitem nad 3 % HDP referenční trajektorii. Referenční trajektorie je na jedné straně konstruována podle kritérií ochranných opatření pro udržitelnost dluhu a pro odolnost schodku a na druhé straně musí naplnit i kritéria založená na analýze udržitelnosti dluhu (DSA). Ochranné opatření pro udržitelnost dluhu vyžaduje, aby se poměr dluhu k HDP snížil v průměru alespoň o 0,5 p. b. ročně v zemích, kde je vyšší než 60 %, ale nižší než 90 %, nebo alespoň o 1 p. b. v zemích, kde přesahuje 90 %. Průměrný pokles se vypočítává od roku před začátkem období korekce nebo od roku, ve kterém se předpokládá zrušení postupu při nadměrném schodku (podle toho, co nastane později), do konce období korekce. Rok zrušení postupu při nadměrném schodku se interpretuje jako rok následující po roce, kdy deficit klesne pod 3 % (Wieland, 2024; EK 2024b). Při ochranném opatření proti deficitu (v poměru k HDP) se uplatňuje úprava o 0,4 p. b.

Směrnice Rady 2011/85/EU ve znění směrnice Rady (EU) 2024/1265 pak posiluje požadavky na kvalitu a transparentnost národních rozpočtových rámců, fiskálních rizik a velkou pozornost věnuje nezávislým fiskálním institucím.

(0,25 p. b. v případě prodloužení) v primárních strukturálních saldech. Má být dosaženo strukturální saldo alespoň -1,5 % HDP (tzv. společná rezerva pro odolnost).

Podle kritéria referenční trajektorie založeného na DSA (resp. na posouzení rizik dle terminologie čl. 6 nařízení 2024/1263) by mělo být zadlužení uvedeno na věrohodně sestupnou dráhu nebo na této dráze setrvat anebo ve střednědobém horizontu zůstat na omezitelné úrovni pod 60 % HDP, a to za předpokladu scénáře bez přijetí dalších rozpočtových opatření. K sestavení trajektorie založené na DSA se uplatní scénář s korekcemi¹⁶, za předpokladu zátěžových testů a na základě stochastických projekcí¹⁷, kdy v 5 letech následujících po období korekce dluh klesá s pravděpodobností alespoň 70 %. Používají se v této souvislosti 3 typy zátěžových testů. V prvním se po dobu dvou let snižuje primární strukturální deficit o 0,5 p. b., resp. o 0,25 p. b., a poté se pri-

¹⁶ Scénář s korekcemi začíná obdobím korekce, po kterém následuje 10leté období beze změny fiskální politiky.

Předpoklady fiskální politiky: U prvních plánů začíná korekce v roce 2025, přičemž jako počáteční úroveň se bere fiskální pozice z roku 2024. Během období korekce se pro výpočet požadavků založených na DSA předpokládá lineární fiskální korekce (lze upravit pro doporučené hodnoty, resp. ochranná opatření). Po uplynutí období korekce se uplatňuje předpoklad nezměněné fiskální politiky, přičemž primární výdaje se mění pouze o změny nákladů na stárnutí, jak se předpokládá ve Zprávě o stárnutí obyvatelstva (2024), kterou společně vypracovává EPC AWG a EK, a příjmy zůstávají v podstatě stabilní v podílu k HDP.

Růst HDP: Růst HDP vychází z projekcí „T+10“ založených na společně dohodnuté metodice EU v rámci OGWG (resp. od roku 2024 POWG), snížených o zpětný vliv fiskální korekce na růst HDP prostřednictvím fiskálního multiplikátoru ve výši 0,75, přičemž výstupní mezera se uzavírá během tří let po skončení období korekce. Po prvních deseti letech se používají makroekonomické projekce ze Zprávy o stárnutí obyvatelstva 2024. Dále je předpoklad, že se tržní úrokové sazby a inflace v horizontu 10 let přiblíží k hodnotám specifickým pro danou zemi, které odrážejí očekávání finančních trhů. Za tímto horizontem se dále v dlouhodobém horizontu přiblíží k běžným hodnotám v souladu s nejnovější Zprávou o stárnutí obyvatelstva pro úrokové sazby a s cíli měnové politiky pro inflaci. Pro bližší informace viz EK (2024b). Předpokládá se soulad stock-flow adjustment s prognózou EK až do období T+2 a poté je nastaven na nulu, s výjimkou některých specifických případů (EK, 2024b).

¹⁷ Stochastické projekce jsou nezbytné pro pochopení různých způsobů, jakými mohou šoky v rozpočtových pozicích vlád, hospodářském růstu, úrokových sazbách a směnných kurzech ovlivnit dynamiku dluhu. Šoky jsou kalibrovány s ohledem na specifické podmínky dané země. Tento typ projekce poskytuje celé spektrum možných trajektorií dluhu (EK, 2024b).

mární strukturální deficit mění pouze v důsledku nákladů stárnutí. Druhý zátěžový test obsahuje scénář, kdy bude trvale navýšen rozdíl mezi úrokovými sazbami a růstem ekonomiky o 1 p. b. Třetí scénář simuluje dočasnou finanční zátěž z titulu nárůstu tržní úrokové sazby přechodně po jeden rok o 1 p. b. U zemí s vysokým dluhem se navíc zvyšuje riziková premie, která odráží ztrátu důvěry investorů. Scénář tak testuje primárně krátkodobou odolnost vůči tržním šokům u financování dluhu (Wieland, 2024). Podle kritérií založených na posouzení rizik by dále měl ve střednědobém horizontu být deficit snížen ke 3 % a zůstat pod touto úrovní. Mělo by být rovněž zajištěno, aby úsilí o fiskální korekci v období národního střednědobého fiskálně-strukturálního plánu bylo zpravidla lineární a přinejmenším úměrné celkovému úsilí v průběhu celého období korekce. Rovněž by měl být zajištěn soulad s požadavkem na minimální korekci, která v případě postupu při nadměrném schodku z titulu deficitu činí podle nařízení 2024/1264 0,5 % HDP ročně.

Referenční trajektorie poté stanovují růst čistých výdajů způsobem vyjádřeným EK (2024b) pomocí následujícího vzorce: roční růst potenciálního produktu se převede na běžné ceny prostřednictvím deflátoru HDP a od něj se odečte podíl požadované změny primárního strukturálního salda a primárních výdajů v poměru k HDP.

Státy se zadlužením pod 60 % HDP a se schodkem pod 3 % HDP mohou požádat o technickou informaci, která přímo neposkytuje informaci o každoroční dráze čistých výdajů, ale týká se primárního strukturálního salda na konci horizontu fiskálně-strukturálního plánu. Poskytnutá hodnota primárního strukturálního salda pak zohledňuje náklady stárnutí populace, setrvání deficitu pod 3 % HDP a zachování úrovně dluhu pod 60 % HDP v horizontu následujících 14 let¹⁸. Charakterem primárního strukturálního salda připomíná technická informace MTO. Jedná se o podobný princip vztahu, jenž existoval mezi referenčním tempem růstu výdajů a MTO v předchozích pravidlech.

5.1.2 Kontrolní účet

Pohyby na **kontrolním účtu jsou rovněž jedním z důležitých parametrů sledovaných v rámci postupu při nadměrném schodku dle dluhového kritéria**. Ten se spouští na základě zadlužení přesahujícího úroveň 60 % HDP, pokud zároveň míra zadlužení neklesá dostatečným tempem. Dostatečný pokles se chápe takový, pokud je dodržována dráha čistých výdajů. EK následně situaci monitoruje a zpracovává zprávu v případě, že debetní odchylky zaznamenané na kontrolním účtu členského státu překračují buď 0,3 % HDP ročně, nebo 0,6 % HDP kumulativně a že stav rozpočtu není téměř vyrovnaný nebo přebytkový (blíže Grafika 5.1). Způsob

vypočítání čistých výdajů a následné odvození kontrolního účtu zobrazuje Box 1.

Nový fiskální rámec také obsahuje únikové doložky, a to pro celounijní i národní úroveň. **Obecná úniková doložka** je spouštěná na bázi doporučení EK a Rady EU na celounijní úrovni v případě prudkého hospodářského propadu v eurozóně nebo celé EU. Délka trvání je omezená na 1 rok s možností dalšího ročního prodloužení. Jejím účelem je umožnit koordinovanou fiskální politiku v hluboké krizi. Spouštění **národní únikové doložky** by naproti tomu měly iniciovat jednotlivé členské státy v případě výjimečných okolností mimo jejich kontrolu, jež mají významný dopad na jejich veřejné finance. Cílem je umožnit flexibilitu pro řešení šoku na národní úrovni (viz příklad s obrannými potřebami níže). Pro délku trvání a omezení platí obdobné podmínky jako u obecné únikové doložky. Aktivací únikové doložky nesmí být ohrožena udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Názorný příklad aktivace národní únikové doložky ukazuje část 5.3.2.

5.1.3 Náležitosti dat použitých k výpočtu dráhy čistých výdajů

K osvětlení praktických záležitostí EK a členské státy EU připravují nový Code of Conduct (CoC). Složky agregátu čistých výdajů používané ex post k posouzení souladu při provádění nového fiskálního rámce pocházejí z několika zdrojů. Pro celkové výdaje, úrokové výdaje a výdaje plně hrazené z fondů EU se používají údaje ověřené Eurostatem. Cyklické prvky výdajů na podporu nezaměstnanosti vypočítává EK na základě údajů Eurostatu s využitím předem dohodnuté metodiky. Cyklická míra nezaměstnanosti se vypočítává jako rozdíl mezi celkovou a strukturální mírou nezaměstnanosti. Cyklická složka výdajů na podporu nezaměstnanosti se poté vypočítává jako poměrný podíl výdajů na dávky v nezaměstnanosti na celkových výdajích. Pro identifikaci a zaznamenávání dopadu opatření fiskální politiky, tedy diskrečních opatření na straně příjmů a jednorázových příjmů a výdajů, zachovává EK stávající rámec. Národní financování programů financovaných Unii se týká těch fondů EU, u kterých související nařízení EU takový požadavek vyžaduje. Národní financování poskytované soukromým sektorem není relevantní. Údaj o výši národního financování relevantní pro odečtení částek od souhrnu čistých výdajů vychází z dat ověřených Eurostatem.

¹⁸ Resp. 17 let v případě prodloužení doby korekce o 3 roky.

Box 1: Výpočet dráhy čistých výdajů a odvození kontrolního účtu

Níže následuje praktický postup odvození vývoje čistých výdajů krok po kroku. Přehledně je ukazuje též Tabulka 5.1. Není-li explicitně uvedeno jinak, výpočty se vztahují k danému roku.

1. Čisté výdaje bez vlivu diskrečních příjmů

$$N\text{EnonDRM} = TE - IE - EUE - UE - OO$$

Kde:

$N\text{EnonDRM}$ = čisté výdaje bez vlivu diskrečních příjmů

TE = celkové výdaje

IE = úrokové výdaje

EUE = výdaje na programy EU včetně národního financování

UE = cyklická složka výdajů na dávky v nezaměstnanosti

OO = jednorázové a přechodné výdaje

2. Změna čistých výdajů

$$\Delta NE = (N\text{EnonDRM}(t) - \Delta DRM + \Delta TeR - N\text{EnonDRM}(t-1)) / (N\text{EnonDRM}(t-1)) * 100$$

Kde:

ΔNE = změna čistých výdajů v %

$N\text{EnonDRM}$ = čisté výdaje bez vlivu diskrečních příjmů

ΔDRM = meziroční změna příjmových diskrečních opatření

ΔTeR = meziroční změna jednorázových příjmů

Takto vypočítané čisté výdaje dále vstupují do výpočtů odchylek kontrolního účtu:

3. Absolutní odchylka pro daný rok =

$$(\Delta NE - \Delta N\text{EREU}) * (N\text{EnonDRM}(t-1))$$

Kde:

$\Delta N\text{EREU}$ = Radou EU doporučený růst čistých výdajů

4. Roční saldo kontrolního účtu =

$$AD(t) / HDP(t) * 100$$

Kde:

AD = absolutní odchylka

HDP = nominální hrubý domácí produkt

5. Kumulovaná absolutní odchylka pro daný rok

$$CD(t) = AD(t) + AD(t-1) + AD(t-2) + \dots$$

Kde:

CD = kumulovaná absolutní odchylka

6. Kumulované saldo kontrolního účtu

$$CB(t) = CD(t) / HDP(t) * 100$$

5.2 Problémy nového fiskálního rámce EU

Nový rámec fiskálních a rozpočtových politik v EU sliboval zlepšení celé řady problémů. Nicméně se zdá, že některé potíže stále přetrvávají. Navíc se během krátkého fungování pravidel začínají objevovat další nedostatky.

V předchozím systému bylo kritizováno **využívání nepozorovatelných veličin**, jako je například potenciální produkt nebo strukturální saldo. Původní záměr reformy počítal s tím, že se podaří obdobným veličinám vyvarovat, ale výsledná skutečnost je odlišná. Například informace o primárním strukturálním saldu v technické informaci či referenční trajektorie a požadavky na zlepšení primárního strukturálního salda na základě ochranného opatření pro odolnost schodku jsou součástí nařízení 2024/1263. Kromě údajů o primárním strukturálním saldu se fiskální rámec opírá také o prognózu potenciálního produktu, jež potom rovněž spoluurčuje možný vývoj čistých výdajů. Výpočet části výdajů na podporu v nezaměstnanosti spojenou s hospodářským cyklem se opírá o strukturální míru nezaměstnanosti, jež také náleží mezi nepozorovatelné veličiny (Da Costa Cabral, 2023).

Dalším problémem nového fiskálního rámce je fakt, že ne všechny údaje byly ve všech zemích EU při spouštění pravidel **dostupné v odpovídající kvalitě** (např. podíl národního financování u projektů EU), a též skutečnost, že mezi členskými státy existují **různé metodiky** například ohledně jednorázových a dočasných opatření, jež se navíc odlišují od metodiky EK. Nesoulad navrhuje EK řešit způsobem, že za relevantní je považována metodika její. Ta však není vždy zcela dobře ukotvena a transparentně vykazována. Oproti české metodice, kterou tvoří MF ČR spolu s Národní rozpočtovou radou dle § 10 zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti (MF ČR a NRR, 2024), je podstatný hlavně přístup EK k jednorázovým opatřením zlepšujícím očištěné saldo. EK totiž výrazně redukuje téměř všechna jednorázová či přechodná opatření, která zhoršují celkové výdaje. Zatímco z hlediska obezřetnostního dohledu lze takový přístup akceptovat, pro výkon a hodnocení fiskální politiky je zcela nevhodný. Proto česká metodika pracuje s těmito opatřeními symetricky (Lang, Marval, Nepožtková, 2018), tedy hodnotí vlastní charakter uvedených opatření, nikoliv to, zda je, zjednodušeně řečeno, „na příjmech či na výdajích“.

Odlišují se ale i metody odhadu potenciálního produktu, byť obě jsou si konstrukčně dost blízké. EK používá jednotný parametr produkční funkce pro všechny státy, zatímco MF ČR ho odvozuje z národních dat. Liší se i definice mezery výstupu – EK ji vztahuje k HDP, MF ČR k hrubé přidané hodnotě (MF ČR, 2014). EK předpokládá postupné uzavírání mezery v čase, MF ČR využívá standardní predikci. Různí se také způsoby použití statistických filtrů, datové zdroje či vymezení některých ukazatelů trhu práce. Tyto rozdíly pak vedou k odlišným

výsledkům a interpretacím ekonomického potenciálu (MF ČR, 2024b).

Metodicky je pro řízení, monitorování a hodnocení fiskální politiky rovněž problematické **statistické pojetí některých výdajů**. Fiskální pravidla EU jsou založena na vládní finanční statistice Evropského systému národních a regionálních účtů. Tu vytvářejí statistické instituce jednotlivých členských zemí podle společné metodiky a s dohledem, vedením a verifikací ze strany Eurostatu, statistického úřadu EU. Metodika však není určena pro výkon fiskální politiky, nýbrž pro statistické účely. Navíc jejím cílem je v první řadě nezkrácený výsledek o hospodaření veřejných financí dané země, struktura a vnitřní operace mezi příjmy a výdaji jsou druhořadé, resp. ty slouží zejména k dosažení věrného výsledku ve formě salda. A právě zde leží problematický aspekt nového operativního fiskálního pravidla, které je založeno na výdajích.

Konkrétně jde o situace, kdy v systému národních účtů jsou některé položky zahrnuty na příjmech i na výdajích. Tedy ovlivňují příjmy i výdaje stejnou měrou, ale saldo nemění vůbec. Typickým příkladem v ČR je zvýhodnění u daně z příjmu fyzických osob na děti. Na příjmech se přičítá tato daňová sleva k inkasu daně, protože se současně ve stejné výši vykazuje mezi sociálními dávkami.

Dále se jedná o situace, kdy se vlivem statistického zachycení transakcí liší dopad na saldo a výdaje. V poměrech ČR lze problém dobře ilustrovat na příkladu vztahu státního rozpočtu a zdravotních pojišťoven. Ze státního rozpočtu je nejprve provedena platba, tedy výdaj, zdravotním pojišťovnám, pro něž jde o příjmy. Zdravotní pojišťovny potom dále financují zdravotnictví – realizují výdaje. Z hlediska dopadů na saldo jde o jeden výdaj, ve struktuře příjmů a výdajů jde ale jednou o příjem a dvakrát o výdaj. Do jisté míry stejná situace nastává i u platů v sektoru vládních institucí, kde část výdajů na náhrady zaměstnanců tvoří automaticky příjmy z pojistného a daní. V takovém případě by čisté výdaje měly být ovlivněny pouze tou částí výdajů na náhrady zaměstnancům, které zhoršují saldo veřejných financí.

MF ČR se snaží tomuto problému předejít odečtením tzv. „imputací“ ještě před samotným výpočtem čistých výdajů od celkových výdajů. Imputace je v systému národních účtů statistická metoda, při níž se odhadují hodnoty ekonomických transakcí nebo toků, které nejsou přímo pozorovány nebo pro které chybí data, aby se dosáhlo úplného a komplexního pokrytí ekonomické aktivity. Například v roce 2025 odhadujeme jejich výši okolo 280 mld. Kč. Imputace se týkají těchto 8 oblastí¹⁹:

¹⁹ Platba za státní pojištění není klasická imputace. Jde o důsledek toho, že určité položky národních účtů se v rámci sektoru vládních

- kapitalizace výzkumu a vývoje,
- obnovitelné zdroje (příjmy z příspěvků vybíraných ve fakturách spotřebitelů jsou určeny k pokrytí nákladů na podporu obnovitelných zdrojů),
- výdaje na daň z příjmů fyzických osob (týká se daňového zvýhodnění na děti),
- platby za státní pojištění do zdravotnictví,
- imputované sociální příspěvky (imputace příspěvků zaměstnavatele a sociálních dávek placených zaměstnancům se eviduje v účtech vlády, zejména při náhradách mzdy během prvních 14 dnů nemoci),
- úrazové pojištění (přijaté příspěvky pokrývající náklady na pojištění),
- finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené (jak úrokové příjmy z vkladů, tak pro úrokové výdaje z úvěrů)²⁰,
- fond zábrany škod (přerozdělení části výběru povinného ručení složkám integrovaného záchranného systému apod.)²¹.

Nejasnosti panují i v otázkách vykazování a podpory reforem a investic, na jejichž provádění měl rámec klást značný důraz. Podle Boivin a Darvas (2025) předložené fiskálně-strukturální plány členských států indikují, že větší plánované fiskální korekce jsou spojeny s většími škrty ve veřejných investicích. Více než třetina zemí EU plánuje v příštích čtyřech letech snížit veřejné investice financované z národních zdrojů. Celkový nárůst poměru veřejných investic zůstává podle plánů a prognóz EK

a OECD pod 0,2 % HDP. Nezdá se tedy, že by veřejné investice sehrály významnou roli při odstraňování značných investičních mezer v EU.

Nakonec i samotné **právní předpisy** nového fiskálního rámce **jsou v jistém rozporu**. Konkrétně se například jedná o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 a novelizovanou směrnici Rady 2011/85/EU, kdy nařízení ukládá sestavování národních fiskálně-strukturálních plánů na 4 roky (v závislosti na délce volebního období v daném členském státě může být jejich délka i 5 let), tedy s fixním koncem, ale směrnice v článku 9 požaduje po členských státech tvorbu střednědobého rozpočtového rámce, kterým se stanoví přijetí nejméně tříletého horizontu fiskálního plánování. Tento rámec se však na rozdíl od fiskálně-strukturálního plánu pravidelně aktualizuje a prodlužuje o další rok, aby vždy pokrýval pevně stanovený časový horizont. S fixníází národních fiskálně-strukturálních plánů souvisí také skutečnost, že neexistuje dráha čistých výdajů za horizontem stávajících plánů v posledních letech jejich platnosti.

institucí nekonsolidují, čímž sice neovlivňují saldo v celé výši, ale ovlivňují transakce. Pokud by ke konsolidaci docházelo, pak by platba za státní pojištění ve výčtu „imputací“ zahrnuta nebyla, protože by pro výpočet čistých výdajů nepředstavovala metodický problém.

²⁰ U úrokových výdajů jde však o transfer v rámci výdajových položek, a tudíž zde není vliv na celkové příjmy a výdaje. Finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené nezvyšují skutečné úroky, což se odráží ve výkazech. Představují imputovaný hypotetický úrokový příjem (resp. výnos), který by měl být připsán vkladatelům podle referenční sazby, která je primárně založena na úrokové sazbě pro mezibankovní vklady/úvěry, kterou banky oceňují své vklady, ale kterou si banky ponechávají. Vypočítává se pouze z vkladů u komerčních bank a družstevních družstev; vklady u měnových finančních institucí jsou vyloučeny. Imputuje se bez ovlivnění salda jako úrokový příjem a mezispotřeba.

²¹ Fond zábrany škod funguje pod kuratelou České kanceláře pojistitelů. Členské pojišťovny dle § 73 zákona č. 30/2024 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, mají uloženo přispívat do fondu 3 % z vybraného ročního povinného ručení za kalendářní rok. Nejméně 60 % Fondu zábrany škod je přiděleno hasičskému záchrannému sboru na účelově určené výdaje, přičemž nejméně 20 % je směřováno na obecní dobrovolné hasičské sbory, nejméně 15 % na ostatní složky integrovaného záchranného systému a nejméně 15 % na projekty a programy zaměřené na bezpečnost silničního provozu, v souladu s programovými prioritami schválenými vládou. V daném kalendářním roce lze na pokrytí administrativních nákladů Komise Fondu prevence škod použít maximálně 2 % Fondu prevence škod.

5.3 Financování obrany a fiskální pravidlo

5.3.1 Opatření pro posilování obrany v EU

V kontextu rostoucích bezpečnostních hrozeb a potřeby posílit obranné kapacity využilo již 16 členských států flexibility nového fiskálního rámce EU v podobě národní únikové doložky (Evropská rada, Rada EU (2025b)). EK na jaře roku 2025 představila bílou knihu o evropské obraně a plánu **ReArm Europe / Přípravenost 2030**. ReArm Europe umožňuje dodatečné výdaje na obranu ve výši 800 mld. eur (EK, 2025c). V rámci něj vznikl také finanční nástroj **SAFE** (Security Action for Europe – Bezpečnostní akce pro Evropu), který členským státům poskytuje EK půjčky do výše 150 mld. eur. V současnosti byl evidován zájem o financování skrze nástroj SAFE ze strany 19 členských států včetně ČR (Evropský parlament, 2025b). Definitivní termín pro podání žádosti EK o úvěr byl nařízením Rady (EU) 2025/1106 stanoven na 30. listopadu 2025, stejně jako další podmínky a ujednání.

Rozpočet EU bude dále využit k posílení investic v oblasti obrany v Evropě, mimo jiné přerozdělením stávajících fondů politiky soudržnosti v rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027 a rozšířením působnosti Platformy strategických technologií pro Evropu (STEP) o obranu. Mezi cíle platformy náleží posílení konkurenceschopnosti EU v oblasti klíčových technologií, snížení závislosti EU na vnějších dodavatelských technologiích a surovin a v neposlední řadě také mobilizace investic do strategických oblastí pomocí existujících programů EU.

Financování obrany je jednou z nejdůležitějších priorit také pro budoucí víceletý finanční rámec 2028–2034. EK navrhuje v rámci strategické oblasti obrana a vesmír Evropského fondu konkurenceschopnosti pětinásobně navýšit alokaci na 131 mld. eur, dále v rámci Nástroje pro propojení Evropy alokovat 81,4 mld. eur, z čehož 51,5 mld. eur je určeno na dopravu (vč. vojenské mobility) a necelých 30 mld. eur na energetiku (více než dvojnásobek současného rozpočtu). Rovněž v Mechanismu civilní ochrany EU+ má být alokováno 10,7 mld. eur, tedy pětinásobek současného rozpočtu, a konečně v rámci Evropského mírového nástroje, jenž stojí mimo rozpočet EU, by mělo být připraveno 30,5 mld. eur.

Zmiňovaný Evropský fond konkurenceschopnosti má významně podpořit investice do obrany, bezpečnosti a vesmíru. Zvýšená podpora se však netýká pouze financování, ale rovněž celkového přístupu, neboť jediný nástroj má poskytnout podporu po celý cyklus investic od výzkumu až po vývoj, výrobu a zavádění produktů na trh, čímž by přispíval ke snižování rizik společných obranných projektů (EK, 2025e).

Aktivnější roli by měla zaujmout i Evropská investiční banka a uvolnit finanční prostředky pro obranné účely. Na zajištění dostatku zdrojů se má podílet též soukromý kapitál mobilizovaný prostřednictvím dokončení unie kapitálových trhů (Evropský parlament, 2025b).

5.3.2 Úniková klauzule

Klíčovým nástrojem pro veřejné finance členských zemí je výše zmiňovaná **národní úniková doložka**. Ta umožňuje v letech 2025–2028 překročit dráhu čistých výdajů dodatečnými výdaji na obranu až o 1,5 % HDP. Na vyšší hodnoty by se pak už vztahovalo běžné posouzení souladu s pravidlem. Úniková klauzule je podmíněna tím, že výdaje přímo souvisejí s posilováním obranných kapacit a neohrožují střednědobou fiskální udržitelnost. Nový rámec tak umožňuje členským státům plnit své závazky v oblasti bezpečnosti bez rizika porušení pravidel Paktu o stabilitě a růstu a zároveň podporuje koordinované evropské úsilí v rámci dalších iniciativ. Tento přístup reflektuje proměnu fiskální politiky EU směrem k větší strategické odolnosti a schopnosti reagovat na aktuální geopolitické výzvy (Evropská rada, Rada EU, 2025a). EK předpokládá, že touto cestou by mělo být pro financování obrany vyčleněno úhrnem 650 mld. eur²² (EK, 2025f).

Na druhé straně je potřebné dodat, že aktivace únikové doložky takto brzy po zavedení nových fiskálních pravidel může vzbuzovat obavy, že pravidla nebudou vymáhána. To se týká zejména očekávání, že nedojde k zahájení žádných nových postupů při nadměrném schodku nebo že nedojde k eskalaci těch stávajících (Pench, 2025).

Mechanismus národní únikové doložky funguje tak, že členský stát požádá o její aktivaci a EK následně zhodnotí, zda byly splněny všechny tři nutné podmínky uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263. Za prvé musí existovat výjimečné okolnosti mimo kontrolu členského státu. Za druhé, tyto výjimečné okolnosti mimo kontrolu členského státu mají zásadní dopad na veřejné finance dotčeného členského státu. Za třetí, odchýlení se od dráhy výdajů stanovené Radou EU nebo od nápravné dráhy v rámci postupu při nadměrném schodku neohrožuje střednědobou fiskální udržitelnost.

Na základě tohoto posouzení předloží EK doporučení Radě EU, která hlasuje kvalifikovanou většinou²³. Rada EU musí stanovit, jak dlouho může doložka zůstat aktivována. Prodloužení platnosti únikové doložky je možné, pokud mimořádné okolnosti přetrvávají, ovšem vždy jen na 1 rok.

²² Analýza Evropského parlamentu (2025b) kritizuje odhadovanou výši jakožto značně nadsazenou. Realisticky se podle ní může jednat sotva o polovinu sumy, a to kvůli absenci velkých ekonomik včetně Francie, Itálie a Španělska. Důvodem může být vnímané riziko pádu do „dluhové pasti“ vyvolané reakcemi trhu bez ohledu na to, zda dočasné dodatečné dluhové financování obrany pravidla umožňují či nikoliv (Pench, 2025).

²³ Při běžné kvalifikované většině hlasů je potřeba, aby návrh podpořilo nejméně 55 % členských států (aktuálně 15 z 27), které zároveň zastupují alespoň 65 % obyvatelstva EU (Rada EU, 2024).

K 10. říjnu 2025 Rada EU povolila aktivaci národní únikové doložky pro 16 členských států – Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Řecko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko a poslední Německo.

5.3.3 Statistické zachycení výdajů na obranu

EU pro definici obranných výdajů používá klasifikaci funkčního členění vládních výdajů (COFOG), která zahrnuje zejména výdaje na vojenské vybavení, na vojenský i civilní personál ministerstev obrany, výdaje na civilní obranu, ale i vojenskou pomoc Ukrajině, či výdaje spojené s dobrovolnickými polovojenskými organizacemi financovanými ministerstvem obrany. COFOG vychází z výdajů v metodice Evropského systému národních a regionálních účtů, tedy na akruální bázi. Naproti tomu metodika Severoatlantické aliance (NATO, 2016) je založena na hotovostní bázi. V metodice NATO jsou výdaje na obranu definovány širěji, neboť zahrnují i vojenské důchody, vojenskou zdravotní péči (COFOG zahrnuje platy, ale nikoli zdravotní péči) a v některých případech výdaje na bezpečnostní síly, jako je policie nebo pobřežní stráž. Na straně druhé metodika NATO vylučuje civilní obranu či kapitálovou podporu zbrojnímu průmyslu, které COFOG zahrnuje. NATO rovněž nezahrnuje hotovostní a naturální podporu Ukrajiny (Evropský parlament, 2025a).

Obě metodiky jsou pro ČR i ostatní státy, které jsou současně členy NATO i EU, relevantní. Pro účely Paktu o stabilitě a růstu umožňují přímou identifikaci podílu vojenských výdajů na deficitu veřejných financí pouze údaje COFOG. V tomto ohledu slouží metodika NATO jakožto referenční rámec. Z hlediska srovnání výše jsou výdaje dle NATO obvykle vyšší, v některých zemích i dvojnásobně (Graf 5.3).

5.3.4 „Rozšířený“ kontrolní účet a obranné výdaje

Při aktivaci národní únikové doložky funguje poměrně specificky kontrolní účet. Státům s únikovou doložkou je zřízen „rozšířený“ kontrolní účet, který zaznamenává dodatečné výdaje na obranu a kumulativní zůstatek. Flexibilita odpovídá pojmu kumulované odchylky od dráhy čistých výdajů v důsledku zvýšení výdajů na obranu od referenčního roku. Čisté výdaje v období 2025–2028 mohou být vyšší než plán stanovený Radou maximálně o 1,5 % HDP. Přitom do této výše překročení

čistých výdajů se započítávají jen takové výdaje na obranu, které jsou vyšší než v referenčním roce. Tím je obvykle rok 2021 nebo 2024, jelikož se jedná o rok(y) bezprostředně předcházející mimořádným okolnostem, které vedly k aktivaci národní únikové doložky. Použití stejných referenčních let má zajistit rovné zacházení s členskými státy. Pro státy, které zvyšovaly výdaje na obranu již po roce 2021, tj. od začátku ruské agrese proti Ukrajině, je referenčním rokem 2021. Země, jejichž výdaje na obranu nerostly mezi rokem 2021 a 2024, mají referenční rok 2024 (EK, 2025d).

Fungování kontrolního účtu sleduje dvoufázový přístup. Nejprve jsou veškeré odchylky od doporučené dráhy zjištěny pro všechny členské státy a následně v případě výskytu kladné debetní odchylky od doporučené dráhy a aktivace národní únikové doložky „rozšířený“ kontrolní účet identifikuje, zda odchylka naplňuje podmínky národní únikové doložky. Odchylky mimo podmínky národní únikové doložky jsou zaznamenány jako debety. Odvození „rozšířeného“ kontrolního účtu obsahuje Box 2. Numerické příklady jsou dostupné v tabulkách 5.3 a 5.4.

Dle doporučení Rady EU budou mít obranné výdaje financované z úvěrů poskytnutých v rámci nástroje SAFE nárok na výše uvedenou flexibilitu automaticky.

Členské státy i Eurostat mají uloženo sestavovat a zveřejňovat údaje o výdajích vládních institucí na obranu dle metodiky COFOG, zejména by se mělo vycházet z kategorií podle COFOG oddílu Obrana. Rada EU však ve svém doporučení také uvádí, že by nad toto měla být také vzata v potaz definice obranných výdajů dle NATO a měl by být ponechán prostor pro řešení problémů vyvstávajících z odlišností vykazovacích metodik COFOG a NATO.

V doporučení Rady EU je pamatováno také na situace, kdy se členský stát v době aktivované národní únikové doložky zaváže ke smlouvě na vojenské vybavení, ale k plnění těchto smluv s dopady na veřejné finance může dojít až po skončení tohoto období. Flexibilita poskytnutá v rámci národní únikové doložky by se tedy měla vztahovat rovněž na obranné výdaje spojené s pozdějším plněním za předpokladu, že příslušné smlouvy byly podepsány během období aktivace doložky a že tyto odložené výdaje na obranu zůstanou pod výše uvedeným celkovým limitem.

Box 2: Praktický výpočet kumulovaného salda „rozšířeného“ kontrolního účtu

Praktický výpočet kumulovaného salda „rozšířeného“ kontrolního účtu po flexibilitě (relevantní je zde pouze kumulované saldo) vypadá následovně:

1. „Rozšířený“ kontrolní účet vykazuje celkové výdaje na obranu v procentech HDP.

2. **Výpočet flexibility vzniklé z nárůstu výdajů na obranu:**

$$FXD = DE - DE_{ref}.$$

Kde:

FXD = flexibilita daná nárůstem výdajů na obranu

DE = výdaje na obranu

DE_{ref} = výdaje na obranu v referenčním roce (2021, nebo 2024).

Flexibilita se smí pohybovat pouze v intervalu 0–1,5 % HDP včetně.

3. **Kumulované saldo po uplatnění flexibility = CBFX – FXD.**

Kde:

CBFX = kumulované saldo po uplatnění flexibility

- Zvýšení obranných výdajů nad kumulovaných 1,5 % HDP potom zhoršuje výsledky „rozšířeného“ kontrolního účtu. (Technicky jsou celé tyto výdaje již propsány do klasického kontrolního účtu, v rozšířeném kontrolním účtu se pak projeví kumulovaný „nadbytek“ nad 1,5 %).

Ilustrativní výpočet s konkrétními čísly obsahuje Tabulka 5.3.

Výpočet kumulovaného salda „rozšířeného“ kontrolního účtu ovšem může být trochu komplikovanější v případě, že se jedná o členské státy **s uplatněnými ochrannými opatřeními pro udržitelnost dluhu či pro odolnost schodku** podle čl. 7 a 8 nařízení 2024/1263. Postupuje se stejně jako výše s tím rozdílem, že:

1. **Je třeba navíc spočítat flexibilitu získanou odstraněním ochranných opatření.**

$$CFRSG = (\Delta NESG - \Delta NEREU) * NE_{nonDRM}(t-1) / 100 + CFRSG(t-1).$$

Kde:

CFRSG = kumulovaná flexibilita získaná odstraněním ochranných opatření

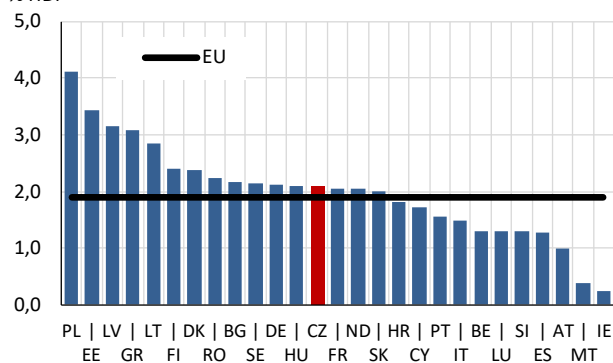
Pro další výpočet se používá flexibilita získaná odstraněním ochranných opatření vyjádřená jako % nominálního HDP.

2. **Kumulované saldo po uplatnění (obou) flexibilit = CB – CFRSG – FXD.**

Ilustrativní výpočet s konkrétními čísly obsahuje Tabulka 5.4.

Graf 5.1: Výdaje na obranu ve státech EU/NATO (2024)

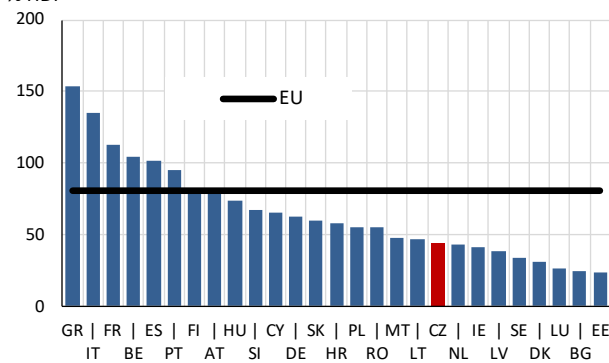
% HDP



Zdroj: NATO (2025).

Graf 5.2: Veřejný dluh v EU (2024)

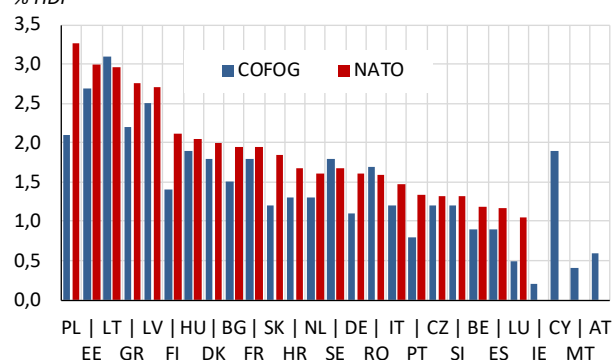
% HDP



Zdroj: Eurostat (2025a).

Graf 5.3: Výdaje na obranu – srovnání metodiky COFOG a NATO (2023)

% HDP

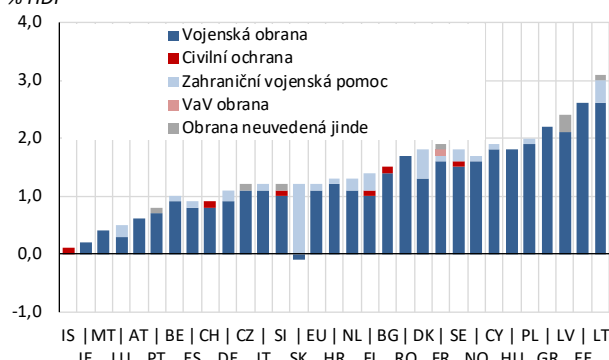


Pozn.: Srovnání se vztahuje k roku 2023, tj. poslednímu roku, ke kterému dostupná data za COFOG. Řazeno dle metodiky NATO sestupně.

Zdroj: Eurostat (2025a), NATO (2025).

Graf 5.4: Struktura obranných výdajů dle metodiky COFOG (2023)

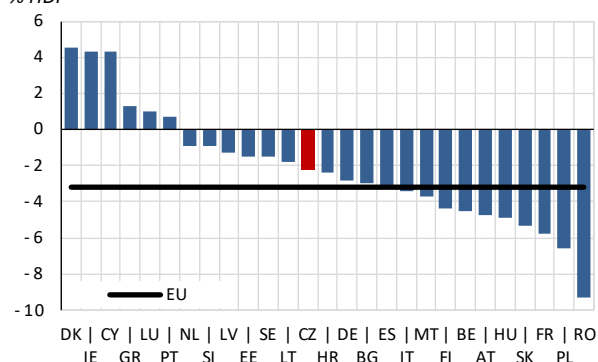
% HDP



Pozn.: Záporná částka pro Slovensko v kategorii „vojenská obrana“ v hrubé tvorbě kapitálu a celkových výdajích v roce 2023 odráží prodej dlouhodobého majetku darovaného jako zahraniční vojenská pomoc. Zdroj: Eurostat (2025a).

Graf 5.5: Saldo veřejných financí v EU (2024)

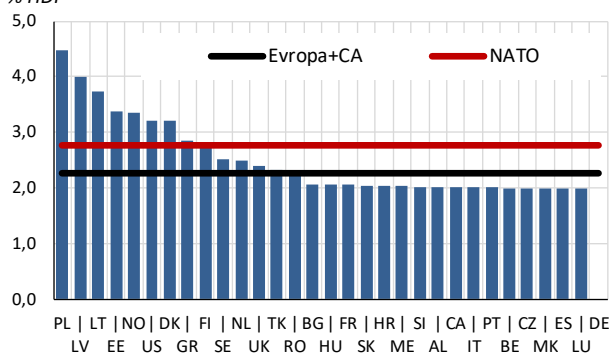
% HDP



Zdroj: Eurostat, (2025a).

Graf 5.6: Obranné výdaje dle NATO (2025)

% HDP



Pozn.: Pro Německo a Portugalsko jsou užita data za rok 2024.

Zdroj: NATO (2025).

Tabulka 5.1: Výpočet čistých výdajů a pohybů kontrolního účtu

Akce	Popis prováděných akcí
Pozorované čisté výdaje	
Celkové výdaje	
– úrokové výdaje	
– výdaje spojené s cyklickou nezaměstnaností	
– výdaje financované EU	
– národní financování programů EU	
– jednorázové výdaje	
= Čisté výdaje před diskrečními příjmovými opatřeními (DRM)	
Změna v čistých výdajích před DRM	
– DRM	
= Meziroční změna v čistých výdajích (po DRM)	
Meziroční a kumulované odchylky	
Růst čistých výdajů	Meziroční změna čistých výdajů/čisté výdaje před DRM za předchozí rok
Meziroční odchylka (abs.)	Rozdíl skutečného a doporučeného růstu čistých výdajů dělený čistými výdaji před DRM za předchozí rok
Kumulovaná odchylka	Sčítá se meziroční hodnota roku t s kumulovanými hodnotami za předchozí období
Kontrolní účet	
Meziroční saldo	Poměr meziroční odchylky k nominálnímu HDP
Kumulované saldo	Poměr kumulované odchylky k nominálnímu HDP
„Rozšířený“ kontrolní účet	
Doporučený růst čistých výdajů po zrušení ochranných opatření	
Flexibilita plynoucí ze zrušení ochranných opatření (kumulovaná)	K rozdílu doporučeného růstu čistých výdajů po odstranění ochr. opatření a téhož s ochr. opatřeními následně vynásobeného setinou čistých výdajů před DRM za předešlý rok se přičte hodnota za minulý rok
Flexibilita plynoucí ze zrušení ochranných opatření	Hodnota kumulované flexibility v poměru k HDP
Výdaje na obranu	% HDP
Flexibilita plynoucí z navýšení výdajů na obranu	Smí nabýt maximálně 1,5 % HDP. Rozdíl obranných výdajů se určuje fixně pro rok 2021, nebo v případě i tehdejšího růstu výdajů na obranu se použije rok 2024
Kumulovaný zůstatek po flexibilitě	Rozdíl kumulovaného salda, flexibility plynoucí z zrušení ochranných opatření a flexibility plynoucí z navýšení výdajů na obranu

Tabulka 5.2: Kategorie obranných produktů a zařízení podporovaných v rámci nástroje SAFE

Kategorie jedna	Kategorie dvě
munice a raketové střely	protivzdušná a protiraketová obrana
dělostřelecké systémy, včetně schopností provádět přesné údery na velkou vzdálenost	námořní hladinové a podvodní schopnosti
schopnosti pozemního boje a jejich podpůrné systémy, včetně vybavení vojáků a pěchotních zbraní	drony jiné než malé (NATO třída 2 a 3) a související protidronové systémy
malé drony (NATO třída 1) a související protidronové systémy	strategické podpůrné schopnosti, mimo jiné strategická vzdušná přeprava, doplňování paliva za letu, systémy C4ISTAR, jakož i kosmické prostředky a služby
ochrana kritické infrastruktury	ochrana kosmických prostředků
kybernetická oblast	umělá inteligence
vojenská mobilita, včetně kontramobility	elektronický boj

Zdroj: Nařízení Rady (EU) 2025/1106 ze dne 27. května 2025, kterým se zřizuje nástroj Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE) prostřednictvím posílení evropského obranného průmyslu.

Tabulka 5.3: Odvození „rozšířeného“ kontrolního účtu – členský stát bez uplatněných ochranných opatření

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kontrolní účet									
Pozorované čisté výdaje									
Celkové výdaje	<i>bil.; (1)</i>			48,1	49,4	50,7	52,0	53,4	54,8
Úrokové výdaje	<i>bil.; (2)</i>			1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na dávky v nezam.	<i>bil.; (3)</i>			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výdaje na programy EU	<i>bil.; (4)</i>			4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Kofinancování projektů EU	<i>bil.; (5)</i>			1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Jednorázová opatření	<i>bil.; (6)</i>			0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Čisté výdaje (před DRM)	<i>bil.; (7)= (1)-(2)-(3)-(4)-(5)-(6)</i>			41,8	43,1	44,4	45,7	47,1	48,5
Změna v čistých výdajích před DRM	<i>bil.; (8)= (7t)-(7t-1)</i>			1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
DRM (roční přírůstkový dopad, bez jednorázových opatř.	<i>bil.; (9)</i>			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Meziroční změna v čistých výdajích (po DRM)	<i>bil.; (10)= (8)-(9)</i>			1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Meziroční a kumulované odchylky									
Pozorovaný růst čistých výdajů	<i>% změna; (11)= (10t)/(7t-1)</i>			3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Doporučený růst čistých výdajů	<i>% změna; (12)</i>			2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Meziroční odchylka	<i>bil.; (13)= ((11)-(12))/100*(7)</i>			0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Kumulovaná odchylka	<i>bil.; (14)= (14t-1) + (13t)</i>			0,2	0,4	0,7	0,9	1,1	1,1
Nominální HDP	<i>bil.; (15)</i>			105,1	107,7	110,4	113,1	116,0	118,9
Kontrolní účet									
Meziroční saldo (13/15)	<i>% HDP; (16)= (13)/(15)</i>			0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Kumulované saldo (14/15)	<i>% HDP; (17)= (14)/(15)</i>			0,2	0,4	0,6	0,8	1,0	1,0
„Rozšířený“ kontrolní účet									
Doporučená dráha čistých výdajů po odstranění ochranných opatření	<i>% změna; (18)</i>			2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Flexibilita z odstranění ochranných opatření (kumulovaná)	<i>bil.; (19)= ((18)-(12)) x (7t-1) / 100 + (19t-1)</i>			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Flexibilita z odstranění ochranných opatření	<i>% HDP; (20)= (19)/(15)*100</i>					0,0	0,0	0,0	0,0
Obranné výdaje	<i>% HDP; (21)</i>	1,6	1,7	1,8	2,0	2,2	2,4	2,6	2,8
Flexibilita z navýšení obranných výdajů	<i>% HDP; (22)= (21) - (21_{2021/24}); (22) ∈ <0;1,5></i>					0,6	0,8	1,0	1,2
Kumulované saldo po flexibilitě	<i>% HDP; (23)= (17)-(20)-(22)</i>					-0,2	-0,2	-0,2	-0,2

Pozn.: Veličina „doporučená dráha čistých výdajů po odstranění ochranných opatření“ je zjišťována EK podle toho, jestli pouhá kritéria dle rizikovosti dluhu (např. setrvání schodku pod 3 % ve střednědobém horizontu) zároveň zajistí plnění ochranných opatření. Pokud ano, potom „doporučený růst čistých výdajů po odstranění ochranných opatření“ se shoduje s dráhou čistých výdajů, kterou stanoví Rada (např. u obojího je dráha 2,5 %). Ovšem pokud by dráha čistých výdajů založená na fiskálních rizicích (např. 2,7 %) nestačila k plnění ochranných opatření, potom ČS ji ve fiskálně-strukturálním plánu musí zpřísnit (např. na 2,5 %). EK je povinna vést kontrolní účet a zjistí obě veličiny na základě vyhodnoceního FSP. ČR bude mít obě hodnoty stejné, protože ochranná opatření pro ni nejsou zavazující.

Zdroj: EK. Úprava MF ČR

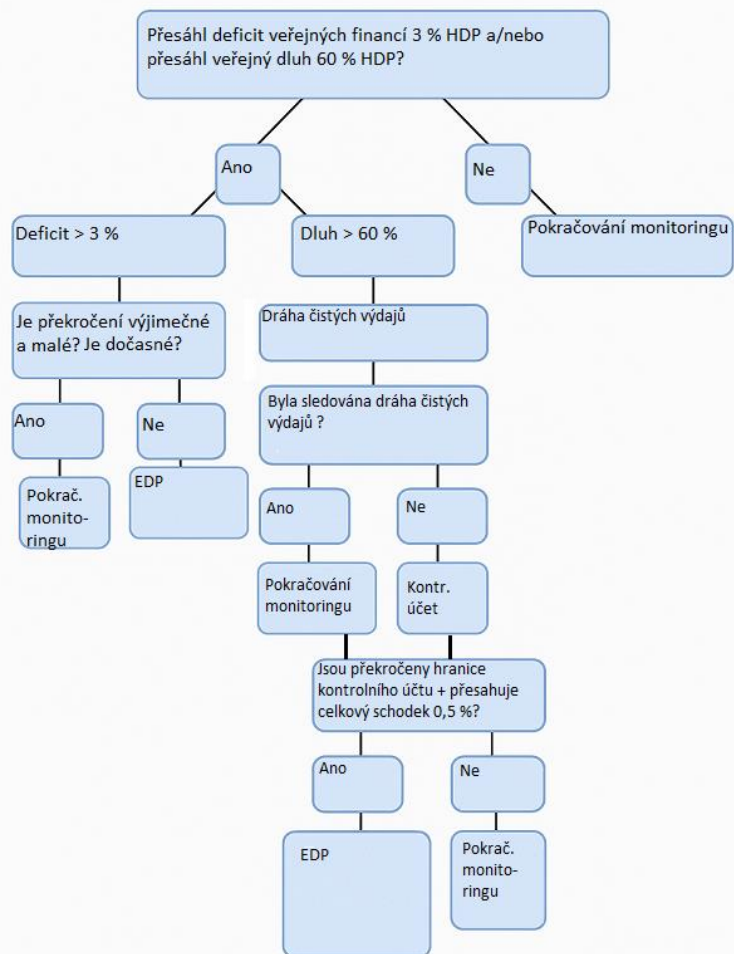
Tabulka 5.4: Odvození „rozšířeného“ kontrolního účtu – členský stát bez uplatněných ochranných opatření

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kontrolní účet									
Pozorované čisté výdaje									
Celkové výdaje	<i>bil.; (1)</i>			48,3	49,4	51,0	52,7	54,4	56,2
Úrokové výdaje	<i>bil.; (2)</i>			1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na dávky v nezam.	<i>bil.; (3)</i>			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výdaje na programy EU	<i>bil.; (4)</i>			4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Kofinancování projektů EU	<i>bil.; (5)</i>			1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Jednorázová opatření	<i>bil.; (6)</i>			0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Čisté výdaje (před DRM)	<i>bil.; (7)= (1)-(2)-(3)-(4)-(5)-(6)</i>			42,0	43,1	44,7	46,4	48,1	49,9
Změna v čistých výdajích před DRMs	<i>bil.; (8)= (7)-(7t-1)</i>				1,1	1,6	1,7	1,7	1,8
DRM (roční přírůstkový dopad, bez jednorázových opatř.	<i>bil.; (9)</i>				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Meziroční změna v čistých výdajích (po DRM)	<i>bil.; (10)= (8)-(9)</i>				1,1	1,6	1,7	1,7	1,8
Meziroční a kumulované odchylky									
Pozorovaný růst čistých výdajů	<i>% změna; (11)= (10t)/(7t-1)</i>				2,5	3,8	3,8	3,8	3,7
Doporučený růst čistých výdajů	<i>% změna; (12)</i>				2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Meziroční odchylka	<i>bil.; (13)= ((11)-(12))/100*(7)</i>				0,0	0,6	0,6	0,6	0,6
Kumulovaná odchylka	<i>bil.; (14)= (14t-1) + (13t)</i>				0,0	0,6	1,1	1,7	2,3
Nominální HDP	<i>bil.; (15)</i>			105,1	107,7	110,4	113,1	116,0	118,9
Kontrolní účet									
Meziroční saldo (13/15)	<i>% HDP; (16)= (13)/(15)</i>				0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Kumulované saldo (14/15)	<i>% HDP; (17)= (14)/(15)</i>				0,0	0,5	1,0	1,5	1,9
„Rozšířený“ kontrolní účet									
Doporučená dráha čistých výdajů po odstranění ochranných opatření	<i>% změna; (18)</i>				2,5	2,5	2,7	2,7	2,5
Flexibilita z odstranění ochranných opatření (kumulovaná)	<i>bil.; (19)= ((18)-(12)) x (7t-1) / 100 + (19t-1)</i>				0,0	0,0	0,1	0,2	0,2
Flexibilita z odstranění ochranných opatření	<i>% HDP; (20)= (19)/(15)*100</i>					0,0	0,1	0,2	0,2
Obranné výdaje	<i>% HDP; (21)</i>	2,0	2,0	2,0	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0
Flexibilita z navýšení obranných výdajů	<i>% HDP; (22)= (21) - (21_{2021/24}); (22) ∈ <0;1,5></i>					0,5	1,0	1,5	1,5
Kumulované saldo po flexibilitě	<i>% HDP; (23)= (17)-(20)-(22)</i>					0,0	-0,1	-0,2	0,3

Pozn.: Veličina „doporučená dráha čistých výdajů po odstranění ochranných opatření“ je zjišťována EK podle toho, jestli pouhá kritéria dle rizikosti dluhu (např. setrvání schodku pod 3 % ve střednědobém horizontu) zároveň zajistí plnění ochranných opatření. Pokud ano, potom „doporučený růst čistých výdajů po odstranění ochranných opatření“ se shoduje s dráhou čistých výdajů, kterou stanoví Rada (např. u obojího je dráha 2,5 %). Ovšem pokud by dráha čistých výdajů založená na fiskálních rizicích (např. 2,7 %) nestačila k plnění ochranných opatření, potom ČS ji ve fiskálně-strukturálním plánu musí zpřísnit (např. na 2,5 %). EK je povinna vést kontrolní účet a zjistit obě veličiny na základě vyhodnoceného FSP. ČR bude mít obě hodnoty stejné, protože ochranná opatření pro ni nejsou zavazující.

Zdroj: EK. Úprava MF ČR.

Grafika 5.1 Zjednodušené schéma nadměrného veřejného dluhu a deficitu v novém fiskálním rámci EU



Pozn.: U schodkového i dluhového kritéria nemusí k zahájení postupu při nadměrném schodku dojít automaticky, mimo jiné totiž záleží i na vyhodnocení relevantních faktorů.

Zdroj: Kangasräsäsiö, 2025; úprava MFČR.

Přehled literatury a použitých zdrojů

- Boivin, N. a Darvas, Z. (2025): The European Union's new fiscal framework: a good start, but challenges loom. Buegel, 17. února 2025. [cit. 03.10.2025], <<https://www.bruegel.org/policy-brief/european-unions-new-fiscal-framework-good-start-challenges-loom>>.
- ČNB (2025): Systém časových řad ARAD. Praha, Česká národní banka, 31.10.2025 [cit. 31.10.2025], <<https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home>>.
- ČSÚ (2025a): Čtvrtletní národní účty. Praha, Český statistický úřad, 1.10.2025 [cit. 23.10.2025], <https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr>.
- ČSÚ (2025b): Sektor vládních institucí, vládní deficit a dluh. Praha, Český statistický úřad, 2.10.2025 [cit. 23.10.2025], <https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_gov>.
- ČSÚ (2025c): Předběžný odhad HDP - 3. čtvrtletí 2025 Praha, Český statistický úřad, 31.10.2025 [cit. 31.10.2025], <<https://csu.gov.cz/rychle-informace/predbezny-odhad-hdp-3-ctvrtleti-2025>>.
- Da Costa Cabral, N. (2023): The New European Fiscal Framework: Ruling out Fiscal Policies or What else? Lisabon, Conselho das Finanças Públicas, Occasional Paper no. 01/2023, říjen 2023. <<https://www.cfp.pt/en/publications/other-publications/the-new-european-fiscal-framework-ruling-out-fiscal-policies-or-what-else>>.
- Doporučení Rady EU, kterým se Česku umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou podle nařízení (EU) 2024/1263 (aktivace národní únikové doložky).
- ECB (2025): Interest Rate Statistics. Evropská centrální banka, 12. října 2025 [cit. 18.10.2025], <<https://www.ecb.europa.eu/stats/money/long/html/index.en.html>>.
- EK (2023): The 2024 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies, Brusel, Evropská komise, Institutional Paper 148, listopad 2023, ISBN 978-92-68-04232-8 (on-line), [cit. 23.10.2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-underlying-assumptions-and-projection-methodologies_en>.
- EK (2024a): Fiscal governance database. Brusel, Evropská komise, listopad 2024. [cit. 22.09.2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-databases/fiscal-governance-database_en>.
- EK (2024b): Debt Sustainability Monitor. Lucemburk, Evropská komise, Institutional Paper 271, březen 2024. [cit. 10.10.2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en>.
- EK (2024c): 2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022–2070). Brusel, Evropská komise, Institutional Paper 279, duben 2024, ISBN 978-92-68-13780-2 (online). [cit. 23.10.2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en>.
- EK (2025a): AMECO Database. Brusel, Evropská komise, 15. 5. 2025. [cit. 23.10.2025], <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/macro-economic-database-ameco/ameco-database_en>.
- EK (2025b): 2024 Ageing Report - Country Fiche Czechia (2025 update). Brusel, Evropská komise, duben 2025, [cit. 21. 10. 2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/f6fd1e81-2434-4729-bc36-28f9e6a79eb9_en?filename=CZ_final_2025.pdf>.
- EK (2025c): White Paper for European Defence – Readiness 2030. Brusel, Evropská komise, březen 2025. [cit. 30.10.2025], <https://commission.europa.eu/document/download/e6d5db69-e0ab-4bec-9dc0-3867b4373019_en?filename=White%20paper%20for%20European%20defence%20%E2%80%93%20Readiness%202030.pdf>.
- EK (2025d): COMMUNICATION FROM THE COMMISSION: Accommodating increased defence expenditure within the Stability and Growth Pact, C(2025) 2000 final. Brusel, Evropská komise, 19. března 2025.
- EK (2025e): Rozpočet EU na období 2028–2034. Brusel, 2025. [cit. 24.09.2025], <https://commission.europa.eu/topics/budget/eu-budget-2028-2034-explained_cs>.

- EK (2025f): Questions and answers on ReArm Europe Plan/Readiness 2030. Brusel, Evropská komise, březen 2025. [cit. 25.08.2025], <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_25_790>.
- EK (2025g): 2025 European Semester: Country Reports. Brusel, Evropská komise, červen 2025. [cit. 01.11.2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2025-european-semester-country-reports_en>.
- EK (2025h): SAFE | Security Action for Europe. Brusel, Evropská komise, 2025. [cit. 31.10.2025], <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/safe-security-action-europe_en>.
- EK (2025a): AMECO Database. Brusel, Evropská komise, 15. 5. 2025 [cit. 23.10.2025], <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/macro-economic-database-ameco/ameco-database_en>.
- Eurostat (2023): Population Projections. Lucemburk, Eurostat, červen 2023 [cit. 21.10.2025], <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=proj>.
- Eurostat (2025a): Eurostat Database. Lucemburk, Eurostat, říjen 2025 [cit. 23.10.2025], <<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>>.
- Eurostat (2025b): Excessive Deficit Procedure Notification Tables. Lucemburk, Eurostat, říjen 2025 [cit. 23.10.2025], <<https://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>>.
- Evropská rada, Rada EU (2025a): Fiskální pravidla EU k podpoře výdajů na obranu. Brusel, Evropská rada, Rada EU, červenec 2025. [cit. 25.07.2025], <<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-fiscal-rules-supporting-defence-expenditure-nec/>>.
- Evropská rada, Rada EU (2025b): National escape clause for defence expenditure. Brusel, Evropská rada, Rada EU, červenec 2025. [cit. 01.11.2025], <<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/national-escape-clause-for-defence-expenditure-nec/>>.
- Evropský parlament (2025a): EU Member States' defence budgets. Štrasburk, Brusel, Lucemburk, Evropský parlament 2025. [cit. 30.07.2025], <[www.europarl.europa.eu/FRegData%2Fetudes%2FATAG%2F2025%2F772846%2FEPRS_ATA\(2025\)772846_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/FRegData%2Fetudes%2FATAG%2F2025%2F772846%2FEPRS_ATA(2025)772846_EN.pdf)>.
- Evropský parlament (2025b): Implementing defence financing and spending under the Economic Governance Framework. Štrasburk, Brusel, Lucemburk, Evropský parlament, květen 2025. [cit. 25.08.2025], <[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document/ECTI_IDA\(2025\)764381](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document/ECTI_IDA(2025)764381)>.
- Günaydin, İ. a Eser L.Y. (2009): Maliye Politikasındaki Yeni Trend: Mali Kurallar. Maliye Dergisi, 156, 2009, 51–65. [cit. 11.09.2025], <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/04.lhsan_.Gunaydin_Levent.Yahya_.Eser_.pdf>.
- Kangasrääsio, S. (2025): How do the EU fiscal rules work? Helsinki, National Audit Office of Finland, březen 2025. [cit. 29.08.2025], <<https://www.vtv.fi/en/blog/how-do-the-eu-fiscal-rules-work/>>.
- Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie 2012/C 326/01.
- Kopits, G. (2001): Fiscal Rules: Useful Policy Framework or Unnecessary Ornament? IMF Working Paper WP/01/145. MMF, září 2001. [cit. 03.11.2025], <<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Fiscal-Rules-Useful-Policy-Framework-or-Unnecessary-Ornament-15370>>.
- Lang, L., Marval, J. a Nepožitková, M. (2018): Jednorázové a přechodné operace. Praha, Ministerstvo financí ČR, 2018. [cit. 09.10.2025], <https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Odborne-vyzkumy_Studie_2018-12_Jednorazove-a-prechodneoperace.pdf>.
- Ljungman, G. (2008): Fiscal Rules - Beneficially Binding? MMF, leden 2008. [cit. 03.11.2025], <<https://blog-pfm.imf.org/en/pfmblog/2008/02/fiscal-rules>>.
- MF ČR (2014): Makroekonomická predikce ČR (duben 2014). Praha, Ministerstvo financí ČR, duben 2014, ISSN 1804-7971 (on-line). [cit. 02.11.2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2014/makroekonomicka-predikce-duben-2014-17576>>.
- MF ČR (2024a): Fiskální výhled ČR (listopad 2024). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2024, ISSN 1804-7998 (on-line). [cit. 25.07.2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/fiskalni-prognoza-a-fiskalni-vyhled/2024/fiskalni-vyhled-cr-listopad-2024-57688>>.

- MF ČR (2024b): Odlišnosti metod odhadu potenciálu: metoda MF vs. metoda EK. Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2024.
- MF ČR (2024c): Fiskálně-strukturální plán České republiky pro období 2025 až 2028. Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2024, ISBN 978-80-7586-078-1, (on-line). [cit. 17. 10. 2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/konvergenční-program/2024/fiskálně-strukturální-plan-ceske-republiky-pro-obd-57403>>.
- MF ČR (2025a): Fiskální prognóza ČR – květen 2025. Praha, Ministerstvo financí ČR, květen 2025, ISBN 978-80-7586-086-6 (on-line). [cit. 23.10.2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/fiskální-prognóza-a-fiskální-výhled/2025/fiskální-prognóza-cr-kveten-2025-59931>>.
- MF ČR a NRR (2024): Metodika odvození výdajových rámců státního rozpočtu a státních fondů, metodické kompendium. Praha, Ministerstvo financí ČR, Národní rozpočtová rada, 2024, čtvrté aktualizované vydání, ISBN 978-80-7586-068-2 (on-line). [cit. 19.10.2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/metodiky/2024>>.
- MF ČR (2015): Fiskální výhled ČR (listopad 2015). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2015, ISSN 1804-7998 (on-line). [cit. 21.10.2025], <https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-fiskální-výhled_2015-Q4_Fiskální-výhled-listopad-2015.pdf>.
- MF ČR (2025b): Makroekonomická predikce ČR (listopad 2025). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2025, ISSN 1804-7971 (on-line). [cit. 31.10.2025], <https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-ekonomická-predikce_2025-Q4_Makroekonomická-predikce-listopad-2025.pdf>.
- MF ČR (2025c): Plnění státního rozpočtu ČR za říjen 2025. Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2025, [cit. 1.11.2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2024/pokladni-plneni-sr-57563>>.
- MF ČR (2025d): Hotovostní toky a saldo hospodaření ZP (měsíční). Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2025, [cit. 31.10.2025], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/rozpocetove-ramce-statisticke-informace/fiskální-udaje/fondy-socialního-zabezpečení/zdravotní-pojistovny/2024/hotovostní-toky-a-saldo-hospodareni-zp-m-55054>>.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024, o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97.
- Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.
- Nařízení Rady (ES) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Rady (EU) 2024/1264 ze dne 29. dubna 2024, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.
- Nařízení Rady (EU) 2025/1106 ze dne 27. května 2025, kterým se zřizuje nástroj Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE) prostřednictvím posílení evropského obranného průmyslu.
- Nařízení vlády č. 282/2024 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2023, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2023, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2025, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2025 a částky zvýšení za vychované dítě pro rok 2025 a o zvýšení důchodů v roce 2025.
- Nařízení vlády č. 283/2024 Sb., o zvýšení příplatků k důchodu v roce 2025.
- Nařízení vlády č. 285/2024 Sb., o koeficientu pro výpočet minimální mzdy v roce 2025 a 2026.
- Nařízení vlády č. 299/2024 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši sazeb mýtného, slevě na mýtném a výši odměny za poskytování evropské služby elektronického mýtného, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 327/2025 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši sazeb mýtného, slevě na mýtném a výši odměny za poskytování evropské služby elektronického mýtného, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 364/2025 Sb., o zvýšení příplatků k důchodu v roce 2026.
- Nařízení vlády č. 365/2025 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2024, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2024, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu

pro rok 2026, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2026, nejnižších částek procentních výměr důchodů pro rok 2026 a o zvýšení důchodů v roce 2026.

Nařízení vlády č. 40/2024 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši časových poplatků, sazeb mýtného, slevy na mýtném a o postupu při uplatnění slevy na mýtném, ve znění nařízení vlády č. 479/2020 Sb.

Nařízení vlády č. 466/2024 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 471/2024 Sb., o nejvyšší částce příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce.

Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik, ve znění pozdějších předpisů.

NATO (2016): NATO ACCOUNTING FRAMEWORK: Note by the Deputy Secretary General DOCUMENT C-M(2016)0023.

NATO (2025): Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2025). Brusel, Severoatlantická aliance, 28. srpna 2025. [cit. 19.09.2025], <https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_237171.htm>.

OZNÁMENÍ Pokyny pro členské státy k požadavkům na informace pro střednědobé fiskálně-strukturální plány a výroční zprávy o pokroku (C/2024/3975).

Papunen, A. (2024): The European Council and the economic governance review, Briefing, European Council in Action, EPRS | European Parliamentary Research Service. Brusel, březen 2024, [cit. 15. 10. 2024], <[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2024\)757789](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)757789)>.

Pench, L. (2025): European Union fiscal rules: it's already time to reform the reform. Brusel, Bruegel, červenec 2025. [cit. 27.08.2025], <<https://www.bruegel.org/analysis/european-union-fiscal-rules-its-already-time-reform-reform>>.

Pirdal, B. (2017): A Comparative Analysis of Fiscal Rules and Independent Fiscal Agencies. Journal of Economics & Administrative Sciences. Prosinec 2017, č. 19 v. 2, s. 1–12.

Rada EU (2024): Kvalifikovaná většina. Brusel, Rada EU, červen 2024. [cit. 25.07.2025], <<https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/voting-system/qualified-majority/>>.

Směrnice Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států.

Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států.

Usnesení vlády ČR ze dne 30. dubna 2025 č. 315 k Rozpočtové strategii sektoru veřejných institucí ČR na léta 2026–2028 a Konvergenčnímu programu České republiky (duben 2025).

Usnesení vlády ČR ze dne 30. září 2025 č. 717 k návrhu zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2026 a střednědobého výhledu státního rozpočtu České republiky na léta 2027 a 2028.

Usnesení vlády ČR ze dne 30. září 2025 č. 718 k návrhu rozpočtu Státního fondu podpory investic na rok 2026 a střednědobého výhledu na roky 2027–2028.

Wieland, V. (2024): Debt Sustainability Analysis: Assessing its Use in the EU's New Fiscal Rules. Brusel, Evropský parlament, prosinec 2024. [cit. 09.10.2025], <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2024/760273/IPOL_STU\(2024\)760273_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2024/760273/IPOL_STU(2024)760273_EN.pdf)>.

Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 120/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 151/2025 Sb., o dávkách státní sociální pomoci.

Zákon č. 152/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o dávkách státní sociální pomoci.

Zákon č. 176/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o podpoře bydlení.

Zákon č. 177/2023 Sb., o financování obrany České republiky a o změně zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o financování obrany).

Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 214/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 321/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění zákona č. 417/2024 Sb.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti správy daní a působnosti Celní správy České republiky, zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 69/2010 Sb., o vlastnictví letiště Praha-Ruzyně.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 242/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 270/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 30/2024 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Zákon č. 321/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 323/2025 Sb., o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele.

Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

Zákon č. 360/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele.

Zákon č. 366/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 38/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 407/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 416/2023 Sb., o dorovnávacích daních pro velké nadnárodní skupiny a velké vnitrostátní skupiny.

Zákon č. 417/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 417/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 461/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 462/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří.

Zákon č. 57/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 212/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 71/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

A Tabulková příloha

Údaje za sektor vládních institucí v metodice ESA 2010 jsou konsolidovány na příslušné úrovni.

Tabulka A.1: Příjmy sektoru vládních institucí

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Celkové příjmy	<i>mld. Kč</i>	1 909	1 940	2 068	2 245	2 394	2 366	2 528	2 814	3 060	3 290
	<i>změna v %</i>	8,4	1,6	6,6	8,6	6,6	-1,2	6,8	11,3	8,7	7,5
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	<i>mld. Kč</i>	354	385	416	458	491	485	469	538	612	684
	<i>změna v %</i>	5,6	8,8	8,0	10,1	7,0	-1,0	-3,5	14,9	13,7	11,8
Sociální příspěvky ¹⁾	<i>mld. Kč</i>	663	703	760	834	895	909	1 013	1 084	1 169	1 270
	<i>změna v %</i>	5,5	6,1	8,0	9,8	7,3	1,6	11,4	7,0	7,8	8,6
Daně z výroby a dovozu ²⁾	<i>mld. Kč</i>	562	587	626	647	688	651	705	767	806	857
	<i>změna v %</i>	9,5	4,4	6,7	3,4	6,3	-5,3	8,2	8,8	5,0	6,4
Kapitálové daně ³⁾	<i>mld. Kč</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>změna v %</i>	10,0	54,5	70,6	-24,1	-45,5	191,7	-40,0	19,0	-8,0	4,3
Důchody z vlastnictví	<i>mld. Kč</i>	37	37	30	35	32	34	36	76	96	83
	<i>změna v %</i>	-0,4	0,8	-17,9	14,3	-7,5	5,6	5,0	112,8	26,1	-13,1
Úroky	<i>mld. Kč</i>	7	6	5	8	11	10	8	42	57	52
	<i>změna v %</i>	-21,4	-7,9	-19,7	66,7	40,4	-16,5	-13,9	410,2	35,0	-7,7
Ostatní důchody z vlastnictví	<i>mld. Kč</i>	30	31	26	27	21	24	28	34	39	31
	<i>změna v %</i>	5,8	2,7	-17,6	4,3	-22,2	17,8	12,4	23,6	15,0	-20,9
Prodeje ⁴⁾	<i>mld. Kč</i>	154	157	162	174	186	181	194	221	241	252
	<i>změna v %</i>	2,2	1,9	3,4	7,1	7,1	-2,6	6,8	14,1	9,2	4,2
Ostatní běžné transfery a dotace	<i>mld. Kč</i>	49	40	40	51	53	51	56	62	66	72
	<i>změna v %</i>	15,1	-18,5	1,5	25,9	4,9	-3,6	8,6	11,1	6,1	10,0
Investiční dotace	<i>mld. Kč</i>	81	23	26	42	44	49	50	60	63	64
	<i>změna v %</i>	66,6	-72,1	15,4	60,4	5,2	10,4	3,8	18,0	6,4	0,7
Ostatní kapitálové transfery	<i>mld. Kč</i>	9	8	6	4	5	5	5	6	7	7
	<i>změna v %</i>	92,3	-6,1	-21,3	-40,9	20,7	4,8	5,3	16,7	14,6	6,8

¹⁾ Povinné i dobrovolné platby zaměstnavatelů (ve prospěch svých zaměstnanců), zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a samoplátců orgánům sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám.

²⁾ Povinné platby, které výrobní jednotky musí platit státu a které se týkají výrobní činnosti či dovozu a/nebo použití výrobních faktorů (např. daň z přidané hodnoty, spotřební daně aj.).

³⁾ Nepravidelné platby ve prospěch vládních institucí z hodnoty majetku, aktiv nebo čistého jmění jednotky.

⁴⁾ Jedná se o součet tržní produkce, produkce pro vlastní konečné užití a plateb za ostatní netržní služby sektoru vládních institucí.
Zdroj: ČSÚ (2025b).

Tabulka A.2: Daňové příjmy sektoru vládních institucí

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Daně a sociální příspěvky celkem	<i>mld. Kč</i>	1 579	1 675	1 802	1 940	2 074	2 046	2 187	2 390	2 587	2 812
	<i>změna v %</i>	6,9	6,1	7,6	7,6	6,9	-1,3	6,9	9,3	8,3	8,7
Běžné daně z důchodů a jiné	<i>mld. Kč</i>	354	385	416	458	491	485	469	538	612	684
	<i>změna v %</i>	5,6	8,8	8,0	10,1	7,0	-1,0	-3,5	14,9	13,7	11,8
Jednotlivců nebo domácností	<i>mld. Kč</i>	187	207	229	261	287	298	228	243	279	312
	<i>změna v %</i>	3,0	10,9	10,5	13,8	10,2	3,6	-23,4	6,7	14,8	11,7
Společností	<i>mld. Kč</i>	157	167	176	187	192	177	229	284	321	359
	<i>změna v %</i>	8,8	6,8	5,2	6,3	2,9	-8,1	29,7	23,8	13,1	11,9
Z výher z loterií nebo sázek	<i>mld. Kč</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<i>změna v %</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní běžné daně	<i>mld. Kč</i>	11	11	12	11	11	11	11	11	11	13
	<i>změna v %</i>	5,4	2,2	4,4	-5,8	-0,6	-0,8	4,0	-2,8	3,8	15,9
Příspěvky na sociální zabezpečení	<i>mld. Kč</i>	663	703	760	834	895	909	1 013	1 084	1 169	1 270
	<i>změna v %</i>	5,5	6,1	8,0	9,8	7,3	1,6	11,4	7,0	7,8	8,6
Sociální pojištění	<i>mld. Kč</i>	406	431	470	516	555	543	598	642	694	759
	<i>změna v %</i>	5,6	6,2	9,0	9,8	7,5	-2,2	10,2	7,4	8,0	9,4
Zdravotní pojištění	<i>mld. Kč</i>	249	264	281	308	329	354	402	427	461	496
	<i>změna v %</i>	5	6	6	10	7	8	13	6	8	8
Platby za státní pojištěnce	<i>mld. Kč</i>	61	62	65	68	72	97	126	129	139	151
	<i>změna v %</i>	1,8	2,1	4,8	4,8	5,1	35,4	29,9	2,4	7,2	9,2
Úrazové pojištění	<i>mld. Kč</i>	7	7	8	8	9	9	10	10	11	12
	<i>změna v %</i>	4,0	5,5	6,7	9,7	7,2	1,4	5,4	6,4	11,9	5,7
Imputované sociální příspěvky	<i>mld. Kč</i>	1	1	1	1	2	3	4	5	4	3
	<i>změna v %</i>	40,1	-1,9	16,1	21,9	30,9	70,3	11,9	35,0	-24,4	-4,4
Daně z výroby a dovozu	<i>mld. Kč</i>	562	587	626	647	688	651	705	767	806	857
	<i>změna v %</i>	9,5	4,4	6,7	3,4	6,3	-5,3	8,2	8,8	5,0	6,4
Daně z produktů ¹⁾	<i>mld. Kč</i>	538	562	601	619	650	611	661	729	753	809
	<i>změna v %</i>	10,0	4,4	6,9	3,1	4,9	-5,9	8,2	10,2	3,3	7,5
Daň z přidané hodnoty	<i>mld. Kč</i>	333	354	388	409	435	422	464	537	573	587
	<i>změna v %</i>	4,3	6,2	9,5	5,4	6,6	-3,0	9,7	15,8	6,7	2,5
Spotřební daně	<i>mld. Kč</i>	183	181	186	186	188	177	183	172	158	197
	<i>změna v %</i>	21,0	-0,8	2,3	0,0	1,3	-5,8	3,3	-6,1	-7,8	24,5
Ostatní daně z produktů ²⁾	<i>mld. Kč</i>	22	27	28	25	26	12	15	20	22	25
	<i>změna v %</i>	17,5	20,4	3,9	-8,6	3,9	-55,9	28,9	34,1	9,5	16,2
Jiné daně z výroby ³⁾	<i>mld. Kč</i>	24	25	25	28	38	40	44	38	53	48
	<i>změna v %</i>	-0,3	5,3	2,4	9,9	37,2	4,9	8,7	-12,2	37,6	-9,4
Kapitálové daně	<i>mld. Kč</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>změna v %</i>	10,0	54,5	70,6	-24,1	-45,5	191,7	-40,0	19,0	-8,0	4,3

¹⁾ Daně placené z jednotky vyrobeného nebo do transakce vstupujícího výrobku nebo služby.

²⁾ Jedná se například o dovozní cla, poplatky z dovážených zemědělských produktů, daně z finančních a kapitálových transakcí, poplatky ze zábavních činností, daně z loterií, her a sázek a jiné.

³⁾ Daně požadované od podniků z důvodu jejich zapojení do výrobní činnosti, nezávisle na množství a hodnotě jimi vyrobeného nebo prodaného zboží nebo služeb (např. daň z nemovitých věcí, silniční daň, poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových).

Zdroj: ČSÚ (2025b).

Tabulka A.3: Výdaje sektoru vládních institucí

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Výdaje celkem	<i>mld. Kč</i>	1 940	1 907	1 992	2 197	2 377	2 696	2 840	3 031	3 346	3 454
	<i>změna v %</i>	4,7	-1,7	4,5	10,3	8,2	13,4	5,4	6,7	10,4	3,2
Náhrady zaměstnancům	<i>mld. Kč</i>	398	419	462	521	576	633	676	690	739	776
	<i>změna v %</i>	4,8	5,4	10,1	12,8	10,5	10,0	6,8	2,1	7,0	5,0
Mezispotřeba	<i>mld. Kč</i>	284	291	296	324	339	346	354	394	430	469
	<i>změna v %</i>	3,5	2,8	1,7	9,4	4,6	2,1	2,4	11,3	9,2	9,0
Sociální dávky jiné než naturální ¹⁾	<i>mld. Kč</i>	591	605	624	658	709	821	859	937	1 037	1 083
	<i>změna v %</i>	2,6	2,5	3,1	5,5	7,7	15,8	4,7	9,1	10,6	4,4
Naturální sociální transfery	<i>mld. Kč</i>	142	148	152	160	177	205	219	226	258	284
	<i>změna v %</i>	1,4	4,3	3,1	4,7	10,9	15,8	7,1	2,9	14,2	10,1
Důchody z vlastnictví	<i>mld. Kč</i>	49	44	38	40	40	44	46	79	99	108
	<i>změna v %</i>	-13,0	-10,6	-14,8	6,4	1,2	7,9	4,8	72,4	25,5	8,7
Úroky	<i>mld. Kč</i>	49	44	38	40	40	43	46	78	99	107
	<i>změna v %</i>	-12,7	-10,6	-14,3	5,6	1,2	8,0	5,1	72,0	25,7	8,8
Ostatní důchody z vlastnictví	<i>mld. Kč</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	<i>změna v %</i>	-44,4	-1,8	-91,2	1042,9	6,3	-15,3	-31,9	165,8	-7,5	-19,9
Dotace	<i>mld. Kč</i>	105	108	110	119	128	173	200	151	207	156
	<i>změna v %</i>	5,6	2,6	1,7	8,8	7,3	35,1	15,8	-24,7	37,0	-24,6
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>mld. Kč</i>	236	156	171	224	253	277	287	320	370	377
	<i>změna v %</i>	32,3	-34,1	9,8	31,3	12,6	9,6	3,8	11,2	15,9	1,7
Kapitálové transfery ²⁾	<i>mld. Kč</i>	41	35	31	37	37	68	56	51	40	39
	<i>změna v %</i>	-31,4	-13,8	-13,1	22,1	-2,4	84,9	-17,7	-7,5	-22,5	-1,8
Investiční dotace ³⁾	<i>mld. Kč</i>	15	13	15	23	18	22	23	27	26	24
	<i>změna v %</i>	-19,1	-12,8	14,4	57,6	-20,3	18,1	7,7	15,4	-2,3	-9,7
Ostatní kapitálové transfery	<i>mld. Kč</i>	26	23	16	14	18	46	32	24	13	15
	<i>změna v %</i>	-36,7	-14,4	-28,8	-10,4	26,3	152,7	-29,8	-24,2	-44,9	13,8
Ostatní výdaje	<i>mld. Kč</i>	95	100	109	113	119	130	142	183	167	163
	<i>změna v %</i>	6,6	5,6	9,0	3,5	5,9	8,6	9,5	28,5	-8,7	-2,5
Výdaje na konečnou spotřebu	<i>mld. Kč</i>	880	915	965	1 054	1 141	1 250	1 319	1 381	1 501	1 610
	<i>změna v %</i>	4,1	4,0	5,5	9,2	8,2	9,5	5,5	4,8	8,6	7,2
Kolektivní spotřeba ⁴⁾	<i>mld. Kč</i>	407	425	446	486	516	543	547	581	632	672
	<i>změna v %</i>	5,4	4,5	4,9	9,1	6,0	5,4	0,8	6,1	8,7	6,4
Individuální spotřeba	<i>mld. Kč</i>	473	490	519	568	625	706	771	800	869	937
	<i>změna v %</i>	3,0	3,5	6,0	9,4	10,1	13,0	9,2	3,8	8,6	7,8

¹⁾ Sociální dávky, které mají sloužit domácnostem k pokrytí nákladů či ztrát plynoucích z existence nebo vzniku určitých rizik nebo potřeb. Jedná se především o dávky vyplacené v případě stáří, invalidity, nemoci, mateřství, nezaměstnanosti, pracovního úrazu, nemoci z povolání, náhlé sociální potřeby apod.

²⁾ Transakce rozdělování kapitálu, které neovlivňují velikost běžného důchodu poživitele ani plátce takové transakce, ale velikost jejich čistého jmění. Mohou probíhat v peněžní i naturální formě.

³⁾ Kapitálové transfery v peněžní i naturální podobě, které vládní instituce poskytují k celkovému nebo částečnému financování tvorby hrubého fixního kapitálu.

⁴⁾ Hodnota kolektivních služeb poskytovaných celé společnosti nebo jejím specifickým skupinám, tj. výdaje na veřejné služby, obranu, bezpečnost, justici, ochranu zdraví, životní prostředí, vědu a výzkum, rozvoj infrastruktury a hospodářství.

Zdroj: ČSÚ (2025b), MF ČR.

Tabulka A.4: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sektor vládních institucí	<i>mld. Kč</i>	-31	33	76	48	17	-329	-312	-216	-286	-163
Ústřední vládní instituce	<i>mld. Kč</i>	-59	-21	26	8	-32	-345	-359	-282	-346	-205
Místní vládní instituce	<i>mld. Kč</i>	26	50	42	24	38	27	55	65	64	59
Fondy sociálního zabezpečení	<i>mld. Kč</i>	1,9	4,9	8,2	16,6	11,4	-11,7	-9,3	0,4	-4,3	-18,1

Zdroj: ČSÚ (2025b).

Tabulka A.5: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dluh sektoru vládních institucí	<i>mld. Kč</i>	1 836	1 755	1 750	1 735	1 740	2 150	2 567	2 998	3 234	3 488
	<i>změna v %</i>	0,9	-4,4	-0,3	-0,9	0,3	23,5	19,4	16,8	7,9	7,9
Oběživo a vklady	<i>mld. Kč</i>	7	9	6	9	5	11	16	22	31	46
	<i>změna v %</i>	-48,8	31,1	-35,6	47,0	-40,8	112,6	48,0	38,1	40,3	46,5
Cenné papíry jiné než účasti	<i>mld. Kč</i>	1 648	1 593	1 602	1 554	1 596	2 012	2 358	2 597	2 943	3 156
	<i>změna v %</i>	1,6	-3,4	0,6	-3,0	2,7	26,1	17,2	10,2	13,3	7,2
Půjčky	<i>mld. Kč</i>	181	153	141	172	139	127	193	378	260	287
	<i>změna v %</i>	-0,9	-15,5	-7,4	21,8	-19,0	-8,9	51,8	96,1	-31,4	10,6

Pozn.: Dluh sektoru vládních institucí je definován následujícími finančními instrumenty: oběživo a depozita, emitované cenné papíry jiné než účasti s vyloučením finančních derivátů a úvěry (půjčky). Je vyjádřen v nominální hodnotě, která je považována za ekvivalent jmenovité hodnoty (face value). Je konsolidován, tzn. dluh v držení jiných subjektů v sektoru vládních institucí je vyloučen.

Zdroj: ČSÚ (2025b).

Tabulka A.6: Saldo a dluh sektoru vládních institucí zemí EU

v % HDP

	Saldo					Dluh				
	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
EU27	-4,6	-3,2	-3,4	-3,1	.	86,7	82,3	80,5	80,7	.
EA20 ¹⁾	-5,1	-3,4	-3,5	-3,1	.	93,8	89,3	87,0	87,1	.
Belgie	-5,4	-3,6	-4,0	-4,4	-5,9	108,7	103,4	102,4	103,9	107,5
Bulharsko	-4,0	-2,9	-2,0	-3,0	-3,0	23,8	22,5	22,9	23,8	28,9
Česká republika ²⁾	-5,0	-3,1	-3,7	-2,0	-1,9	40,7	42,5	42,2	43,3	43,9
Dánsko	4,1	3,4	3,4	4,5	1,8	39,6	33,3	33,0	30,5	29,1
Estonsko	-2,5	-1,0	-2,7	-1,7	-1,3	18,4	19,2	20,2	23,5	23,3
Finsko	-2,7	-0,2	-2,9	-4,4	-4,3	73,1	74,0	77,1	82,5	86,9
Francie	-6,6	-4,7	-5,4	-5,8	-5,4	112,8	111,4	109,8	113,2	116,2
Chorvatsko	-2,6	0,1	-0,8	-1,9	-2,9	78,2	68,5	61,0	57,4	56,9
Irsko	-1,3	1,6	1,4	4,0	1,3	52,4	42,9	41,8	38,3	33,4
Itálie	-8,9	-8,1	-7,2	-3,4	-3,0	145,8	138,4	133,9	134,9	136,2
Kypr	-1,6	2,7	1,7	4,1	3,3	96,5	80,3	71,1	62,8	55,4
Litva	-1,1	-0,7	-0,7	-1,3	-2,9	43,3	38,3	37,1	38,0	44,1
Lotyšsko	-7,2	-4,9	-2,4	-1,8	-2,9	45,9	44,4	44,4	46,6	48,9
Lucembursko	1,1	0,2	-0,7	0,9	-0,8	24,2	24,9	24,7	26,3	26,8
Maďarsko	-7,1	-6,2	-6,8	-5,0	-4,3	76,2	74,1	73,2	73,5	73,1
Malta	-7,0	-5,3	-4,4	-3,5	-3,3	49,8	50,3	47,0	46,1	49,9
Německo	-3,2	-1,9	-2,5	-2,7	-3,3	67,9	64,4	62,3	62,2	65,0
Nizozemsko	-2,3	0,0	-0,4	-0,9	-2,1	50,5	48,4	45,8	43,7	44,9
Polsko	-1,7	-3,4	-5,2	-6,5	-6,9	53,0	48,8	49,5	55,1	59,8
Portugalsko	-2,8	-0,3	1,3	0,5	0,3	123,9	111,2	96,9	93,6	90,2
Rakousko	-5,7	-3,4	-2,6	-4,7	-4,5	82,4	78,1	77,8	79,9	81,6
Rumunsko	-7,2	-6,5	-6,7	-9,3	-8,4	48,6	48,1	49,3	54,8	59,5
Řecko	-7,2	-2,6	-1,4	1,2	0,1	197,3	177,8	164,3	154,2	145,4
Slovensko	-5,1	-1,6	-5,3	-5,5	-5,1	60,2	57,8	55,8	59,7	61,6
Slovinsko	-4,6	-3,0	-2,6	-0,9	-2,4	74,8	72,8	68,3	66,6	66,0
Španělsko	-6,7	-4,6	-3,3	-3,2	-2,5	115,7	109,3	105,2	101,6	101,3
Švédsko	-0,2	1,0	-0,9	-1,6	-1,4	37,2	34,1	32,0	34,0	35,1

¹⁾ 20 současných zemí eurozóny – Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.

²⁾ Údaje za rok 2024 aktuální odhad MF ČR.

Zdroj: Eurostat (2025b).

Tabulka A.7: Transakce sektoru vládních institucí zemí EU za rok 2024
v % HDP

	Příjmy	Výdaje	Náhrady zaměstnan.	Peněžité sociální dávky	Kolektivní spotřeba	Individuální spotřeba	Investice ¹	Úroky placené
Evropská unie	46,0	49,2	10,2	16,4	8,1	13,3	3,7	1,9
Eurozóna	46,4	49,5	9,9	16,8	8,0	13,4	3,5	1,9
Belgie	49,7	54,1	12,5	17,6	8,4	15,5	3,1	2,2
Bulharsko	36,1	39,2	11,3	12,8	9,1	10,7	3,2	0,5
Česká republika	40,8	42,9	9,6	13,4	8,3	11,6	4,7	1,3
Dánsko	51,8	47,3	14,3	14,3	7,0	15,9	3,2	0,8
Estonsko	42,2	44,0	12,2	12,6	8,8	12,2	6,2	0,6
Finsko	53,4	57,8	13,4	19,0	7,2	18,9	4,4	1,6
Francie	51,4	57,3	12,4	19,2	8,5	15,6	4,3	2,1
Chorvatsko	46,1	48,0	13,0	12,7	10,9	12,1	5,2	1,6
Irsko	26,4	22,4	6,0	5,7	3,9	8,1	2,6	0,6
Itálie	47,1	50,4	9,0	20,3	7,4	10,7	3,6	3,9
Kypr	42,4	38,3	11,2	12,0	7,8	10,6	2,8	1,2
Litva	38,1	39,4	11,6	12,9	7,3	11,5	4,2	0,8
Lotyšsko	43,8	45,6	13,2	12,6	10,7	11,2	6,3	1,1
Lucembursko	47,7	46,8	11,1	16,2	7,6	11,5	4,6	0,3
Maďarsko	42,1	47,1	10,3	10,8	11,1	9,4	4,3	4,9
Malta	34,0	37,5	9,7	7,0	7,0	10,0	3,2	1,2
Německo	46,8	49,4	8,3	16,4	8,4	13,5	3,1	1,1
Nizozemsko	43,5	44,4	8,7	10,5	8,4	17,4	3,3	0,7
Polsko	43,0	49,4	11,7	17,0	9,2	11,6	4,8	2,2
Portugalsko	43,1	42,6	10,5	16,0	6,8	10,1	2,7	2,1
Rakousko	50,5	55,2	11,3	19,6	7,7	13,9	3,9	1,5
Rumunsko	34,2	43,6	11,2	12,9	10,4	8,1	5,9	2,4
Řecko	49,5	48,2	10,4	16,7	9,6	9,0	3,6	3,5
Slovensko	42,0	47,5	11,4	17,2	11,0	10,1	3,6	1,4
Slovinsko	45,5	46,5	11,3	15,5	7,6	12,8	5,1	1,3
Španělsko	42,3	45,5	10,8	16,9	7,7	11,6	2,7	2,4
Švédsko	49,2	50,7	12,7	11,6	7,4	19,2	5,5	0,7

¹⁾ Tvorba hrubého fixního kapitálu.

Zdroj: Eurostat (2025a).

B Slovníček pojmů

Akruální metodika znamená, že ekonomické transakce jsou zaznamenány tehdy, kdy se ekonomická hodnota vytváří, transformuje nebo zaniká, nebo když se pohledávky a závazky zvyšují či snižují bez ohledu na to, kdy bude realizovaná transakce peněžně uhrazena (na rozdíl od peněžního principu, na kterém je např. sestavován státní rozpočet).

Cyklicky očištěné saldo sektoru vládních institucí slouží k identifikaci nastavení fiskální politiky, protože v něm není zahrnut vliv těch částí příjmů a výdajů, které jsou generovány pozicí ekonomiky v rámci hospodářského cyklu.

Daňové příjmy sektoru vládních institucí jsou rozděleny na zdanění spotřeby, práce a kapitálu. Zdanění spotřeby představují zejména daň z přidané hodnoty a spotřební daně, dále dovozní cla, daň z hazardu, určité další položky daní z produktů, daně ze znečištění a platby domácností za licence. Zdanění práce tvoří daň z příjmů fyzických osob a příspěvky na sociální a zdravotní pojištění. Zdanění kapitálu vedle daně z příjmů právnických osob zahrnuje daně z finančních transakcí, určité položky daní z výroby a běžné daně z kapitálu.

Diskreční opatření představují přímé zásahy vlády do struktury příjmů a výdajů sektoru vládních institucí.

Dotace jsou běžné nevratné platby, které sektor vládních institucí nebo instituce Evropské unie vyplácí rezidentním výrobcům.

Fiskální impuls slouží k posouzení vlivu fiskální politiky vlády na ekonomický růst. Zpravidla se zachycuje v meziročním vyjádření, kdy snížení určitých vládních příjmů, resp. zvýšení určitých vládních výdajů představuje kladný impuls a zvýšení určitých příjmů, resp. snížení určitých výdajů představuje impuls záporný. Východiskem pro výpočet fiskálního impulsu dle MF ČR je meziroční změna cyklicky očištěného salda s opačným znaménkem, která je upravena o úrokové platby, příjmy z EU, odvody do rozpočtu EU a určitá jednorázová a přechodná opatření. Blíže MF ČR (2015).

Fiskální úsilí je meziroční změna strukturálního salda indikující expanzivní či restriktivní fiskální politiku v daném roce.

Jednorázové a jiné přechodné operace jsou taková opatření na straně příjmů či výdajů, která mají pouze dočasný dopad na saldo sektoru vládních institucí a často vyplývají z událostí mimo přímou kontrolu vlády (např. výdaje na povodně).

Kapitálové transfery zahrnují pořízení nebo úbytek aktiva bez ekvivalentní protihodnoty. Mohou být prováděny v peněžní nebo naturální formě.

Mezispotřeba je součást konečné spotřeby vládních institucí a zahrnuje nákupy zboží a služeb sektorem vládních institucí, které jsou spotřebovány v daném období.

Náhrady zaměstnancům se skládají z mezd a platů včetně příslušenství, tedy odvody hrazené zaměstnavatelem (pojistné,

případně další odvody jako fond kulturních a sociálních potřeb). Jde o součást konečné spotřeby vládních institucí.

Naturální sociální dávky (naturální sociální transfery) představují hodnotu zboží a služeb poskytnutých zejména ve formě zdravotní a sociální péče, vzdělání, bydlení. Jsou to zejména naturální dávky související se zdravotním pojištěním (částky za zdravotní pomůcky, lékařské, zubní ošetření, operace apod.) hrazené zdravotními pojišťovnami těm, kdo toto zboží a služby poskytují. Jde o součást konečné spotřeby vládních institucí.

Notifikace vládního deficitu a dluhu je kvantifikace fiskálních ukazatelů předkládaná každou členskou zemí EU dvakrát ročně Evropské komisi podle nařízení Rady (ES) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství, ve znění pozdějších předpisů. Je sestavována v akruální metodice za sektor vládních institucí. Český statistický úřad zpracovává data za čtyři uplynulé roky $t-4$ až $t-1$. MF ČR dodává predikci týkající se běžného roku t . Notifikace obsahuje jak základní sadu notifikačních tabulek, ve kterých jsou především klíčové ukazatele jako saldo a dluh včetně vysvětlení přechodu na saldo v národní metodice, tak i celou řadu doplňkových dotazníků, jako např. tabulku státních záruk apod.

Peněžitě sociální dávky představují dávky sociálního pojištění (např. dávky důchodového pojištění, dávky státní sociální podpory), které jsou ze sektoru vládních institucí vypláceny domácnostem.

Produkční mezera je dána rozdílem reálného a potenciálního produktu (často vyjádřena v poměru k potenciálnímu produktu). Určuje pozici ekonomiky v rámci hospodářského cyklu.

Sektor vládních institucí je vymezen mezinárodně harmonizovanými pravidly na úrovni EU. Sektor vládních institucí v ČR zahrnuje v metodice ESA 2010 tři základní subsektory: ústřední vládní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení.

Strukturální saldo je rozdíl cyklicky očištěného salda a jednorázových a přechodných operací (obě složky viz výše).

Střednědobý rozpočtový cíl je vyjádřen ve strukturálním saldu a implikuje udržitelnost veřejných financí dané země. Pro ČR aktuálně odpovídá úrovni strukturálního salda $-0,75$ % HDP.

Tvorba hrubého fixního kapitálu vyjadřuje čisté pořízení fixního kapitálu, tj. jeho přírůstky mínus úbytky, dosaženého produktivní činností výrobních a institucionálních jednotek. Představuje investiční aktivitu jednotek.

Výdaje na konečnou spotřebu vlády zahrnují platby vlády, které jsou následně použity buď pro spotřebu jednotlivců v sektoru domácností (především úhrada zdravotní péče zdravotními pojišťovnami za služby zdravotnických zařízení), nebo jsou spotřebovány celou společností (jako například výdaje na armádu, policii, soudnictví, státní správu apod.).

C Seznamy tematických kapitol a boxů předchozích Fiskálních výhledů ČR

Seznam tematických kapitol Fiskálních výhledů ČR

Publikováno	Téma kapitoly
Listopad 2015	Fiskální impuls Reforma fiskálního rámce v ČR
Listopad 2016	Dlouhodobé projekce veřejných výdajů na zdravotní péči
Listopad 2017	Fiskální rady
Listopad 2019	Návrh nového fiskálního pravidla pro EU
Leden 2021	Opatření přijatá na podporu ekonomiky v souvislosti s pandemií COVID-19
Listopad 2021	Finanční prostředky z rozpočtu EU a jejich dopad v ČR
Listopad 2022	Míra participace a nastavení sociálních systémů
Listopad 2023	Konsolidační balíček
Listopad 2024	Nový fiskální rámec EU a jeho tuzemské dopady
Listopad 2025	Nové fiskální pravidlo EU ve světle soudobých hrozeb

Seznam tematických boxů Fiskálních výhledů ČR

Publikováno	Téma boxu
Květen 2015	Box 1: Rozšíření sektoru vládních institucí
Listopad 2015	Box 1: Rozšíření sektoru vládních institucí Box 2: Růst české ekonomiky a vývoj daňových příjmů v roce 2015 Box 3: Technika výdajového pravidla
Listopad 2016	Box 1: Vliv nabídkových faktorů na výdaje na zdravotní péči
Listopad 2017	Box 1: Požadavky směrnice č. 2011/85/EU a nařízení č. 473/2013/EU na zřízení národních fiskálních rad Box 2: Vybraná doporučení Evropské fiskální rady pro provádění fiskální politiky a sestavování veřejných rozpočtů v zemích eurozóny pro rok 2018
Listopad 2018	Box 1: Změny v metodické klasifikaci určitých příjmů a výdajů sektoru vládních institucí Box 2: Národní metodika klasifikace jednorázových a přechodných opatření
Listopad 2019	Box 1: Stárnutí v dobrém zdraví Box 2: Výdaje na důchody v ČR a zemích EU Box 3: Vylučování specifických položek z výdajových pravidel
Leden 2021	Box 1: Reakce výnosové křivky státních dluhopisů zemí eurozóny na opatření Evropské centrální banky Box 2: Závěry Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj ve Zprávě o důchodovém systému ČR Box 3: Vybrané studie k zamezení šíření nákazy a omezení dopadu na ekonomiku Box 4: Dočasný rámec pro opatření veřejné podpory na podporu ekonomiky zasažené COVID-19
Listopad 2021	Box 1: Výnosová „anomálie“ na dluhopisovém trhu v zemích EU
Listopad 2022	Box 1: Roční aktualizace demografické projekce Eurostatu Box 2: Analýza faktorů ovlivňujících postavení žen s dětmi na trhu práce
Listopad 2025	Box 1: Výpočet dráhy čistých výdajů a odvození kontrolního účtu Box 2: Praktický výpočet kumulovaného salda „rozšířeného“ kontrolního účtu

Ministerstvo financí České republiky
Odbor Hospodářská politika
Letenská 15
118 10 Praha 1

<http://www.mfcr.cz>

